

Märjamaa Statoil ehitatakse kolm korda suuremaks **Lk 4**

Haldusreform

Kohila vald ühinemis-
lääbirääkimisi ei pea,
Juuru vald on kuni
riigikohtu otsuseni aja
maha võtnud **Lk 3**

Kohila
võrkpallihing
Ingrid Kangur

Lk 12-13

Koduloolane

Rapla Täiskasvanute Gümnaasium
läbi kahe direktori pilgu **Lk 15-18**

OÜ KÜLMALINE

**Mitsubishi
Electric ja
Fujitsu
õhksoojus-
pumbad**

Tallinna mnt. 50, Rapla
www.kulmaline.ee
Tel 533 01 720

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 2. november 2016 Nr. 44 (2950)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 1.85 €

TAMREX

TAMREX avas
Raplas uue kaupluse!

Avamise puhul
kõikidele toodetele

20%
SOODUSTUS!

(Pakkumine kehtib
ainult TAMREXi
Rapla kaupluses,
Tallinna mnt 2a.)

Tule vaatama uut TAMREXi poodi
Raplas (aadressil Tallinna mnt 2a)
ja saa osa avamishindadest!

SUITSUANDURID

TÖÖJALANÕUD

TÖÖRIIDED

TÖÖKINDAD

ISIKUKAITSE-
VAHENDID

TULEKUSTUTID

ESMAABI

RAPLA

UUS

**UUS
KAUPLUS**
RAPLA
Tallinna mnt 2a

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN
Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35

TARTU
Aardla 114, Ringtee 37a

PÄRNU
Riia mnt 169a, Savi 3

RAKVERE
Pikk 2

VILJANDI
Riia mnt 42a

JÕHVI
Tartu mnt 30

VÕRU
Pliiri 2

VALGA
Vabaduse 39

NARVA
Maslovi 1

HAAPSALU
Ehitajate tee

PAIDE
Pikk 2

JÕGEVA
Tallinna mnt 7

TÜRI
Türi-Alliku

Juhtkiri

Sada aastat kella keeramist, äkki nüüd aitab?

Seda, kui visalt mõni rumalus võib püsida, näitab kõige ilmekamalt aastaid kevadest sügisse ja sügisest kevadesse korratav kellade kruttimine.

Esimene kord kuulutati suveaeg välja 30. aprillil 1916 Saksamaal. Käis maailmasõda ja sakslastel oli lootus hoida päeva päikese järgi seades kokku kallist kivisõe varal toodetavat elektrienergiat. Aga sellepärast ei saa sakslasi veel idee autoriteks pidada. Mõte sündis hoopis Benjamin Franklini peas, võib arvata, et ühel 1784. aasta pikal, pimedal ja küllap ka igaval öhtul, kui härra Franklin avastas, et kui inimesi saaks kuidagi sundida valget aega maksimaalselt ära kasutama, siis kuluks kordades vähem küünlaid. Läks 132 aastat, enne kui sakslased selle Franklini küünalde kokkuhoiu idee tööle rakendasid. Keegi ei viitsinud ilmselt täpsemalt uurida, kas kellakeeramine ka tegelikult kokkuhoidu sünnitas.

Eestis keerati seioreid esimest korda 14. juulil 1917. Tookord sai kiiresti selgeks, et tulu sellest ei tõuse. Ometi sunniti eestlasi kahe järgnenud Saksa okupatsiooni ajal koos härrasrahvaga „ajamängu“ mängima. Selle järel valitses pikka aega „vööndiaja rahu“, kuni Moskva 1981. aasta 1. aprillil meid jälle suveaega suunas.

1989. aastal, kui kõik Moskvast tulnu sai saatana märgi, tunnistati kella solkimine kahjulikuks, kuni 1996. aastal äkki avastati, et see on ju tegelikult euroopalik tava ja kõik algas jälle otsast peale. Ainult 2000. aastal peaministriks saanud Andres Tarand üjus lühikest aega vastuvoolu, aga järgmine peaminister parandas Tarandi „näpuka“ juba järgmisel aastal.

Kummaline on selle juures, et sajad uuringud kinnitavad nii Eestis, Euroopas kui ka mujal maailmas, et tegelikult ainult kella keeramisest pole keegi rikkaks saanud. On piirkondi, Eesti nende hulgas, kus kella keeramine toob kaasa pigem kahjusid kui tulusid. Sadu kordi on tõestatud, et kella keeramine on tegelikult nii inimorganismile kui ka loomadele tegelikult isegi kahjulik. Aga kõik tõestused on riiulitele tolmuma jäetud, sest maailma ei valitse ju mitte teadlaste tarkus, vaid poliitikute jäärapäine rumalus.

Kuuldavasti on nüüd europarlamendis grupp uskumatult arukaid poliitikuid võtnud endale südameasjaks võidelda kellakeeramise kahjuliku harjumusega. Vaevalt tasub meil loota, et ettevõtmine juba järgmisel kevadel vilju kannab, kuid toetamist väärivad nad kindlasti juba praegu – aastatega tsementeerunud ja nii monoliitseks rumaluseks muutunud „küünlakokkuhoiu kampaania“ vastu saabki vaid ühiselt valju häält tehes. Toetagem siis neid koos ja seisame nii enda ja oma laste eest!

Ajaleht 123 aastat tagasi

Kartuliuputus ja Raplasse tahetakse muusikakoori teha

Olevik 25. oktoobril 1893: „Tänavune kartohvli saak oli mullusest parem, aga hind on palju odavam, möödalinud aastal makseti tündri eest 120 kop(ikat), tänavu ei taheta 80 kopikat anda ja nagu kuulda ei tahtvat suurem jagu mõisnikkusi rohkem kui ainult nõnda palju kui oma põllu päält saadud viljast ja kartohvlist saab.

Nagu kuulda asub Raplasse peatselt muusikakoor, asutajate eesotsas seisab meie kiriku organist (Schütz) ja hr. Maksim. Viimane herra on karskuse asjas iseäranis tegev.“

Tarvastu orel piiril kinni

Samast lehest: „Tarvastu kiriku orel, mis kuulsast Walskeri vabrikust tellitud, ei või tähtjaks mitte kohale

toodud saada, sest et tollisõja mõjul tolliraha tuhande rubla ümber tõusnud. Tahetavat tollisõja lõppu ära oodata ja orelit alles tuleval kevadel teenima panna.“

Kõrtsmikud muretsevad poiste pärast

Samast lehest: „Et uue trahteriseaduse järele, mis tuleva aasta hakatusega maksma hakkab, trahterites üleüldse alla 15 aastased poisid teenida ei tohi ja müümise ruumides, kus võerad käivad, alla 18 aastased poisid teenistuses olla ei või, on üks Peterburi trahteripidaja linnavalitsust palunud, sest et kõrtsmikud selle läbi kahju saavad ja hulk poissisi (Peterburis 2500) teenistusest jäävad. Linnavalitsusest on vastatud, et kõrtsimeeste kasu ehk kahju päälle selle juures ei või vaadata, sest et kombelise elu kasud ülemad on.“

Südamelt ära

Suhkur mee ja vee vastu

Mariliis Vest

See oli umbes kolm aastat tagasi, kui mu peas toimus ootamatu muudatus. See soovitas mul hakata jälgima, mida ma sisse süüa ja joon. Mul on hea meel, et viimasel ajal on erinevates meediakanalites tulnud juttu suhkrust ja sellega seonduvast sõltuvusest.

Lapsest peale olen armastanud ennast liigutada. Kuid samamoodi, nagu olen armastanud sportida, on mulle alati meeldinud süüa ja juua magusat, aeg-ajalt rämpstoitu, milleks krõpsud ja muu säärane. Ega ma ole praegugi raudne reeglite järgija. See tähendab, et aeg-ajalt ikka luban endale šokolaadi, kooki, komme ja krõpse. Sellegipoolest olen

ma oma harjumusi natukene muutnud.

Alates sellest, kui hakkasin jälgima, mida ma endale suhu topin, on minu jaoks kõige meeldivam ja parem muudatus olnud see, et kui mul on joogijanu ja ma lähen poodi, ei vaata ma karastusjookide poolegi. Samamoodi väldin paljusid poemahlasid. Kunagi oli mul tõsimeeli hea tunne, kui sain juua näiteks Fantat või Sprite'i, aga täna ei saa ma nende jookide funktsioonist aru. Nad ju ei peleta joogijanu, tekitavad seda just oma suure suhkrusisaldusega juurde. Vesi on see, mida ma janu tekkimisel nüüd iga kord polettidele kraban.

Selline muutus sai tegelikult alguse siis, kui ülikooli läksin. Tudengina välismaal olles ei olnud seda raha eriti palju ja nii tuli šokolaadide ja muude maiustuste ostmise kõne alla vaid siis, kui tõesti olid kuu lõikes eelarvega välja tulnud ja natuke üle jäi. Hakkasin jälgima, kuidas võimalikult odavalt, tervislikult läbi ajada nii, et ka kõht täis oleks. Sealt sai alguse hommikupudru sisse suhkru ja või asemel banaani ja marjade lisamine. Eestis tagasi olles vahetus kohvi ja tee joomisel suhkur mee vastu.

Viimastel aegadel on juttu olnud sellest, kas suhkur tuleks maksustada. Ma olen selle üle palju mõelnud ja pean

tunnistama, et ei ole ühelele arvamusele jõudnud. Kohati mõtlen, et Soomes elades sõin ma magusat kordades vähem (mis on hea), sest see oli niivõrd kallis, aga samas ei ole Eestile järjekordset maksu juurde vaja. Siinkohal pigem loodangi, et iga inimene panustab ise enda ja enda laste tervisesse. Loomulikult ei tähenda see, et lastele ja iseendale tuleks kategooriliselt keelata šokolaad ja suhkur, kuid väikesed muudatused saab igaüks ise teha. Näiteks vahetades karastusjookid vee vastu.

Eesti kultuurileht Sirp avaldas viimases numbris artikli „Surmav sõltuvus, mida ühiskond ei teadvusta“. Soovitan seda kõikidel lugeda, sest tegemist on põhjaliku ja refereeritud allikatega artikliga, mis räägib suhkru ohtlikkusest. Näiteks on seal juttu sellest, et katsed hiirte peal on näidanud, et kui neile pakutakse söögiks suhkrulahust, arenevad neil välja käitumisjooned, mis on väga sarnased narkootikumisõltuvusega. Lisaks küsivad artikli autorid, miks meil ei ole hoiatussilte rohkelt suhkrut sisaldavate toodete peal.

Kokkuvõttes taandub siiski palju inimesele endale. Nagu ka Sirbi artiklis öeldakse: „Inimene saab ennast teadlike valikuid tehes eelkõige ise aidata.“

Küsitlus

Kas oskaksite käituda pika voolukatkestuse korral?

Raul, ehitaja: Kogu aeg tegelen sellega. Saame ilma elektrita ka hakkama. Olen mõelnud selle peale ja isegi mõtlesin vahepeal keldri ümberehitamise peale, et oleks koht, kuhu vajadusel varjuda. Mõtted liiguvad, aga veel ei ole midagi teinud.

Ljudmila, kodune ema: Küll hakkama saab. Kui häda käes, siis läheme vanaisa juurde maaelu peale.

Madis, spordihoone administraator: Me oleme väga haavatavad selle koha pealt. Alus on hea. Kui elekter läheb ära, siis katlamajas on oma generaator, nii et sooja me saaksime ikka. Vajadusel saame me perega minna Kuimetsa suvekoju.

Martin, tööline: Ei su-reks ära. Ebamugav oleks kindlasti, aga hakkama saaks ikka. Olen mõelnud sellise olukorra peale.

Janar, põllumees: Ma arvan, et mingi 3-4 päeva kuni nädal peaks vastu. Kütta saab mingil määral ka puudega. Üle nädala kindlasti ei saaks. Kui midagi peaks juhtuma, peavad poed ka oma asjadest kuidagi lahti saama. Riigil peaks olema kindel tegevuskava sellisteks juhtudeks. Iga asula peab oma rahva heaolu eest hoolt kandma.

Küsis Stina Andok
Pildistas Siim Solman

Päevapilt

Foto ja tekst: SIIM SOLMAN

Maria Kilk on maadlusliidu ametlik fotograaf. Seega pildistab peaaegu kõigil maadlusvõistlustel, isegi kui kanda tuleb rasket fototehnikat ja veel üht-teist. Nii ka nädalavahetusel Tondiraba jäähallis toimunud Kristjan Palusalu mälestusvõistlusel.

Esimese ettepaneku tegija ise praegu läbirääkimisi ei pea

Vivika Veski

Praeguse haldusreformi käigus maakonnas esimese ühinemisläbirääkimiste ettepaneku teinud Kohila vald ise kellegagi läbirääkimisi ei pea, kuid on valmis kohe alustama, kui tekib vajadus.

„Olen sellest informeerinud ka maavanemat, kes esindab Raplamaad haldusreformi piirkondlikus komisjonis,” ütles Kohila vallavanem Heiki Hepner.

Samas oli Kohila vald Raplamaal esimene, kes tegi praeguse haldusreformi käigus teistele ettepaneku alustada ühinemisläbirääkimisi – eelmise aasta mais Juuru ja Kaiu vallale. Juuru ei ole Kohilale midagi vastanud, kuigi Juuru vallavolikogu otsustas selle aasta alguses, et vastab jaatavalt nii Kohila, Kehtna kui ka Rapla ettepanekule alustada

läbirääkimisi.

„Jätkuvalt olen seda meelt, et Kohila ja Juuru valla baasil saaks hea omavalitsuse ja kui sinna liituks ka Kaiu vald, ei läheks asi sugugi halvemaks,” ütles Hepner. „Tegelik reaalsus on aga selles, et Kaiu on Rapla vallaga jõudnud läbirääkimistel finišisirgeni ning nemad on oma valiku teinud. Juuru vald on aga haldusreformi seaduse riigikohtusse kaevanud ning on võtnud hetkel ka aja maha.”

Kohila vald on vastanud omakorda eitavalt Rapla valla ettepanekule, mille see eelmise aasta novembris tegi kõigile maakonna omavalitsustele peale Märjamaa ja Vigala. Kohila volikogu arutas ettepanekut aasta alguses ja leidis, et Rapla suurvallas võib sattuda ohtu Kohila gümnaasiumi, kuid ka tervisekeskuse tulevik.

Hepner märkis siis, et kui Kohila oleks pidanud läbirääkimisi Rapla otstarbekaks, oleksid nad sellekohase ettepaneku Raplale teinud juba siis, kui tegid Juurule ja Kaiule.

Kohila vald ütles ei ka Juuru sellekevadisele ettepanekule moodustada

üks omavalitsus kõigist maakonna valdadest, kuid andis Juurule saadetud vastuses teada, et nad on jätkuvalt huvitatud ühinemisläbirääkimiste pidamisest Juuru endaga. Kohila ja Juuru vald teevad samas omavahel koostööd juba mitu aastat – kolm aastat tagasi ühendati muuseumid ning ka jäätmemajandust korraldatakse ühise mittetulundusühingu kaudu, kuhu lisaks kuulub veel Rapla vald.

Tänavu kevadel pidasid Kohila vallavolikogu ja vallavalitsuse esindajad haldusreformi teemal nõu ka Harjumaa Saku esindajatega ning leidsid, et praegu nad teineteisele ühinemisetpanekut ei tee.

Võimaluse üle ühineda Kohila vallaga on isekeskis aru pidanud aga Harjumaa Kernu valla Kirikla küla elanikud, kuna nad ei soovi liituda suure Saue vallaga ja leiavad, et neil on Kohilaga rohkem ühist.

Samas polegi Kohila vallal otsest vajadust kellegagi liituda, kuna haldusreformi seadus kehtestab vallaelanike arvu alampiiriks 5000, Kohila vallas on praegu ligi 6900 elanikku.

Avatud uste päev notaribüroodes

Helerin Värönen

1. novembril toimus esimest korda kõigis Eesti 64 notaribüroos avatud uste päev.

Oodatud olid kõik huvilised, kes soovisid küsida nõu kinnisvaratehingute, pärimise, abieluvarasuhete, ettevõtluse või teiste notaritööd puudutavate teemade kohta. Tasuta nõustamisega osaletakse üle-euroopalises notarite avatud uste päeva projektis, mida koordineerib Euroopa Liidu Notariaatide Nõukogu.

Kella neljaks oli Rapla notari Kille Piiburi juures nõu saamas käinud 11 inimest. Tulijad olid konkreetsete probleemidega. Piibur rääkis, et praktikas näeb aga sageli seda, et tullakse lihtsalt juttu ajama, hüpoteetilisi olukordi läbi arutama. Tihti juhtub ka seda, et notari poole pöördutakse murega, mis ei kuulu tema tööülesannete hulka. Näiteks on tulnud sotsiaalteemat või võlanõustamist puudutavate küsimuste ja olmekonfliktidega.

Avatud uste päeva külastajatest umbes seitsme küsimused olid seotud testamendiga. Kuigi testamendist on palju räägitud, on inimestel siiski sageli sellest udune arusaam. Piibur imestas, et nii palju inimesi lahtiste uste päeval kohale tuli. Aga ju siis on sellist teabepäeva vaja. Raplas küll üldjuhul teatakse, kust notareid leida, kuid sageli ei teata, mida täpsemalt küsima peaks.

Paljud Piiburi kliendid käivad kohal hoopiski Harjumaalt. Ajalooliselt on üheks kohaks, kust tullakse, Kose. Samuti käiakse Sakust ja Sauele. Neist kohtadest on lihtsam sõita Raplasse kui Tallinnasse. Rapla on piisavalt väike ja privaatne ning ehk sellepärast eelistavad nii mõnedki tulla oma muredega siia notari juurde.

Piiburi sõnul on Raplal väga vedanud, kuna nii tema kui ka Rapla teine notar Raul Joamets ei ole kohalikud inimesed. See teeb neist neutraalsed isikud. Ja ühise sõpruskonna puudumise tõttu on usaldus notarite vastu suurem. Räägitud info jääb kabineti seinte vahele.

Tamrex avas Raplas oma esinduskaupluse

Helerin Värönen

Tamrex Ohutuse OÜ avas sel esmaspäeval, 31. oktoobril esimese tule- ja tööohutustarvete kaupluse Raplamaal. Esinduskauplus asub Raplas, bussijaama ja Hepa tanklaga samas hoones.

Tamrex Ohutuse OÜ jaoks, mis on tegutsenud nüüdseks 17 aastat, on see kaheksateistkümnendal esindus Eestis. Raplasse kaupluse loomise mõte on Tamrexi kommunikatsiooni- ja personalispetsialisti Diana Karmo sõnul olnud õhus juba paar aastat. Kuid reaalseks muutus mõte siis, kui bussijaamas vabanesid kunagised kohvikuruumid.

Tamrexi müügidirektor Tambet Tamm sõnas, et esialgu ei olnud neil plaan nii palju esinduskauplusi teha, sest neil on päris suur hulk edasimüüjaid. Kuid siiski oli tahe terviklahendused ko-

Väike osa meeskonnast, kes Tamrexi Rapla esinduspoe avamisele kaasa aitasid - Liili Tramm, Steven Hallap, Tambet Tamm ja Tiina Leinberg.

Foto: HELERIN VÄRONEN

halikule inimesele lähemale tuua. Mingis mõttes on see vastuvoolu ujumine, paljud kauplused väiksematest kohtadest ju kaovad. Kuid Jõgeva esinduskaupluse hea käekäik

tõestas, et suurlinna lähedus ei ole kohalikele takistuseks kodupoe külastamisel.

Poe valmimisele aitas kaasa ligi sajaliikmeline meeskond, kelle hulgast toodi kaupluse

avamisel esile jaekaubandusjuhti Steven Hallapit ja Rapla esinduspoe klienditeenindajat Tiina Leinbergi, kellest saab kohalik ohutusspetsialist. Tamrex on oma klienditee-

nindajaid koolitanud nii, et nad oleksid asjatundlikud nõuandjad, kes oskaksid vastavalt olukorrale kliendile õiget toodet soovitada.

Tamrexi eesmärk on pakku-

da kvaliteetseid ja funktsionaalseid tooteid, mis oleksid mugavad, kasutajasõbralikud ja näeksid samal ajal trendikad välja. Tambet Tamm sõnas, et ohutus on võrdlemisi konservatiivne valdkond, kus toimivat toodet ikka ja jälle ostetakse. Ka naised ja lapsed leiavad omale midagi sobivat selga-jalga. Näiteks pakutakse lastele meriinovillaseid tooteid, millega ei hakka külm ka kõige krõbedama ilmaga.

Veel mõni aeg tagasi oli tööandjate hoolimine töötaja tervisest ja mugavusest kehv, aga nüüd on see muutunud. Päralt on jõudnud arusaamine, et kõige olulisem ressurss, töötajate rahulolu, on jätkusuutlikkuse võti. Seetõttu on suurenenud ohutustoodete osakaal ja paranenud nende kvaliteet. Peale tule- ja tööohutustarvete pakub Tamrex ka koolitusi, mis aitavad tõsta inimeste teadlikkust ja valmisolekut erinevates olukordades käitumiseks.

Tamrexi Rapla esinduskaupluses on müügil tulekustutid, suitsuandurid, tööriided, -kindad, -jalanõud ja palju muudki, mis ohutuks töötegemiseks vajalik.

Politseiteated

Kehtna vald

25. oktoobril hoiti Kaerepere alevikus omavahelise tüli käigus kinni 32-aastast naist. Teo arvatav toimepanija on politseile teada.

Kohila vald

28. oktoobril kell 1.06 löödi Aespa alevikus omavahelise tüli käigus kinni 31-aastast meest terava esemega kätte. Teo arvatav toimepanija on politseile teada.

31. oktoobril kella 11 paiku avastati, et Aespa külas on majast varastatud traadipoole ja teisi esemeid. Esialgne kahju on 8560 eurot.

Rapla vald

30. oktoobri öösel varastati Raplas Kauba tänaval meelelahutusasutusest nutikell, mobiiltelefon ja rahakott.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästetead

Järvakandis põles kuur

30. oktoobril kell 15.26 teatati häirekeskusele tulekahjust Järvakandis Ujula tänaval. Teataja sõnul põles kuur. Päästjad selgitasid sündmuskohal välja, et 2x2 ruutmeetri suuruses kuuris põles praht. Tulekahju kustutati.

Lääne päästkeskus

Märjamaa Statoili teenindusjaama ümber käivad kaeve- ja ehitustööd.

Foto: SIIM SOLMAN

Märjamaa Statoil ehitatakse kolm korda suuremaks

Mariliis Vest

Märjamaa Statoili teenindusjaama ümber käivad kaeve- ja ehitustööd. Järgmise aasta varakevadeks muutub jaam senisega võrreldes kolm korda suuremaks ning tankimisalasid laiendatakse.

Statoili teenindusjaamasid omava Circle K Eesti AS-i jaemüügidirektor Raimo Vahtrik ütles, et laienduse kasuks just Märjamaal otsustati seetõttu, et hetkel käib seal väga palju

kliente, aga pood jääb neile väikseks. Seega klientide mugavusest lähtudes luuakse uus pood tänapäevaste võimalustega, ütles Vahtrik.

Ehitustöödega suurendab

Circle K Märjamaa Statoili teenindusjaama mugavuspoe pinda 160 m²-ni, laiendab tankimissaarte vahesid ning parandab parkimiskorraldust, seda eelkõige veoautodele. Laienemise tulemusel hakkavad veoautode tankimiskohad asuma maja taga ning väikeautodele jääb kuus tankimiskohta maja ette. Mugavuspood saab juurde niinimetatud istumisnurga baarileti ja pukktoolidega ning kliente hakkab teenindama kolm kohvimasinat. Juurde ehitatakse ka tualette.

Ehitustööde ajal jääb

Märjamaa teenindusjaam avatuks ning kõik peamised tooted ja teenused on endiselt klientidele kättesaadavad. Vahtrik ütles, et plaanide kohaselt soovatakse uus jaam valmis ehitada järgmise aasta esimesteks kuudeks, kuid palju oleneb tulevast talvest ja ilmastikutingimustest. Kogu projekti maksumus ületab miljon eurot.

“Via Baltica on Eesti rahvusvaheline põhimaantee, millel, kui arvestada ka Tallinna ja Pärnu jaamasid, on Statoilil kokku üheksa teenindusjaama.

Täpselt poolel teel Tallinna ja Pärnu vahel asuva Märjamaa jaama puhul arvestame nii läbisõitjaga, kellele sellest saab oluline peatus-, söögi- ja puhkekoht, kui ka Raplamaa kohaliku elanikuga,” märkis Circle K Eesti AS-i jaemüügidirektor.

Circle K Eesti AS (endise nimega Statoil Fuel & Retail Eesti AS) omab ja opereerib Eestis 46 täisteenindus- ja seitset Statoil 1-2-3 automaatjaama ning üht mugavuspoodi. Ettevõttes töötab ligi 560 inimest, neist pisut enam kui 500 teenindusjaamades.

Rapla keskväljaku taotlus saab varsti vastuse

Vivika Veski

Arhitektid ja planeerijad koostavad Rapla keskväljakule põhiprojekti, lähiajal selgub, kas projekt saab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuselt toetust.

Rapla keskväljaku eelpro-

jekt on valmis ning praegu käib töö põhiprojekti koostamisega, ütles Rapla vallaarhitekt Cerly-Marko Järvela. Projekteerimismeeskonnas on arhitektid Siiri Vallner ja Indrek Peil arhitektuuribüroost Kavakava, planeerijad Janne Tekku ja Kerttu Kõll ettevõttest Sfäär Planeeringud ning teede ja tehnilise osa projekteerija Esko Välling ettevõttest T-Model.

27. oktoobril peeti vallamajas projekteerimisnõupidamine, kus arutati väljaku kujunduse

tehnilisi ja funktsionaalseid küsimusi, ütles Järvela.

„Oleme koostööd teinud ka maanteeametiga parima lahenduse leidmiseks. Projekti on muudetud Tallinna maantee sõidutee katendi osas, milleks jääb algselt kavandatud betoonplaatide asemel nüüd siiski asfalt kui hoolduses vastupidavam ja sõidu- ning kõnnitee visuaalset eraldatust suurendav lahendus. Asfalt vastab ka maanteeameti kõigile nõuetele. Eeldatavasti paraneb ka liiklusohutus,”

selgitas Järvela.

Eelprojekt on esitatud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele koos piirkondade konkurentsivõime tugevdamise toetuse taotlusega. Vallavalitsus loodab vastuse saada lähiajal.

Keskväljaku projekti materjalidega saab tutvuda Rapla valla kodulehel jaotises „Ehitus ja planeerimine” ja „Valla objektid”.

Keskväljaku projekteerimise aluseks on eelmisel aastal korraldatud arhitektuuri-

võistluse võidutöö „Holly”. Arhitektuurivõistlus peeti Eesti vabariigi 100. sünnipäeva puhuks korraldatud arhitektuuriprogrammi „Hea avalik ruum” osana. Selle eesmärk on riigi 100. sünnipäevaks taasaktiveerida Eesti suuremates keskustes olulised keskusepiirkonnad. „Eesti Vabariik 100” arhitektuurivõistlusi rahastas riigikantselei ja korraldas Eesti Arhitektide Liit koostöös 14 kohaliku omavalitsusega, sealhulgas Raplaga.

Žürii hindas Rapla võidutöö juures seda, et see loob Rapla keskväljakule selge, kompaktse ja inspireeriva linnaehitusliku kontseptsiooni, pargilikumate alade vahele tekkiv linnalikkude laadi väljak sobitub orgaaniliselt väikelinna miljööse, rohelisele teljele paigutatud elegantselt hele väljak katab alad Tallinna maantee külgedel, nn Holli-vuudi platsi ja Veteranide pargi, ning osa maanteest. Väljak ja turuala on kavast välja ehitada aastaks 2018–2020.

ROL-i täiskogul räägiti Omnivast ja Raplamaa haiglast

Mariliis Vest

Raplaama Omavalitsuste Liidu täiskogul möödunud neljapäeval olid peamised teemad uus postiseaduse eelnõu ning SA Raplamaa Haigla tegevused ja nende toetamine.

Omniva juhatuse esimees Aavo Kärmas tegi ülevaate posti- ja pakivaldkonna tulevikust ning uue postiseaduse eelnõu väljatöötamisest. Ta rääkis, et praegust äri mõjutavad kaks trendi: e-kaubandus ning e-teenused, viimane mõjutab enim kirjateenust. Kärmas tõdes, et inimesed vajavad teenust, mitte elukohajärgset postkontorit. Lisaks rääkis ta, et postivõrk peab muutuma pakivõrguks. See annab võimaluse paremateks lahtiolekuaegadeks ning tagab autoga ligipääsetavuse igale poole. Kärmas lisas, et postiteenuse osutamine jääb, kuid käib muutustega kaasas. Ta ütles, et postkontoreid ei suleta, sest teenuse jätkumine tagatakse postipunktina.

Maakonna valdadel erinevad probleemid

Raikküla vallavanem Anne Leht leidis, et on vale väita, nagu postkontoreid ei suletaks. Postipunkt ei ole tema arvates postkontoriga võrdne ning postiteenuse kasutajal pole sellest kuigivõrd kasu.

Kohila vallavanemat Heiki Hepnerit tegi aga murelikuks see, et alates 1. novembrist pannakse Kohila postkontor laupäeviti kinni, mis on rahva seas tekitanud nurinat. Pigem leiab ta, et kontor võiks olla kinni mõnel argipäeval ja selle arvelt lahti laupäeval, sest tööajal pole inimestel võimalik tihti peale postkontoris käia. Hepner lisas veel, et Omniva esindajad võiksid

omavalitsustega rohkem kontakti otsida ning koostööd teha ja küsida, mida muudatustest arvatakse.

Kärmas võttis selle kriitika omaks ja vabandas kahetsusväärse juhtumi eest Kohilas. Ta lisas, et ega postipunktide loomisest ei ole tegemist lihtsa teemaga. "Ma saan aru, et postkontoriga on teatud sümbol tekkinud. Kui ikka vald ütleb, et käige kuu peale, siis me jõuga midagi teha ei saa," ütles ta.

Järvakandi vallavanem Mart Järvik ütles, et ka nende vallas on tekkinud suur nurin laupäevase lahtioleku kadumise tõttu. Mitte mingisugust läbirääkimist omavalitsusega ei olnud tema sõnul ka siis. Vigala vallavanem Priit Kärсна märkis aga, et pärast haldusreformi võib jääda valdu vähemaks, mis annab Omnivale võimaluse postipunkte koondada. Seda põhjusel, et uue postiseaduse järgi peab olema igas vähemalt 5000 elanikuga omavalitsuses üks universaalset postitee-

nust osutav postkontor/postipunkt.

Selle peale küsiti, mis saab sel juhul Märjamaa vallas, mis on Eesti suurim. Seal võib juhtuda, et inimesed peavad 40 kilomeetri kaugusele postipunkti käima. Omniva juhatuse esimees ütles, et hetkel töötatakse välja plaani, mis lähimate aastate jooksul küladele postiteenuse kättesaamise mugavamaks teeb.

Viimase küsimuse esitas maavanem Tõnis Blank, kes tahtis teada, kes vastutab postipunktis (mis näiteks võib asuda raamatukogus) pakkide eest, kui peaks midagi saadetistega juhtuma. Kärmas kohe vastata ei osanud ning eeldas, et selleks on raamatukogu ise.

Kõik küsimused, millele vallajuhid vastust ei saanud, edastatakse kommunikatsioonijuhile, kust oodatakse täpsemaid vastuseid. SA Raplamaa Haigla kohta andis ülevaate haigla ülemarst Aili Laasner. Ta rääkis 2016. aastal tehtud ning tulevatest

investeeringutest. Laasner ütles, et 2016. aasta oktoobri seisuga ei ole Raplamaa Haiglal võlgasid, kulud on tuludega kaetud ning on olemas omafinantseering ETTK (esmatasandi tervisekeskused) projektiks. Haigla juhatuse liikme Margus Jaanson sõnul ei tähenda see aga seda, et eelarve oleks tasakaalus. Prognoos on eelarve nulli saada aasta lõpuks.

Laasner rõhutas, et haigla on ja jääb ning selle kadumisest pole kordagi juttu olnud. Haigla võlad maksti kinni PERH-i toetusega, mis oli 1,25 miljonit eurot. See fond tahetakse aastate jooksul taastada.

Vigala vallavanemal Priit Kärснаl tekkis küsimus pikade järjekordade kohta, mis nahaiguste puhul ulatuvad kuue nädalani. Üheks põhjuseks on nahaarstide nappus, teiseks see, et nahaarstile pole vaja saatekirja. Laasner nõustus, et need, kel on vaja kiirelt abi, seda õigel ajal saada ei pruugi.

Maakonna vallad on Raplamaa haigla tegevusi igal aastal toetanud. Märjamaa vallavanem Villu Karu ütles, et volikogu pole kindel, et Raplamaa haiglat toetatakse. See pole küll tema sõnul lõplik seisukoht, aga suund on selline.

Järvik leidis, et tervishoid on riigi finantseerida, mitte omavalitsuste kohustus. Hepner leidis, et Kohila poole pealt on vara öelda, kas haiglat toetatakse või mitte. Anne Leht lisas, et Raikküla vallavalitsuses on toetamist arutatud ning otsustatud toetada haiglat samas mahu nagu alati. Siiski leiab ta, et riigi koorem tuleb järjest enam valdade selga.

Jaanson arvas, et kasutajatenähtena peaksid vallad andma sõnumi, et kui haiglat toetatakse, seda tugevam ta saab olema. „Ma ei kujuta ette organisatsiooni, kui omanik teda ei toeta. Minu arvamus põhineb empaatilisel toetusel,“ ütles ta. Järvik leidis aga, et vallad ei ole SA Raplamaa Haigla omanikud.

RAPLAMAASõnumid

**Hinnad alates
1.12.2016 eraisikule:**

1 kuu 7.80
3 kuud 21.90
6 kuud 43.40
12 kuud 86.80

Otsekorraldus 1 kuu 6.95

**Telli Raplamaa Sõnumid
vähemalt 6 kuuks ja**

VÕIDA TAHVELARVUTI!

Kampaania kestab kuni 15.12.2016
Võitja nime avaldame 21.12 lehes.

Tervisekonverentsi teemad ulatusid ülekaalust kanepini

Reet Saar

Lapsed ja noored, keda on kokku üle 7200, moodustavad viiendiku Rapla maakonna rahvastikut. Maakonna tervisenõukogu valis tänavuse aasta teemaks järeltuleva põlvkonna tervise. Et see teema nii paljudele korda läheb, näitas Raplamaa 19. tervisekonverentsi suurim osalejate arv üle aastate – 205.

Saalis olid valdavalt naised – terviseetemedega tegelevad meil ennekõike nemed.

Maavanem Tõnis Blank alustas oma sõnavõttu Märjamaa rahvamajas 25. oktoobril muinasjutuga, mille sisu puudutas hoolimist ja abistamist ehk selle päeva teemat.

„Kõige tähtsam vara on meie tervis, sellest veel tähtsam on oma lapse tervis. Selle murega silmitsi seistes oleme valmis palju tegema,“ ütles Märjamaa vallavanem Villu Karu. Ta avaldas lootust, et tänane päev õpetab laste tervisesse rohkem panustama.

Esimese ettekande pidas Tallinna Ülikooli terviseteaduste ja spordi instituudi direktor Kristjan Port. Ta arutles, kas ja mida on täiskasvanutel õppida, et kasvaks tervem ja parem põlvkond. Esineja tõdes, et täiskasvanud on kinni oma probleemides, nad ei oska näha noorte elu. Paljud pered peavad end terviseetemel amatöörideks ja üha enam loodetakse koolidele. Selle eelduseks on usk, et koolil on vastav teave ja seda saab tõhusalt edasi anda.

Port ütles, et lapsed, eriti

väikelapsed, on loomulikud õppijad. Kool nõuab abstraktset mõtlemist, mis paljudele ei sobi. Ka magamatus mõjutab vaimset võimekust, kuid paljud meie lapsed ei puhka piisavalt välja. Ettekandja sõnul on (tervise)teadmised kiiresti vananev kaup. Ka sotsiaalses kommunikatsioonis liigub väärinfo kiiremini kui tõene. Meie lapsed on alates 1980. aastast aastateks paksenenud, samas kui nende eeskujud muutuvad aina kõhnemaks. Need on vaid mõned mõtted Pordi ettekandest, milles kor-dus tõdemus, et kujunenud olukorras lahenduste leidmiseks tuleb mõelda raamidest välja. Eripedagoog Viivi Neare kõneles laste erivajaduste varajasest märkamisest ja võimalikult kiirest sekkumisest. Eesmärk on aidata kaasa erivajadusega lapse arengule ja toetada peret, et ennetada teistest mahajäämusnähtude tekke riski. Neare ütles, et nuti- ja arvutimaailmas elamine pole laste (vaimsele) tervisele hea. See on ka üks ülekaalu põhjuseid. Paljud laste probleemid, sealhulgas hüperaktiivsus, tulenevad

unepuudusest.

Ka Tallinna Lastehaigla kvaliteediteenistuse juhataja Lagle Suurorg kõneles muu hulgas laste ülekaalususest. Aastaks 2025 on Eestis 40 000 ülekaalulist või rasvunud last. Iga kolmas laps on praegu selline. Pediaatrina suhtub Suurorg väga ettevaatlikult laste maovähendusoperatsioonidesse – see on vaieldav otsus. Tema sõnul tuleb ülekaalususega hakkama saamiseks kaasata kogu pere ja abijõud ning seada kaalu langetamiseks mõistlikud eesmärgid.

Konverentsi teine plokk toimus töötubades, mille 16 ettekannet käsitlesid toitumist ja suutervist, turvalisust, liikumist ja vaimset tervist. Viide vaid ühele neist. Toitumisharjumuste muutmisest. Ülekaalususe põhjuseks on valed toiduvalikud, vähene liikuvus, vanemate vähene tähelepanu pakutavale toidule, aga ka suhted eakaaslaste või õpetajatega, õpiraskused.

„Käsi-keelud tavaliselt ei mõju. Selgitustöö peab olema pidev. Ole ise hea eeskuju,“ innustas Salupuu. Ta ütles, et kooli sööklas peaks salatitelt tulema esimesena, seejärel järgmised käigud.

Viimase ettekande pidas Lääne prefektuuri kriminaalbüroo narko- ja organiseeritud kuritegude talituse juht Tarmo Värat. „Kanep on üks narkomaaniase. Pole kergeid ja raskeid narkootilisi

aineid, need kõik tekitavad sõltuvust,“ nentis Värat. Ta ütles, et mõned tuntud kanepi eestkõnelejad Eestis on tegelikult narkomaanid, kahjuks paljud noored kuulavad neid. Praegu on hollandlased mures oma tervise pärast, nii et kas on ikka mõistlik pügeda „teadvust avardavate ainete“ taha. Värat ei poolda kanepi tarvitamise legaliseerimist.

Ta nõustus, et lahing, võimalik, et isegi sõda narkootikumide vastu on kaotatud. Klassikaliste narkootikumide puhul on vähemalt teada nende mõjud, aga pidevalt tuleb uusi aineid peale ja nende pikaajalist mõju veel ei teata. „Oleme oma tööd teinud hästi, kui tänavatel ei vedele narkomaane. Vaja oleks rehabilitatsioonikeskust, kus saaks pikemalt viibida, ehk saaks mõni siis tarvitamisest lahti. Ka sel juhul jääb ta narkomaaniks, kuid on mittetarvitaja,“ ütles Värat.

Tösisetele teemadele järgnes tunnustamise osa. Raplamaa tervisedendaja 2016 on arst Helle Merisalu, Raplamaa noorsootöötaja 2016 on Karin Ratas ja Raplamaa sotsiaaltöötaja 2016 Ruti Heinpõld.

Tervisekonverentsiga kaasnes ka mess, mille sisu ulatus turvalisusega seotud teemadest kutsevalikuni. Märjamaa gümnaasiumi koolipuhvet tervislike suupistete ja jookide valikuga oli kõige populaarsem boks. „See, mis nad pakkusid, oli tõeliselt eeskujulik,“ tunnustas maa-valitsuse tervisedenduse spetsialist Ülme Laasner.

Mariliis Vest

Hädaolukorra seaduse käsiraamat ütleb: „Iga riik peab olema valmis olukordadeks, kus mingi sündmus areneb oma ohtudelt ja tagajärgedelt hädaolukorraks.“ Kuid kas me ikkagi oleme täielikult valmis kriisiolukordadeks?

Kohutavad sündmused Euroopas ja maailmas panevad aina enam inimesi mõtlema, mis saab siis, kui see kõik jõuaks meieni? Kas me teame, mida teha näiteks looduskatastroofi, terrorismi või sõjalise tegevuse puhul? Või ka igapäevase-malt, nt kui lasteadeadest, koolidest kaob elekter ja vesi. Kutsusime külla Rapla maavanema Tõnis Blanki, et rääkida julgeolekust ning sellest, kui valmis on Rapla maakond kriisiolukordadeks.

Lisaks räägib riigikantselei elanikkonnakaitse rakkerühma juht Margo Klaos uuest lähenemisest elanikkonnakaitsele, milles on põhiohk elutähtsatel teenustel.

Kas Rapla maakonnas on läbi mõeldud stsenaariumid, kui peaks tekki-ma kriisiolukord?

Tõnis Blank: On ikka. Täheandab, laias laastus ütleme nii, et inimeste valmisolek mingite eriolukordade või hädade puhul jaguneb erinevate tasandite vahel. Kõigepealt on inimene ise, kes peab ikkagi midagi tegema, valmis olema ja selle peale mõtlema, et mis siis juhtub, kui näiteks vool ära läheb. Et kas mul on see küünlajupikene ja tikutops kuskil käepärast või taskulambi patareid laetud ja nii edasi. Siis on kohaliku omavalitsuse tasand, maakonna tasand ja riik.

Kohalik omavalitsus peab oma munitsipaalasutustes hädaolukorraks ise valmis olema. Tal peavad enda lasteaiad või kooli jaoks olema mingid lahendused, kui näiteks vool või vesi ära lähevad. Igal vallal on oma kriisikomisjon teoreetiliselt ja ma usun, et ka praktiliselt ning probleemid on nende lahendada ja korraldada.

Vanasti olid ka maakondlikud kriisikomisjonid, kes nende asjadega tegelesid, valmisolekut jälgisid ja õpusi korraldasid. 2009. aastal need kaotati. Päästeamet reorganiseeris ennast ja tehti regionaalsed struktuurid. Rapla kuulub Lääne-Eesti regionaalse kriisikomisjoni alla ja Lääne regioonis hakati 2012. aastal taastama maakondlikke komisjone. Tihti on kriiside puhul vaja ülepiirilisi tegevusi, kooskõlastusi ja koostööd ja arvati, et sellise suurema regiooni puhul saab asjad

tehtud ja aetud. Tegelik elu on näidanud, et midagi ei jää tegemata ja osa asju on kohapeal võib-olla lihtsam ja operatiivsem teha ja välja selgitada.

Kriisikomisjonis on siis igapäev oma ülesanded?

Jah, vastavalt oma valdkonnale ja tegevusalale. Kriisikomisjonidel on ka ülevaade kõikide maakondade võimalikest riskidest: kõik asutused ja ettevõtted, kus võib midagi juhtuda. Näiteks Raplas on Sadolin keset linna ja Ingle linna servas. Vanasti mängisime õppustel läbi variante, et kui kuskil midagi õhku lendab või kemikaalid voolavad maha, kui palju on siis keskkond ohustatud, millised on tulekahju tekkimise võimalused, millist osa alevist tuleb evakueerida hakata ja kust transpordi võtame. See ülevaade on kriisikomisjonil olemas kõikide maakonna ettevõtete kohta ja igapäev kohtu on eraldi ära hinnatud võimalik riskitekkimise tõenäosus. Loodusõnnetusi meil eriti ei juhtu, terrorismi ka mitte, aga näiteks igasugused suured transpordiavariid [on võimalikud].

Ingles oligi üks aasta öösel avariit, kui kuskilt hakkas midagi lekkima ja voolama kraavi, kust läheb vesi Rapla jõkke. Siis sõitsid päästeamet ja mina kui maakonna kriisikomisjoni esimees kohale, lisaks sai tellitud keemiagrupp Tallinnast. Tehti saepurust, mullast ja liivast vallid ette, et kraavi voolamist takistada ja nii edasi. Selliste juhtumite pealt tehakse soovitud asutustele, kuidas vähendada ja minimeerida riske keskkonnale või elanikkonnale.

Teine asi on elukondlike teenuste tagamine. Kui ikkagi pikka aega on elekter ära, on karta, et kaob ka vesi. Nagu ma ütlesin, siis kohaliku omavalitsuse tasandil peab vald sellega ise hakkama saama. On tal siis generaatorid või mitte. Õnneks tänapäeval on elektrikatkestused suhteliselt lühiajalised ja sellist väga suurt häda ei teki.

Aga kommunikatsioon? Võtame näiteks Märjamaa valla, mis on väga suur. Kuskil metsa sees elab inimene, kellel pole kriisiolukorras ei elektrit

Kehtna hooldekodu töötajad tulid hooldustöötajate kutsevõistlustel teiseks

Relika Viickberg,
MTÜ Elupuu direktor

Anne-Ly Reede,
MTÜ Elupuu hooldusjuht

20. oktoobril toimusid Iru Hooldekodus II vabariiklikud hooldustöötajate kutsevõistlused. Korraldatud võistluste üks eesmärk oli näidata hoolekandeaasutustes töötavate hooldajate igapäevaseid tööviise ning pakkuda osalejatele ja pealtvaatajatele huvitavat võistluskogemust.

Hoolekandeaasutuste hooldajate kutsevõistluse peaesmärk on ühildada Eesti erinevate hoolekandeaasutuste parimaid praktikaid, et säästa töötajate tervist, parandada hoolduse kvaliteeti ja klientide rahulolu ning hoida kokku

asutuses hooldustegevuseks vajaminevaid ressursse.

Seega, kui meil on oskustöötajad, kes teevad oma töös õigeid valikuid, säästavad sellega nii töötajate aega kui ka hooldusvahendeid, jääb hooldajatel lõppkokkuvõttes rohkem aega oma põhitööks – rahuldada paremini klientide vajadusi ehk tegeleda klientidega personaalselt, on olnud MTÜ Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukoja (EJSN) juhataja esimees Rünno Lass.

Raplamaa hoolekandeaasutustest osales neil võistlustel nii sel kui ka eelmisel aastal neli asutust: Rapla Hooldekeskus, AS Kärü Hooldusravi Keskus, MTÜ Hageri Hooldekodu ja MTÜ Elupuu Kehtna Hooldekodu. Rapla Hooldekeskust esindasid hooldustöötajad

Vaike Kunn ja Ene Kaldmaa, Kärü Hooldusravi Keskust esindasid Annela Simson ja Terje Sillaste, Hageri Hooldekodu esindasid Sille Saksladu ja Maire Jaanimägi, Elupuud esindasid Marju Voigt ja Liina Jõesar.

Kokku osales kutsevõistlustel 13 Eesti hoolekandeaasutust.

Võistlustel tuli lahendada neli erinevat ülesannet, mille tulemusel selgitati välja parimad. Esimene hooldusülesanne tuli lahendada meeskonnatööna ning kolm järgmist ülesannet lahendati individuaalselt.

Võitjad kuulutati välja kolmes kategoorias: parim individuaalne sooritus, parim meeskondlik sooritus ning parim asutus.

Nii individuaalselt kui ka

meeskondlikult olid seekord konkurentsituult tugevamad Iru Hooldekodu võistlejad, kes tõid 2016 võistluste üldvõitja tiitli taas Iru Hooldekodule.

Üldkokkuvõttes pälvis teise koha MTÜ Elupuu ning SA Koeru Hooldekeskus tuli kolmandale kohale.

Kuna võistlejate tulemused esikolmikus olid üsna tasavärgised ning et populariseerida kutsevõistluste traditsiooni Eestis, otsustas žürii anda ESJN-i egiidi all 2017. a hooldustöötajate kutsevõistluste korraldamis- ja läbiviimisõigused teise koha saavutanud MTÜ-le Elupuu.

Kutsevõistlused olid oma iseloomult väga motiveerivad ja kaasahaaravad. Tore oli taas kord kokku tulla ning üheskoos igapäevatöö kogemusi jagada.

Tõnis Blank: „Kriisiolukordades oleme me haavatavad.“

Rapla maavanem Tõnis Blank: Kohalik omavalitsus peab oma munitsipaalasutustes hädaolukorraks ise valmis olema.

Foto: SIIM SOLMAN

ega internetti. Kuidas temani jõutakse?

Kui on vaja teavitada, siis kohalik komisjon peabki läbi sõitma kõik kohad. Muud võimalust ei ole. Kommunikatsiooni osas oleme harjunud, et räägime mobiiltelefoniga, aga kui vool ära läheb mobiilimastist, on mõne tunni pärast kõik kutud, välja arvatud see Rapla mast, mis on päästeameti kõrval. Sellel on eraldi toide ja see mast välja ei lähe. See on üks garantii, et elutähtsa päästesüsteemi kommunikatsioonid säiliks ja toimiks. Aga üldiselt on maainimesed ikkagi rohkem valmis sellisteks hädaolukordadeks, kui elukondlikud teenused lakkavad. Linnas ja kortermajades on inimesed palju haavatavamad.

Kuidas Rapla haiglaga on? Kui peaks juhtuma õnnetus, kus on näiteks sada haavata saanut – kas Rapla haigla on võimeline neid vastu võtma?

Siis sõltuvalt raskusastmest transporditakse tõsisemad ja keerulisemad patsiendid kõrgema etapi haiglasse, nt

Tallinnasse. Või kui on nii palju ja kõik ei ole rasked, siis saab neid jagada lähemate haiglate ja asutuste vahel Paldisse või siis hooldekodudes, hooldusõendusosakonda. Rapla haigla hooldusõendusosakonnas on 25 kohta, sinna tekib ajuti ka vaba pinda ja võimalust.

Aga transport? Haiglal ei ole ju palju masinaid, millega transportida?

On ju Rapla Bussipark kohapeal olemas ja Hansaliinid. Kui ma ennist ütlesin, et kõikide asutuste kohta on analüüs tehtud ja kirja pandud, kes mis riske tekitab, siis samamoodi on kirja pandud, kellel millised ressursid on. Kellel kui palju veomasinaid, kes kui mitu inimest on võimeline ära vedama, kellel kui palju kopasid, kui vaja midagi tõsta ja toimetada. Paika on pandud ka finantspool, kes kulutusi teeb ja mismoodi need pärast ära klaaritakse. Kõikidest masinatest ja inimestest on ka topeltmeeskonnad.

Ühesõnaga, kui on kriisiolukord, tulevad teised

ettevõtted appi?

Jah, koostöö käib alati.

Kuidas maakonna koolides, lasteaedades generaatoritega lood on?

Nendega maavalitsus ei tegele ja kriisikomisjon ka, need on kohaliku omavalitsuse enda probleem ja küsimus. Ja ega generaatori sisselülitamine pole niisama, et paned kohvimasina käima. Seal peab olema tark ja teadlik elektrikoostusega insener. Kui generaator pole korralikult kahekordselt maandatud ja laste näiliselt tühja vooluvõrku voolu sisse, siis võib juhtuda, et kui kaugemas otsas mõni elektrik läheb midagi sättima, saab ta sealt kabelimatsu. See on ohtlik, kui seda teeb miteteadlik inimene. Kas nüüd igal vallal on sellist kõrgemal tasemel elektriku võtta, kes on seda pädev tegema, no ma ei tea.

Aga haigla juurde korra veel tagasi tulles, siis haiglal polegi generaatorit. Ma teadsin kogu aeg, et on, aga juhtidega rääkides selgus, et neil on mingi eraldi lokaalne toide opitoal, et kui lõikuse ajal midagi juhtub, siis on võimalik see

ära lõpetada.

Ülejäänud asjadega peavad nad kuidagi hakkama saama. Haigla eelarve ei kannata praegu generaatori ostmist välja. Teistpidi jälle, kui meil on elektrivarustus suhteliselt kindel, siis hoida mingit kallist asja seal igaks juhaks, kui seda võib-olla üks kord aastas kasutada, seal tekib jälle ökonoomsuse printsiibi küsimus. Kas on seda ikka nii väga vaja.

Ühesõnaga, kui kaob lasteaiast või koolist elekter või vesi, saab abi kohalikust omavalitsusest?

Jah, see on kohaliku omavalitsuse töö.

Kuidas teie maavanemana üldiselt hindate, kas me oleme täielikult valmis kriisiolukordadeks?

Ei ole. See sama haavatavuse teema ikkagi. Kui tuleb mõni terrorismiakt, lõigatakse side ära või elutähtsad teenused võetakse ära, siis me pole sugugi valmis. Oleksime valmis jah 48 või 72 tunniks heal juhul, aga mida aeg edasi, seda kriitilisemaks

olukord läheb. Eks see on nii nagu meie vanemate ja vanavanemate ajal oli, et kui oli sõda, siis linnainimesed läksid maapakku. Mindigi maale sugulaste või võõraste juurde ja oli võimalik rasked ajad üle elada. Nagu ma juba algul ütlesin, siis maainimesed on rohkem sellisteks olukordadeks valmis. Ikka on omal kaev, joogivesi saadaval ja õues kempis ning puid ahju alla panemiseks.

Me oleme haavatavad ja me ei ole valmis. Olla täielikult igaks võimalikuks situatsiooniks

valmis, see nõuab tohutul ressurssi. Kuskil peavad need varud olema, mida vajalikul hetkel kriisikoldeesse paisata ja leevendada neid probleeme. Aga kuna tõenäosused nende tekkimiseks on suhteliselt väikesed, siis pole võimalik sellise õhukese riigi puhul ja rahanappuse korral neid ressursse tekitada. Mida rohkem on tsivilisatsioon arenenud, mida rohkem meile on hüvesid pakutud, seda haavatavamaks kogu ühiskond muutub. See on paradoks praegu.

Vastab Margo Klaos, riigikantselei elanikkonnakaitse rakkerühma juht

Mis on elanikkonnakaitse rakkerühm?

Vabariigi Valitsus otsustas detsembris 2015 luua elanikkonnakaitse rakkerühma, mille eesmärk on panna alus elanikkonnakaitse terviklikule lähenemisele riigis. Rakkerühm tegutseb 2 aastat, kuid pikaajalisem eesmärk on suurendada elanike teadlikkust ja valmisolekut võimalikeks kriisiolukordadeks valmistumisel ja neis hakkamasaamisel. Samuti soovitakse leppida selgelt kokku erinevate asutuste elanikkonnakaitsealane vastutus ja ülesanded.

Oleme oma tegevuses arvesse võtnud kõiki kriisiolukordi, alates loodus- ja transpordihäiretest kuni epideemiate ja elutähtsate teenuste ulatuslike katkestusteni ning lisaks jälgime, et loodav kaitse toimiks ka sõjalise konflikti korral. Elanikkonnakaitse kontseptsiooni esmane versioon on plaanis valitsusele üle anda uue aasta esimestel kuudel, kuid mitmed tegevused on asutuste koostöös juba käima läinud.

Maavanem Tõnis Blank leidis, et me ikkagi ei ole täielikult valmis kriisiolukordadeks, mis kestavad kauem kui 72 h. Kuidas teie olukorda hindate?

Ühed tõsisemad pikaajalised kriisid, mis Eesti inimesi ähvardavad, on elutähtsate teenuste katkestused. Väga palju mõjutavad meie kõigi igapäevast turvalisust ja hakkamasaamist elektri, vee, kanalisatsiooni, keskkütte ja side toimimine. Nende teenuste katkemisel hakkab väga suurt mõju avaldama see, kas me oleme eelnevalt mõelnud läbi, kuidas saada neist vähem sõltuvaks. Selleks peame suutma enda kodus läbi mõelda, milliseid vahendeid ja varusid on meil vaja, et katkestuste korral hakkama saada. Riigi poolt nõutakse samaaegselt ka järjest suurema kindlustunde pakkumist neilt ettevõtelt, kes inimestele elutähtsaid teenuseid osutavad.

Täna on üle 72 h kestvate kriiside korral paljudel väga raske hakkama saada, kuid liigume selles suunas, et ühiskonnas oleks võimalikult palju neid, kes suudavad kriisiolukordades küllaltki iseseisvalt esimese nädala toime tulla. Seeläbi saavad abistajad keskenduda suurematele abivajajatele ning lisaks panustada enam kriisi lahendamisse.

Riiklusest rääkimine kui köiel balansseerimine

Helerin Värönen

Sel esmaspäeval, 31. oktoobril pidas Kaereperes Valtu seltsimajas loengu Eesti kirjanik, poliitik ja diplomaat Jaak Jõerüüt teemal „Riiklus ja riigimehelikkus“. Loeng toimus Külaülikooli raames koostöös ERR Raadio Ööülikooliga. Loeng salvestati ja on järelkuulataav Ööülikooli kodulehelt.

Jaak Jõerüüt alustas oma mõtterrännakuid riikluse teemal kujutluspildi loomisega. Kui ta selle teema peale mõtleb, tuleb talle silme ette pilt, kuidas nөөr on tõmmatud üle Jägala joa ja ta peab sealt üle kõndima. Riikluse teema on riskantne, kuna sellest on palju räägitud ja kirjutatud. Sel teemal rääkides on oht matuda päevapoliitikasse, sukelduda mudasesse vette ja uppuda. Nii et päevapoliitilisi teemasid lubas Jõerüüt vältida.

Riikluse teema on populaarne ja seda põhjusel, et kõik on pidevas muutumises. Muutuvad näiteks riigipiirid ja suhtumised riikidesse. Muutub ka inimeste suhe sellesse riiki, kus nad elavad. „Usaldus oma riigi vastu on väga suure amplituudiga, see on nagu ookeani tõus ja mõõn. Suhe oma riiki on kirklik nähtus. Eriti kirklik on see neil, kes väidavad, et neil pole mingit suhet selle riigiga ja kes eriti põlglikult riiki suhtuvad.“

Kui öeldakse sõna riik, mõeldakse selle all erinevaid asju. Ka kõik eestlased ei mõtle riigist ühtemoodi. Enamikule tundub, et riik on seaduslikkuse ja korra sünonüüm. On aga maid, kus riik on millegi muu, näiteks

kaose sünonüüm. „Kui materialiseerida kõikide inimeste spontaansed arvamused, siis näeks see välja nagu värvide tootmise ettevõtte hiiglaslik toodang, kus on olemas põhitööd ja sadu tuhandeid erinevaid värvivarjundeid.“

Jaak Jõerüüt arutles mõningate lausete ja ütluste üle. Näiteks, et riik on inimeste ülim loominguline saavutus. Väide on intrigeeriv. „Millegi suure asutamise isa või ema tahaks me ju ikka olla. Aga selles on üks viga. Mistahes looming pole kunagi mõõdetav ega kaalutav. Kas „Traviata“ jääb Itaalia riigile alla või mitte?“

Teine huvitav ütlus on „lääbikukunud riik“. Jõerüüdi arvates on see sama absurdne ütlus nagu soekülm. „Kui riik on läbi kukkunud, ei tohiks teda ju enam eksisteerida. Riik saab olla või mitte olla. Millest saab riik läbi kukkuda? Ainus vastus on, et riiklusest.“

14. sajandil oli sõda see, mis näitas riigi tervislikku seisundit. Ühtaegu oli sõda raskeim haigus, aga ka tervise tooja. „Kas ei või olla nii, et tänastel sõjakatel inimestel on kusagil sisimas vanadest aegadest, kui

sõda oli riigi jaoks veel tervislik?“ arutles Jaak Jõerüüt. Mälu peenem tasand, geenimälu avardub sageli ka suhtumises oma riiki. Näiteks leedukatel on väga tugev austus oma riigi vastu ja selle juured ulatuvad aega, mil Leedu oli palju suurem riik kui praegu.

Lõplikku kokkulepet, millal mõni nähtus tunnistada riigiks, ei ole. Kõigi variantide üle saab vaielda ja seda ka tehakse. Inimene on vaidlev olend. Kui võtta vaatluse alla meie lähedaste riikide põhiseadused, siis on juba neist näha, kui erinevalt riiklust mõistetakse.

Riigi juurest läks jutt riigimehelikkusele. „Riik ja riigimehelikkus on nagu sukk ja saabas, *yin* ja *yang*, üksteisesse põimunud. Ei ole võimalik rääkida riigist, ilma et tagaplaanil ei ilmutaks end riigimehelikkus. Üht pole ilma teiseta. Riigimehelikkuse mõõtmiseks pole ühtegi mõõdupuud, kaalu. Alati kusagil aga üritatakse mõõta, kes on riigimehelikum. Küsitluste tulemusi ei tasu siiski võtta lõpliku tõena. Selles on väga suur annus ebamäärasust, tunnetuslikkust. See on umbes samasugune arutelu, et milline raamat on hea või mil ine vein maitsev,“ arutles Jõerüüt.

„Ideaalilähedane on see, kui inimeses ühineb võim ja vaim. Siis tekib see mittemõõdetav, aga riigitegelastele vajalik inimlikkus. Kui riigimehel pole inimlikkust, on ta robot. Inimlikud riigitegelased sobivad aga vaid sellisesse ühiskonda, kus peamised komponendid on võrdsed - kogemus, professionaalsus ja empaatia.“

Foto: HELERIN VÄRONEN

Kirjanik, poliitik ja diplomaat Jaak Jõerüüt Kaereperes Valtu seltsimajas loengul.

Natuke fantaseeris kõneleja publiku seast esitatud küsimuse üle, kas riikideta maailm saaks eksisteerida. Jaak Jõerüüt leidis, et saab küll, teoreetiliselt on see ettekujutatav. „Asi on aga selles, et selleks peavad inimesed teistsugused olema. Inimene käitub nii nagu käitub, mõnes kohas hästi, teises halvasti. Kui inimesed pole vastavale tasemele arenenud, siis pole midagi teha. Kõik on võimalik, aga eeldused peavad olema.“

Mis Eesti riigist võib nende mõtete valguses saada? „Riik on kodanikkonna omandus. See ei pruugi kõigile meeldida. Mistahes valimistel ei jõua targad inimesed valima. Mis

juhtub valimistevahelisel ajal? Kurv vaadata, et oma suud hoitakse kinni õigel hetkel. See on tendents. Lihtne on teisi süüdistada, see on hirmus tore tegevus.“

Aga kui enam ei viriseks? Jõerüüt tõi näite ühest oma tuttavast vanemast prouast, kes otsustas päevapealt, et tema enam ei virise. Ja see üks lihtne otsus muutis ta elu paremaks. Küsimusele „Kuidas läheb“ vastab see proua: „Mina olen omadega rahul.“

„Jube palju on asju, mida inimene saab ise teha. On üks ütlus - tee kõik see ära, mis ise suudad ja siis tuleb vanajumal appi. Ja siis hoia piip ja prillid.“

Arvamus

Riik peab õpilastele tagama tugispetsialistide toe

Mailis Reps,
Riigikogu kultuurikomisjoni liige
(Keskerakond)

Haridus- ja teadusministeeriumi plaani kohaselt peaksid 2020. aastal hakkama kõik kergema õpiraskusega õpilased õppima tavakoolis. Paraku pole räägitud sellest, kui turvaline tavakooli keskkond neile lastele on ning mil määral suudab riik tagada neile vajalikku tugivõrgustikku.

Eestis on üle 23 000 haridusliku erivajadusega lapse, kes moodustavad üldhariduskoolide õpilaste koguarvust ligi 17 protsenti. Mõne aasta eest otsustati nad jagada HEV1 või HEV2 lasteks, kellest esimestel on loomult kergemad ajutised või spetsiifilised õpiraskused, teised vajavad eriopekorraldust enamasti nende puudest tingituna. Tavakoolide eriklassides õpib erivajadustega õpilaste koguarvust üheksa protsenti ja erikoolides 15 protsenti.

Erivajadustega lapsed vajavad õppekava läbimiseks täiendavaid tugimeetmeid või eriopet. Neid on vaja varakult märgata ning nendega tegeleda, kuid enamasti puuduvad nii õpetajatel kui ka koolijuhtidel selleks spetsiaalsed oskused. Eri- ja sotsiaalpedagoogid, psühholoogid ning

logopeedid peaksid olema oluline osa erivajadustega laste tugisüsteemist. Paraku napib koolidel raha, et vajalikke spetsialiste palgata.

Kuus aastat tagasi vastu võetud põhikooli- ja gümnaasiumiseadus lubas eripedagoogi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi töö tasustamisel kasutada riigi poolt kohalikele omavalitsustele eraldatavat haridustoetust. Sisuliselt tähendas see seda, et koolidele anti võimalus palgata tugispetsialiste nende vahendite arvelt, mis õpetajate ja koolijuhtide palgarahast üle jäi.

Viimasel kolmel aastal on tugispetsialistide rahastamine kord pidevalt muutunud. Veel eelmisel aastal tohtis kool tugispetsialistidele töötasu maksta omavalitsustele eraldatav koo-

lide investeeringuraha arvelt, aga selle aasta algusest see võimalus kadus. Praeguse korra järgi saab kool tugispetsialiste palgata vaid juhul, kui koolile eraldatakse vahenditest midagi üle jääb.

Lisaks on koolidel võimalus kasutada riigi toel tegutsevate piirkondlike nõustamiskeskuste pakutavaid tugispetsialistide teenuseid. Paraku ei ole koolid olnud sellest võimalusest eriti vaimustunud, sest lubatud tugispetsialistide asendamise asemel pakuvad nõustamiskeskused ennekõike teise tasandi teenust ja neilt saadakse abi enamasti vaid üksikute erijuhtumite korral. Iseküsimus on, kuivõrd mõttekas on osta esmatasandi tugiteenuseid õpilastest kaugemale jäävatest keskustest.

Tugispetsialisti palkamine on tänase korralduse juures jäänudki enamasti kohalike omavalitsuste kanda. Kuid linnad ja vallad on väga erineva võimekusega ja seepärast ei pruugi lisakulutused tugispetsialistidele paljudele omavalitsustele olla jõukohased. Kui valitsusel on kindel plaan suunata kergema haridusliku erivajadusega õpilased tavakooli, siis peab selle otsusega kaasas käima ka igakülgne riigi toetus. Kindlasti ei saa suurendada õpetajate töökoormust ning loota, et probleem ongi lahendatud.

Leian, et eranditult kõikidele õpilastele on tähtis tagada nende arengut toetav ning võimalik arendav haridus. Ilma tugiteenusteta ei ole see kahjuks mõeldav.

Iga päev saab Eestis ära hoida 13 tööõnnetust

Maret Maripuu,
Tööinspekt-
siooni
peadirektor

Viimase kümne aastaga on Eestis registreeritud tööõnnetuste arv tõusnud 3653-lt 4774-le aastaks ehk iga päev juhtub keskmiselt 13 tööõnnetust. Neist ligi viiendik on väga tõsiste tagajärgedega ehk põhjustab töötajale raske kehavigastuse või eluohtliku seisundi.

Lisaks inimlikule aspektile on tööõnnetustel ka väga selge majanduslik mõõde. Näiteks aastal 2014 kaotas Eesti seetõttu ligi miljon töötundi. Need on mõtlemapanevad numbrid.

Kuigi suurenenud registreeritud tööõnnetuste arv viitab negatiivsele arengule, on mul

selle juures hea meel, et arsti juurde pöördunud töötajad julgevad aina sagedamini mainida, et õnnetus juhtus tööl. Ka tööandjad on hakanud rohkem ilma Tööinspektsiooni meeldetuletuseta esitama tööõnnetuse raporteid.

Raplamaal on registreeritud tööõnnetuste arv aastatel 2011-2015 kasvanud 51-lt 78-ni ning nende põhjusteks on sageli töötaja puudulik väljaõpe ja juhendamine, antud juhiste mittejärgimine ning probleemid tööturvise ja tööohutusega tegelevate töötajate valimise- ga. Raskete tööõnnetuste arv

Raplamaal on viimase viie aastaga kasvanud 15-lt 20-ni, kuid eelkõige on kasv tulnud kergete tööõnnetuste arvelt, mille hulk on suurenenud 36-lt 58-ni aastaks. Eelmisel aastal oli kõige enam tööõnnetusi ehituse ning veonduse ja laonduse valdkondades. (Vaata ka tabelit)

Olukorda saab parandada. Tööandjate ja töötajate võimuses on luua koostöös turvalisem ja produktiivsem töökeskkond, mis teenib mõlema poole eesmärke.

Juhtiv roll on siin tööandjatel, kes teevad töökeskkonna

ohutust puudutavaid otsuseid. Kahjuks on tihti vedavaks jõuks püü vältida karistust. Sageli hakkab tööandja tegutsema alles pärast tööinspektori külastust, järgib vaid ettekirjutusi ning teeb minimaalselt vajalikke investeeringuid. Lühiajaliselt võib kokkuhoid ohutuseks olla kasumlik, kuid pikemas perspektiivis ületavad kulud või saamata jäänud tulu kokkuhoitud raha. Kannatajaks on eelkõige töötajad.

Olukorras, kus Eesti tööeline elanikkond väheneb, on iga terve kätepaar tööandjale

aga aina suurema väärtusega. Hea tööjõu leidmine on juba praegu paljudele ettevõtetele väljakutse ning seda enam tuleb pühenduda inimeste hoidmisele. Hea punkt alustamiseks on näiteks juhendamise ja väljaõppe ülevaatamine ja parendamine.

Lisaks tööandjale peab tööohutusse panustama ka töötaja. Statistika kohaselt on suurimas ohus äsja tööelu alustanud noored ning töökohta vahetanud inimesed, kes ei ole uusi töövõtteid veel omandanud. Nendega toimub 35% kõigist tööõnnetustest.

Õnnetuste vähendamiseks peab töötaja järgima tööandja kehtestatud reegleid ja kasutama isikukaitsevahendeid. Tööandja peab omakorda töötajat, kes ohutusreegleid ei järgi, korrale kutsuma. Ettevõttes peab olema ka töhus sisekontrolli süsteem, mille abil jälgitakse pidevalt tööohutusest kinnipidamist.

Euroopa Töötingimuste Uuring 2010 järgi oli Eesti töötajate aasta keskmine töölt puudunud päevade arv tulenevalt tööõnnetusest või tööohutusest vahemikus 16 kuni 36 päeva. Euroopa Liidu riikide keskmine näitaja oli aga 7 kuni 16 päeva. Enda ja töökaaslaste suhtes hooliva-

mad töötajad on võti olukorra parendamiseks, millest võidavad otseselt või kaudselt kõik Eestimaa pered.

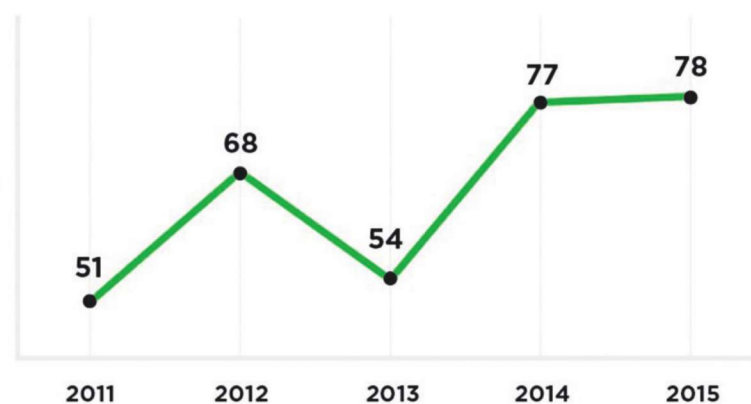
Täiendavalt saab töökeskkonda ohutumaks ja produktiivsemaks muuta, panustades ohutuskultuuri. Selle moodustavad organisatsioonis juurutatud ohutusega seotud püsiväärtused, oskused, hoiakud ja tavad. Lihtsustatult võib ohutuskultuuri sõnastada nii: "Ohutu viis, kuidas me siin asju ajame".

Ohutuskultuuri arenguse panustavad võrdselt nii tööandja kui ka töötajad. Parima tulemuse nimel võiks omavahel läbi rääkida kõik töökeskkonna ohutusega seotud küsimused nagu näiteks tööturvisehoiu ja tööohutuse alase juhendamise ja väljaõppe, uute töövahendite valiku ja rakendamise, töökohtade sisustamise jne. Tulu sellest on mitmekülgne. Hea ohutuskultuuri ettevõttes on vähem tööõnnetusi ja suurem produktiivsus, püsivamad töösuhted ning parem maine klientide ja koostööpartnerite hulgas.

Kokkuvõttes on turvalisem töökeskkond nii töötajate kui ka tööandjate huvides ning sünnib koostöös. Kõigil on sellest vaid võita.

Registreeritud tööõnnetustes kannatanud

Rapla mk

MAANTEEAMET

SÕIDA TALVEL OHUTULT

PANE TÄHELE

- Ootamatuks libeduseks ja rasketeks sõiduoludeks peab alati valmis olema. Vali teeoludele vastav sõidukiirus. Lubatud suurim sõidukiirus ei ole liiklejale kohustuslik.
- Järgi hoiatusi! Kui soovitatakse liiklema mitte minna, siis ära mine.
- Talvel liigeldes ära looda, et „äkki läheb õnneks“. Hoiatavapärast suuremat pikivahet ning väldi möödasõite! Muutlike ilmaolude korral ole eriti ettevaatlik, sest ka lühikesel distantsil võivad teeolud oluliselt erineda.
- Sõida tehniliselt korras ja talvehooajaks ettevalmistatud autoga. Kontrolli, et pidurid, tuled ning kojamehed oleksid töökorras.

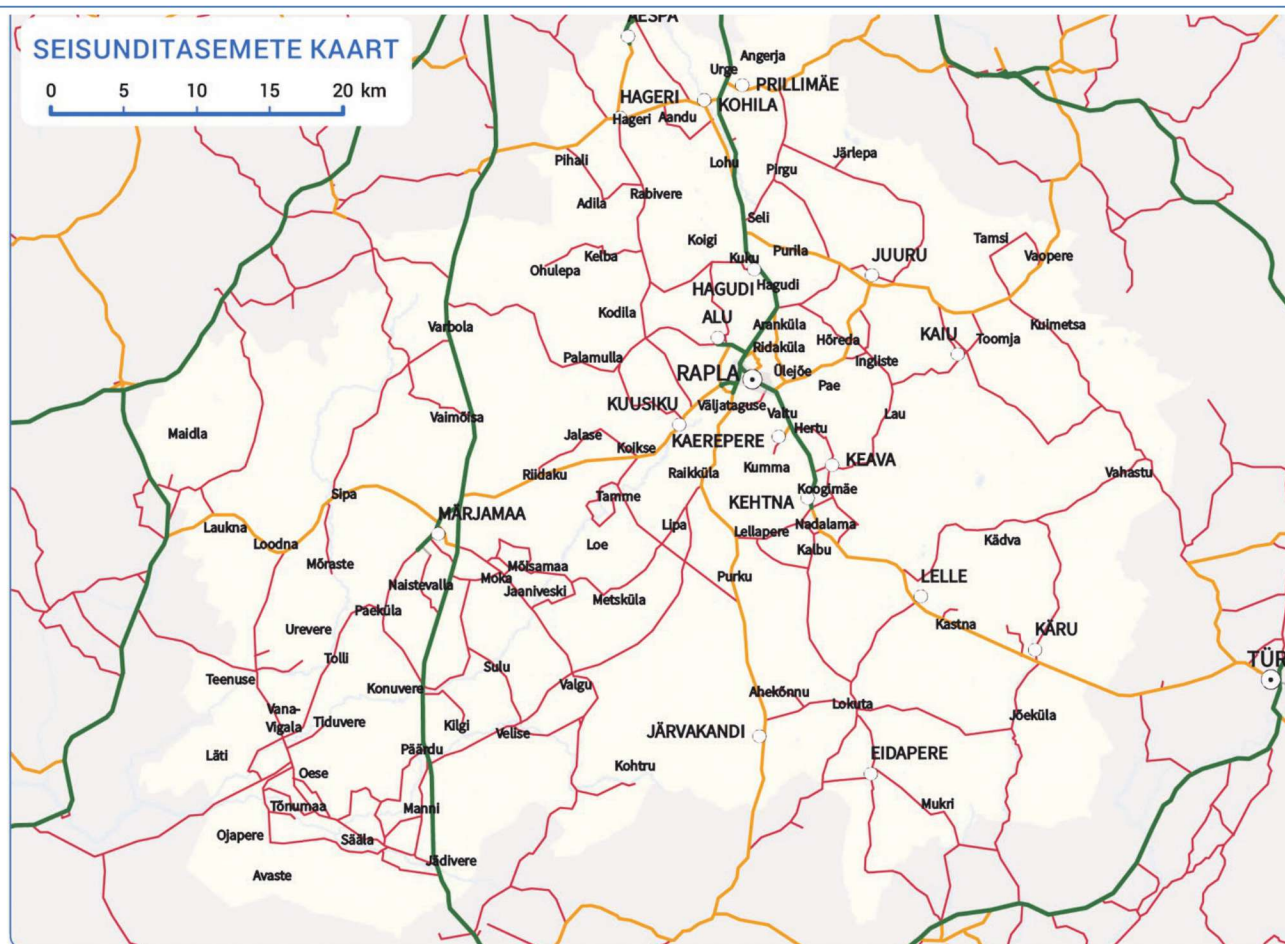
- Kasuta korralikke talverehve ja kontrolli rehvide rõhku.

INFO

- Enne sõitu tutvu teeoludega liiklusinforakendusest www.tarktee.ee.
- Teekonna planeerimiseks ja reaalajas sõiduinfo saamiseks kasuta mobiilirakendust Waze.
- Maanteeinfokeskuse 24 h infotelefon **1510**.

SEISUNDITASEMETE KAART

0 5 10 15 20 km

Seisunditase sõltub liiklussagedusest ehk mitu sõidukit ööpäevas teel liikleb:

MADAL SEISUNDITASE

Tehakse libedusetõrjet, kuid teed ei pruugi olla lume- ja jäävabad.

Lumetõrjet tehakse 24 h jooksul pärast lumesaju või tuisu lõppu.

Libedusetõrjet tehakse 12 h jooksul pärast libeduse tekkimist.

KESKLINE SEISUNDITASE

Libedusetõrjet tehakse regulaarselt, kuid teed ei pruugi olla lume- ja jäävabad.

Lumetõrjet tehakse 12 h jooksul pärast lumesaju või tuisu lõppu.

Libedusetõrjet tehakse 8 h jooksul pärast libeduse tekkimist.

KÕRGE SEISUNDITASE

Libedusetõrjet tehakse regulaarselt: teepind või vähemalt sõidujäljed on lume- ja jäävabad

Lumetõrjet tehakse 5 h jooksul pärast lumesaju või tuisu lõppu.

Libedusetõrjet tehakse 4 h jooksul pärast libeduse tekkimist.

Rapla täiskasvanud õppijad tähistasid nädalavahetusel Rapla kultuurikeskuses kooli aastapäeva.

Foto: ALICE VÕSU

Raplas on täiskasvanud õppijaid koolitatud juba 70 aastat

Stina Andok

Tänavu tähistab Rapla täiskasvanute gümnaasium väarikat 70. sünnipäeva. Täiskasvanute ja ka noorte õpetamisele pühendunud kooli ajalugu on olnud kirev. Kool on vahetanud vähemalt neljal korral oma nime ning tegutsenud mitmes hoones.

Kes on need inimesed, kes täiskasvanute gümnaasiumi õppima satuvad täna, kes olid need, kes asusid õppima 70 aasta eest, kuidas on muutunud ajas kombed ja tavad ning millised on tulevikuvaated, rääkisid ühises vestlusringis kooli endine pikaajaline direktor ja praegune klassijuhataja-füüsikaõpetaja Valmar Ideon, endine pikaajaline õpetaja, praegu pensionil Ülle Sepp, kooli vilistlane ning praegune õppenõustaja ja emakeele õpetaja Kaja Leppik ning ääretult mitmekülgne õpetaja Kristi Luik, kes annab suisa nelja õppeainet ning tegeleb ka kooli huvijuhina.

Kooli ajalooga on kõige paremini kursis Ülle Sepp, kes õpetas 1975. aastast 31 aastat täiskasvanutele ajalugu ja ühiskonnaõpetust. Tema on omal algatusel koostanud ka kooli ajaloo.

Teekond oma nime ja majani

Rapla täiskasvanute gümnaasiumi ajaloos võib laias laastus eristada nelja perioodi. Esimene

neist sai alguse kooli asutamisega 1946. aastal, mil kooli nimeks sai Rapla maanoorte kool. Selles koolis oli üksnes kaks klassikomplekti kokku 30 õpilasega ning tegutseti üldhariduskooliga ühistes ruumides Raplas Keskkooli tänaval. Kooli juhtis Rapla keskkooli direktor Kamilla Padrik.

Juba 1947. aastal avati kool uue nime all Rapla tööliskooleks. 1960. aastal kinnitati kooli direktoriks Hermilde Lokk, kes oli varem töötanud Rapla keskkooli direktorina. 1966. aastal sai direktoriks Jaan Ilves ning Lokk jätkas õppealajuhatajana. Juba järgmisel õppeaastal oli direktoriks aga taas Hermilde Lokk, kes säilitas oma ametikoha kuni 1987. aastani, mil tervislikel põhjustel kohast ise loobus.

1955.-1961. aastatel tegutses kool vene õppekeelega Rapla mittetäieliku keskkooli ruumides. Nimetatud perioodil olid ka vene õppekeelega grupid sõjaväelaste jaoks. Sel ajal juhtis kooli enamjaolt Valter Holm.

1960. aastal kinnitati kooli direktoriks Hermilde Lokk, kes oli varem töötanud Rapla keskkooli direktorina. 1966. aastal sai direktoriks Jaan Ilves ning Lokk jätkas õppealajuhatajana. Juba järgmisel õppeaastal oli direktoriks aga taas Hermilde Lokk, kes säilitas oma ametikoha kuni 1987. aastani, mil tervislikel põhjustel kohast ise loobus.

Teine periood Rapla täiskasvanute õppes algas 1966. aastal nn kaugõppekeskkooli ajana, mil kogu riigis loodi konsultatsioonipunktid. Sellised punktid asusid näiteks Märjamaal, Vigalas ja Kehtnas ning päevakoolide juures tegutsesid konsultatsioonipunktide õppegrupid, mille õpilaste arv jäi alla kolmekümne. 1970. aastal algas kampaania „Igale töötavale noorele keskkooli“, mis kehtestas üldise keskkooli kohustuse ning täiskasvanud suunati õppima.

1974.-1975. aastatel algas üleminek päevasele õppevormile ning algas eemaldumine päevakoolidest. Sellega tekkisid tõsised ruumiprobleemid, millele Raplas leiti lahendus umbes

1978. aastal, kui kooli osaliselt kasutusse anti endine lasteaiahoone Tallinna maanteel. Sel perioodil oli eriti keeruline näiteks Märjamaal, kus õppetöö toimus mitmes eri paigas.

Nn teise perioodi jooksul õpilaste arv järkjärgult langes ning probleemiks kujunes suur väljalangevus, vähene huvi ja motiveeritus. Nii asutustel kui ka koolidel olid kindlad plaanid, mille täitmist rangelt nõuti ja ka järgiti, aeti taga õppeedukuse protsente ning koolid pidid esitama igakuiseid aruandeid.

1978. aastal algas juba uus periood – Rapla õhtukeskkooli aeg. Ühiskonnaelus toimunud muutused kajastusid ka koolielus, õppimine keskkoolis muutus taas vabatahtlikuks ning vähenes ka ideoloogiline surve. Laienes suhtlusring, hakati õpetama võõrkeelt, muusikat ning kunsti.

1991. aastal alustati Eesti Vabariigi koolina. Riigikorra muutustega seondult erastati hoone, milles kool tegutses ning omanikuga sõlmiti rendileping. Ka Rapla keskraamatukogu leidis end sarnasest olukorrast ning ühiselt tegutseti selle nimel, et leida sobiv uus pind. Selleks uueks pinnaks said endise lasteaia Kukerpall ruumid, mis suleti laste vähesuse tõttu. Maja ehitati ümber ja uutesse ruumidesse koliti 10. aprillil 1996.

Valmar Ideon, kes oli kooli

direktor 1986-2015, kirjeldab seda sündmust väga olulisena, kuna sel ajal üldiselt veel väga palju ei ehitatud ning see oli tema hinnangul suur samm ka üleriigilises tähenduses, et üks täiskasvanuid õpetav kool sai endale oma ruumid oma hooneosas. 2002. aastal algas kooli viimane ja seni kestev periood, mil alustas tegevust Rapla täiskasvanute gümnaasium.

E-õppe võimalus

Aja jooksul on kauaaegse õpetaja Ülle Sepa sõnul õpilased väga palju muutunud. „Huvi ja motivatsioon on praegu palju tõsisem kui siis, kui õpe oli sunniviisiline,“ selgitab ta. Oli aeg, mil kooli maine sai tugevalt kannatada, kui vastu võeti õpilasi, kes päevakoolis hakkama ei saanud ning sealt välja heideti. Siinkohal meenutab 1992. aastast Rapla täiskasvanute gümnaasiumis õpetajana töötanud Kristi Luik, et ka Rapla ühisgümnaasiumi nn Tootsi klassi noored sattusid täiskasvanute gümnaasiumi õppima. Selline päevakooli ja täiskasvanutele suunatud kooli suhe on säilinud veel teatud mõttes praegugi, mõtiskleb Luik. Küll aga kinnitab ta, et need noored on praeguseks kooli edukalt lõpetanud ja elavad tavakodanikena oma elu edasi.

Kõik vestlusringis osalejad peavad Rapla täiskasvanute gümnaasiumi peamiseks

trumbiks just seda, et kool on tõepoolest teise võimaluse kool, kus toimub individuaalne, isikust tulenev suhtlemine, kus probleemidele lähenetakse teisiti ning õppekorraldus on päevakooliga võrreldes väga erinev.

„Põhikooli osas just noored räägivad, et nad tunnevad, et neid koheldakse kui täisväärtuslikke täiskasvanud inimesi, et nad on võrdsed,“ kirjeldab õppenõustaja Kaja Leppik. Luik rõhutab, et täiskasvanute gümnaasiumis on kõik õpilased kui valged lehed ning varasemad teod ei loe. „Kas ta lõpetab või langeb välja, sõltub üksnes temast endast,“ kinnitab Luik.

Täiskasvanud satuvad õppima reeglina juba tööturul aktiivsetena ning ei ole harukordne, et inimene peab valima, kas töö või kool. Praegusel hetkel õpetatakse Rapla täiskasvanute gümnaasiumis noori alates 17. eluaastast ja alates kuuendast klassist. Õpilasi on ka nooremaid, kuni 15-aastaseid, aga nemad suunatakse komisjonide kaudu ja reeglina Rajaleidja poolt.

Enamik klasse käivad koos kahel päeval nädalas ning koolipäev kestab hommikul üheksast kolmveerand viieni. Sellistel juhtudel oleneb kokkuleppest tööandjaga, kas õpilane saab käia koolis mõlemad päevad või näiteks vaid ühe.

Luik selgitab, et on pidanud klassijuhatajana ka ise tööandjale helistama, sest õpilane vajab eksamiperioodil rohkem vaba aega, ning nendib, et teatud juhtudel on tööandjad õpilaste elu küllaltki keeruliseks teinud.

Juba neljandat aastat on koolis olemas võimalus ka e-õppeks, mis tähendab, et klass tuleb kokku üksnes laupäeviti. Selle aasta kevadel lõpetas esimene lend, kes läbis e-õppe ning õpetajate sõnul olid lõpetajad väga kõrge motivatsiooniga. Üks e-õppe õpilane lõpetas suisa kuldmedaliga. E-õpe tõi Rapla täiskasvanute gümnaasiumi täiskasvanud õppijaid üle kogu Eesti. Kaks tüdrukut sõitsid kohale suisa Tartust, kuna seal e-õpet laupäevase õppepäevaga ei pakutud.

Täiskasvanute gümnaasium ehk vana nimega õhtukeskkool enam õhtust õpet ei paku. Küsitluste tulemusena on õpilased eelistanud just praegust päevaõppevarianti. Seda mitmel põhjusel. Esiteks ei ole õhtune õpe võimalik paljudele kehva transpordiühenduse tõttu. Paljud noored, kes tulevad õppima maapiirkondadest, ei saaks õhtul pärast tunde enam koju. Samuti hindavad õpetajad, et õpe pärast tööpäeva lõppu ei ole mitte kuidagi mõistlik ning ka inimeste võimel on piirid. Sessiooniõpet on kool kaalunud, kuid õpilased ei ole seda meeldivaks hinnanud, kuna kardavad näiteks haigustepuhangutel liiga suurest ainemahust ilma jääda.

„Nad kardavad haigestumist või lapse haigestumist, sest paljud on meil ju ka lapsevanemad. Et jääb seetõttu väga suures

mahus aineid omandamata ning kuidas siis järelvastamine toimub,“ põhjendab Leppik.

Individuaalne lähenemine

Haridusministeeriumi seisukoht on, et kui gümnaasiumiastmes võib e-õpet ka täies mahus ilma ühegi kontakttunnita läbi viia, siis põhikooliastmes seda ei tohi. E-õppe vahendeid kasutada võib, aga kuna põhiharidus on kohustuslik ning on oluline, et selle tase oleks võimalikult tugev, ei ole lubatud seda täies mahus e-õppe põhiseks muuta.

Õppenõustaja Kaja Leppiku sõnul võiks seda teatud erijuhtudel siiski kaaluda. Sellistel juhtudel on nad näiteks koostanud individuaalseid õppekavasid, tõstnud materjale kokku, et teatud perioode kiiremini läbida. Vähemalt korra on üks õpilane läbinud kaks klassi ühe aastaga. Leppiku sõnul on põhikooli jaoks väljatöötamisel ka tasemetestid, mille abil võiks potentsiaalselt välja selgitada, kui tugev õpilane mingites ainetes on ning tulevikus on sellest tulenevalt ka individuaalset tööd õpilastega rohkem, mis hoiaks kokku nii õpilase enda kui ka õpetajate aega.

Just aja kokkuhoiu põhimõttest lähtuvalt tekitavad teatud juhtumid õppenõustaja Kaja Leppikus hämmingut. Näiteks on tal kogemus õpilasega, kes on neli korda ühes ja samas päevakoolis korranud 7. klassi. „Kui on tekkinud konflikt, kas ei oleks arukam lahendada seda nii, et ta kohe suunatakse mujale kooli,“ küsib Leppik. Õpetajad on ühel meelel, et sellised õpilased võiks võimalusel suunata uude kooli juba palju varem, mil tal on veel kohalkäimise ja pingutamise harjumus natukenegi säilinud. „Õpilane jääb alati selles hammasrattas kaotajaks,“ nendib Luik.

Ei ole harv juhus, et just nemad märkavad oma õpilaste sotsiaalseid probleeme. Nii on õppenõustaja kokku puutunud õpilastega, kes vajavad näiteks unerohku, et oma kodustes tingimustes normaalselt magada või kes on elanud ilma elektrita nädalaid, kuna ei ole osanud sõlmida elektrilevilepingut.

Edukad õppijad

Hetkel õpib Rapla täiskasvanute gümnaasiumis 182 õpilast, mis on küll pisut vähem kui varasematel aegadel, kuid see number on endise direktori hinnangul stabiilne. Gümnaasiumis õpib inimesi vanusevahemikus 15-50, kuid põhivanus jääb kusagile 20 ja 30 eluaasta vahele. Kuidas või mis põhjustel keegi täiskasvanute õppesse on sattunud, on väga erinev.

Sisseastunutest moodustavad umbes 5% need õpilased, kes tulevad täiskasvanute gümnaasiumi otse päevakooli põhikoolist. Seda selgitavad õpetajad sellega, et kui ei ole soovi gümnaasiumiastmesse päevakooli õppima minna mis iganes põhjustel, siis alternatiivid täiskasvanute gümnaasiumi kõrval võivad jääda liiga kaugeks ja kalliks. Kutsekoolidesse peab sõitma ning peab muretsema ka toiduraha

Koolist rääkisid: (vasakult) Ülle Sepp, Valmar Ideon, Vello Kübar, Kristi Luik ja Kaja Leppik.

Foto: SIIM SOLMAN

eest. Samuti näevad õpetajad, et täiskasvanute gümnaasium võib tunduda hea variandina neile, kes soovivad kooli kõrvalt kas töötada või minna näiteks autokooli.

Sagedamini satuvad Rapla täiskasvanute gümnaasiumisse õppima aga need inimesed, kellel on õpingud mingitel põhjustel varasemas elus katkenud. Õpetajad teavad, et nende seas on inimesi, kes on läinud juba alaealisena koolist ära tööle, kellel on sündinud lapsed või keda on takistanud tervislikud põhjused. Heaks näiteks õppijate hulgas on sellised õpilased, kes tulid näiteks 10. klassi, sest nende laps läks 10. klassi, ja otsustasid

lapsega ühiselt oma haridustee lõpetada. Ka praegu on ühed elukaaslased ühiselt koolitee Rapla täiskasvanute gümnaasiumis jalge alla võtnud.

Täiskasvanute gümnaasiumi lõpetanud üsna sageli ka jätkavad oma kooliteed. Väga harva nad teevad seda kohe, aga mõne aasta möödudes küll. Tartu tüdrukud, kes läbisid e-õppe, läksid mõlemad Tartu Ülikooli infotehnoloogiat õppima.

Üks täitis oma pikaajalise unistuse ning läks Räpina aiakooli eriala õppima. Üks noormees õpib Tallinna Ülikoolis psühholoogiat, üks neiu samas koolis sotsiaaltööd, üks noormees läks õppima ka näiteks

teoloogiat ning kaks tüdrukut Pärnu kolledžisse sotsiaaltööd ja rehabilitatsiooni.

Sisseastujaid on palju igal aastal, aga ka väljalangevus enne edukat lõpetamist on suhteliselt suur. Õpetajad kinnitavad, et kuigi põhjuseid õpingute katkestamiseks on mitmesuguseid, on nendel, kellel motivatsioon ja tahe õppida, õpetajate toetus olemas.

Iga õpilane on Rapla täiskasvanute gümnaasiumis hinnatud ja alati püütakse leida just sellele konkreetsele õpilasele sobivaid lahendusi. Tänutäheks õpetajate pingutuste eest tulevad lapsevanemad vahel isegi koos lilledega koju ukse taha.

Rapla täiskasvanute gümnaasium läbi direktori silmade

Vello Kübar,

Rapla täiskasvanute gümnaasiumi direktor alates augustist 2015

Oleme üks kindel ja vajalik osa meie inimeste üldkultuurilise taseme tõstmisel. Ma arvan jätkuvalt, et igasuguse ameti esindajad ja igasugused inimesed vajavad lisaharitust, elukestva õppe idee puudutab kõiki.

Inimeste üldkultuuriline tase tuleks teatud tasemeni viia ning seal ka hoida. Eestlane armastab targalt mälumängu mängida, ta tahab välismaal reisisid midagi teada ka linna ajaloo, kultuuriväärtuste kohta. Haritum inimene saab igas eluvaldkonnas paremini hakkama – kodus, perekonnas, elus, tööl.

Positiivne ongi, et inimeste teadlikkus on tõusnud, inimesed tahavadki olla haritumad. Sellepärast tullaksegi meie kooli õppima. Tänapäeva elu paradoks ongi selles, et õppi-

ma peab kogu elu.

Kas teeme õigesti?

Viimased õpilaste tagasiside arvamused näitavad, et õpilased on kooliga rahul. Nad toovad esile rahulikku õppimiskeskonda ja meeldivat atmosfääri, õpetajate abi- valmidust ning toetavat suhtumist, vahvaid kaasõpilasi. Lisaks õppimisele on erinevad üritused, tähelepanu kooli poolt, tunnustused, kiitused, paindlik töökorraldus järelvastamistel – kõik see, mis igaühe erinevaid vajadusi arvestab. Kui õpilased tõstavad esile head õpikeskkonda, siis tähendab, et oleme suutnud selle luua. Üks näide.

Riigieksamid on üks osa meie tööst. Rõõmustavad on möödunud õppeaasta õpilaste riigieksamitulemused: üks õpilane kuld- ja kaks hõbemedaliga. Meie koolis on kokku kolm kuldmedaliga ja viis hõbemedaliga lõpetanud. Lisaks

medalile olid 2016. aastal väga head riigieksamitulemused: inglise keeles parim tulemus 92 punkti, eesti keeles 91 punkti, saksa keeles 90 punkti, matemaatikas 87 punkti. See näitab, et suudame tegeleda suurema õppimismotivatsiooniga õpilastega, aga ka õpilastega, kelle elu- ja töökorraldus võimaldab vähem tegeleda koolitööga ehk omandavad gümnaasiumitunnistuse väiksemate punktidega.

Kuidas on see võimalik? See on õpetajate pühendumus, sihikindel töö ehk nad on loomupärased psühholoogid/ juhendajad, neid iseloomustab oskus individuaalselt näha iga õpilast. Teiseks oskus näha “laiemat pilti”, mitte ainult oma õppeainet. Siia juurde meeskonnatöö – tahe ja oskus teha koostööd õpilaste ja kolleegidega. Need on pedagoogilise professionaalsuse näitajad. Meie õpetajad ongi mittestatsionaarse õppe professionaalid.

Ingrid Sofia kohvikus. Võrkpalli kõrvalt unistab naine ajast, mil ta saab jälle teha käsitööd ja hoidiseid.

Ingrid Kangur:

võrkpallihinge teine pool unistab käsitööst ja hoidistest

Mariliis Vest

Ingrid Kangur (45) on teada ilmselt kõikidele maakonna spordisõpradele kui üks Kohila võrkpalli hing ja tugisammas. Kuid Ingridil on ka teine pool, mis jääb väljapoole spordisaali.

Kohtume reedel Kohilas Sofia kohvikus. Ingrid ehmub pisut, nähes enda ees diktofoni. Veidike pelglik on ta. Ta on küll ennegi lehele palju kommentaare ja informatsiooni jaganud võrkpalliuudiste kohta, kuid päris temast ja tema elust pole otseselt juttu olnud.

Ingrid ei ole põline Raplammaa inimene, vaid ta on pärit Tallinnast. Keskkooli sai ta 9. keskkoolis, praeguses Tallinna Õismäe gümnaasiumis ja asus seejärel Tallinna Pedagoogilises Instituudis (praegu Tallinna

Ülikool) õppima algklasside õpetajaks ning juurde õppis ta eesti keelt ja kirjandust. Ülikool edukalt lõpetatud, läks ta mehele ning abikaasa kaudu sattus 1989. aastal Kohilasse.

Kui küsin, millised on tema ülesanded Kohila võrkpalliklubis, ütleb ta: „Kõik võimalikud, mis üldse olla saavad.“ Jättes spordi kõrvale, meeldib aga Ingridile hoopis tohutult teha käsitööd – kududa ja heegeldada. Kunagi tegi ta enda sõnul nii laudlinasid, kampsuneid kui ka sokke. Lisaks naudib ta hoidiste

valmistamist ja aias nokitsemist. Tal on ka suur kasvuhoone. Kõik need hobid on aga pidanud juba pikalt ootama, sest aega lihtsalt ei jagu. „Kohutavalt kahju on sellest, aga eks mingi aeg tuleb see tagasi,“ ütleb Ingrid ise.

Võrkpall vahetus rahvatantsuga

Juba kooliajal käisid Ingrid ja sport käsikäes. „Mulle hullult sport meeldis,“ ütleb ta. Noore neiuna oli tema soov tegeleda ratsutamisega ning käia muusikakoolis, aga Ingridi ema ei lasknud teda kummassegi. Ingrid räägib naerdes, et tema ema ütles, et ratsutamisega lähevad jalad kõveraks. „Ja jumal teab, mis see teine põhjus oli,“ lisab ta. Spordimaailmas proovis ta enda sõnul aga kõike, muuhulgas korvpalli ja ujumist. Ujumise pärast taheti Ingridit saata spor-

dikooli, aga sinna ei tahtnud ta ise minna.

Sportlane sai temast tänu koolile. 9. keskkoolis oli Ingridi klass teine, kes pärast kooli avamist seal õppima hakkas. Enne neid oli esimese klassina alustanud õppetööd spordiklass, kelle õpetajaks tuli Eestis väga tunnustatud võrkpallitreener Ellen Liik. Hiljem sattus viimane ka aastaks Ingridi õpetajaks. „Tema selle spordipisiku sisse pani ja tema käe all kasvasid võrkpallurid,“ meenutab Ingrid. Sealt alates jäigi naise jaoks kõige südamelähedasemaks alaks võrkpall.

Võrkpall ei ole siiski kogu elu teda saatnud. Ingrid mängis küll enda sõnul väga hästi, aga mingil hetkel muutus laisapoolseks ning tegeles mitme hobiga ühel ja samal ajal. Oma parimatel aegadel, nagu ta ise ütleb, 8. klassis otsustas ta hoopiski

rahvatantsu kasuks. „Keegi ei suutnud mind murda. Treenerid käisid kodus ja nutsid, aga sealtmaalt jäigi mul võrkpall pooleli ja lõpetasingi ära,“ räägib ta. Kui aga mehega Kohilasse koliti, nokkisid kohalikud kuskilt välja, et Ingrid on võrkpalliga tegelenud ja nii kutsuti teda erinevatele turniiridele. „Ja niimoodi ta siis läks,“ meenutab ta praegu.

Kui Ingrid hakkas Kohilas trenne läbi viima, mõtles ta, et peaks juurde õppima kehakultuuri eriala. Seda ta ka tegi ning Tartust tuli järgmine diplom. Sel erialal on tal veel magistratöö kaitsmata. „Iga aasta mõtlen selle ära teha, aga kuidagi ei jätku nagu aega,“ selgitab ta. Kaks eri diplomit on Ingridi viinud tööle Kohila gümnaasiumisse, kus ta on tänaseks päevaks olnud 27 aastat. Ta on nii kehalise kasvatuse õpetaja

kui ka klassijuhataja kuuendale klassile.

„Hästi tore spordiklass on, pooled mängivad võrkpalli ja kuidagi ei raatsi neid ära anda. Ma võin neile tegelikult gümnaasiumi lõpuni tunde anda,“ ütleb Ingrid. Kuigi ta on ka võrkpallitreener, mängib ta ise platsil väga vähe. Ta selgitab, et trennis käimine oleks temal võimatu, sest mäng kogu aeg seisaks, kuna tal on kogu aeg midagi öelda. Lisaks jääb vajaka ajast. „Mõned aastad tagasi ma veel üritasin, aga ei, praegu ei mängi üldse. Trennis käia ei jõua, võistlusteks pole ammugi aega. Võib-olla kunagi,“ ei mata ta ka siin võimalust maha.

Lastega töötamine

Kui Ingrid hakkab pajatama oma tipphetkedest võrkpallis, ei räägi ta sugugi iseendast. Ta räägib hoopis lastest, kellega alustas treenimist siis, kui Kohilas praktiliselt võrkpalli üldse ei olnud. Kunagi oli küll mängitud, aga tema seda aega ei tea. Kui ta alustas võrkpallitreeningutega, tehti seda ringitunnina ja nelikümmend viis minutit ühes pisikeses saalis, kuhu pidid mahtuma nii tüdrukud kui ka poisid. Treeniti ja treeniti, kuni tuli tüdrukutega esimene U16 võidumedal.

Vaat see oli talle tohutu rõõm, sest alguses tegi rõõmsaks geimivõit, siis mänguvõit ning keegi ei osanud unistadagi, et jõutakse kuue parema sekka, rääkimata medalikohast. Aga mis naiste võrkpalli puutub, siis kõige rohkem jääb treenerile meelde esimene karikavõit Tartus ning Balti liiga Kohilas. Need on tema kõige eredamad hetked, mis seotud võrkpalliga.

Ingridi oma lapsed mängivad samuti võrkpalli. Vanem tütar Maarja-Liis käis küll muusika- ja kunstikoolis, kuid treeningutel oli tütar siiski saalis ning oskab praegugi mängida. Noorem tütar Katleen käis kuus aastat peotantsus ning mängis tol ajal võrk-

palli vähem. Kui Katleen jõudis peotantsus järgmisele tasemele, istuti kodus maha ja otsustati, et tuleb teha valik. Juba enne seda oli Katleenil kulunud palju aega tantsimisele ning Ingrid oma last peaaegu ei näinudki. Pere väikesel tõukel otsustati ühiselt valida võrkpall ja juba õige pea kutsuti Katleen Audentese spordikooli. Noorim laps, 11-aastane Kristen mängib ka võrkpalli. Ingridi sõnul on poiss loomult väga andekas, aga samas kangekaelne. Võrkpall käib perel justkui põlvest põlve, sest ka Ingridi ema on võrkpalli mänginud. Oma laste treenimise kohta ütleb ta, et oma laps saab ilmselt kõikidelt treeneritelt kõige rohkem piki päid ja jalgu.

Treeneri ja õpetajana edasi

Hetkel võtab võrkpall sada protsenti Ingridi ajast, kuigi tema põhitöö on olla koolis kehalise kasvatuse õpetaja. „Ma pean hästi jälgima, et miski seda segama ei hakkaks. See sügis natukene segab, aga see on olnud väga hullumeelne aasta. Kui me ellu jääme, siis on hästi läinud. Vaatame, mis kevadel saab,“ räägib Ingrid.

Ta ütleb, et jõuab iga päev väga hilja koju. Hommikul vara läheb ja terve päeva elab ta üldiselt spordisaalis. Hetkel on suurim rõhk meistrite liigal – see võtab Ingridist kõik, mis üldse võtta annab. Seda ainuüksi seetõttu, et kogu korralduslik pool mängudel on väga nõõrimööda käimine. Mõõdetakse ja hinnatakse kõike, mida üldse mõõta ja hinnata annab.

Sellel aastal pääsesid Euroopa meistriliigasse mängima kõikide maade meistrid, Eestis siis Kohila VK/E-Service. Esimesed kaks mängu olid Montenegro vastu ning need võideti. Ingrid ütleb, et korralduslik pool võttis ta nii läbi, et kui mäng peale hakkas, ei olnud ta jõudnud veel mõeldagi sellele, kuidas neil minna võiks. Küll teadis ta, et Montenegro on noor võistkond ja võimalus

Võrkpall võtab Ingridist (vasakult teine) praegu sada protsenti. Pildil Kohila VK/E-Service tiim.

Fotod: SIIM SOLMAN

Kohilal on.

Kohila Võrkpalliklubile sooviks Ingrid juurde toetajaid, sponsoreid. Rahaline pool on tema sõnul väga oluline. „Tegelikult on meil nii suured kulud, et uskumatu lihtsalt. Kui Raplamaa firmad veel rohkem toetaks, siis võiks kesta küll see võrkpall,“ ütleb ta. Toetajate leidmine on aga aeganõudev protsess, sest enne oodatakse tulemusi, siis hakatakse tundma huvi ja kunagi kauges tulevikus tuleb ka raha.

Ingrid enda plaanide kohta ei oskagi praegu midagi öelda. Kindlasti jätkab ta võrkpalliga, kuid tahaks edasi töötada ka koolis õpetajana. „See on valikute koht,“ leiab ta. Järelkasvuga on aga Kohilas tema sõnul väga hästi, võrkpalliklubis on lapsi saja viiekümne ringis. „Kas päris Kertut (Kertu Laak - toim) tuleb, aga sinnakanti ikka. Meie eesmärk ongi hoida seda oma võistkonna koosseisu nii palju kui vähegi saab,“ ütleb ta.

Ingridit iseloomustab tema tütar Katleen Kangur (pildil)

Ta on võrkpallifanaatik. Ta armastab seda ala ja kõike sellega seonduvat, mistõttu on ka kodus võrkpall väga oluline jututeema. Laste ja noortega töötamine on talle hingelähedane. Ta on treenerina range ja nõudlik, mis on mõistetav, sest arenguks ei saagi väga leebelt korralikke sooritusi nõuda.

Treenerina on ta ka natuke emalik. Treeneriaja algusest peale on ta sõidutanud kaugemal elavaid lapsi trenni ning ka koju viinud selleks, et ükski laps ei peaks transpordi puudumise pärast trennist puuduma. Oma treenitavaid tunneb ta hästi ning on alati oma trennilaste suhtes kaitsval positsioonil. Seejuures on talle tähtsad ka juba „lendu läinud“ võrkpallurid, kelle eluga ta end aktiivselt kursis hoiab. Tal on väga hea omadus anda kõigile võimalus ning leida kõigis üles personaalne talent, mida edasi arendada. Ta usub alati, et kõva tööga võib ka esialgu mitte nii silmapaistev laps võimekaks saada. Oma trennilaste suhtes on ta alati väga armastav. Ka siis, kui nemad ise ei pruugi sellest aru saada, teeb ta siiski alati palju tööd selle nimel, et meil (trennilastel) oleks veelgi parem.

Kõrvalt vaadates on see hämmastav, kuidas ta ka oma uneajast kirjutab projekte ning otsib sponsoreid, saamata selle eest suurt tunnustust. Seda kõike teeb ta südamega. Näiteks just tema kirjutatud projektiga ehitati meie rannavõistkonna suuremaks ja kaasaegsemaks, et noortel oleks võimalik ka suvel areneda. Suviti on kõigil vaba voli seda kasutada ning meie klubi noortel on seal suviti palju lahedaid laagreid ja turniire.

Ka emana on ta olnud range ja nõudlik, et me oleks kombed ja töökad. Samas on ta meid hästi palju aidanud, võib-olla isegi liiga palju (pean silmas just koolitöid). Varem, kui tal polnud nii palju kohustusi, oli tal aega ka meie (Maarja-Liisi ja minu) koolitöödega tegeleda. Ühel hetkel jäi vaba aega vähemaks ning väga järsku tuli täitsa ise hakkama saada. Ka selline n-ö mittetahtlik tulle viskamine on meid arendanud. Hästi suureks plussiks pean seda, et ta on õpetanud meile austuse ja rõõmuga tegema ka vabatahtlikku tööd

Kui Ingrid platsil oleks, siis mäng tema sõnul kogu aeg seisaks, kuna tal on alati midagi öelda. Pildil juhendab ta samuti mängijaid.

Jerwencato uus tulemine

Aivi Meister,
bistroo-uudistaja

Tegusate inimeste teod räägivad enda eest, seda enam, kui tulemused on käega katsutavad ja suuga matsutavad.

Ühe tubli teo tulemusel avas oktoobrikuu viimasel päeval Järvakandi (ajaloolise nimega Jerwencato) alevi keskel uksed uus kehakinnituskoh Jerwencato Bistro. Ellukutsujaks noor ja tarmukas Mikk Merekivi, kes muude toimetuste kõrval tegev kohalikus näitetrupis Kandi Kohtlased ning samuti tunnustatud pulmaisa ja muude ürituste eestvedaja. Kes teeb, see jõuab ja nõnda ongi.

Mõte pakkuda kodukoha ja kaugemaltki rahvale hubast söögikohta tekkis Mikul aastat paar tagasi, kui koos Tiina Kaldega (praeguse bistroo juhatajaga) kahasse tehti toitu ja peeti puhvetit. Järvakandis oli toona ja on praegugi kaks kohutäidet pakkuvat paika, ent mõeldud justkui kindlatele sihtgruppidele. On retro-õllekas, kus külastajaks pigem vanem kontingent, ja ööklubina tuntud Cinema, mis päeval tegutseb ka kohvikuna, kuid on siiski rohkem noorte pärusmaa. Sestap küpseski plaan tekitada olemasolevatest erinev koht, mis toimiks lapselapsest vanavanemani.

Ülesanne number üks – leida pahtliabidas

Mõeldud, veel mitte tehtud, asus Mikk oma ettevõttega Pidul & Söök (algne nimeetus pidi olema Peost Suhu, mille aga keelas Miku isa ära, kuivõrd söögikoha nimi ei tohtivat „vaeselt“ kõlada) sobilikku pinda peilima. Kuni jõuti praeguseni, Konsumiga ühist katust jagava ruumini, kus varem asus taaskasutusäri. Reaalne rendipind paisutas teotahte taevani, avanev tõehetk sundis siiski taldu taas maapinnale toetama, kuivõrd 325 m² ruum oli pikast kütmatusest niiske, elektrivärk vajas täies mahus väljavahetamist jms.

Ent töö läks täie rauaga käima, esmane masendusmaiguline pahtlikraapimine toimus enne tänavust jaani. Töömaht tundus megasuur, ent õnneks oli ka asjasse uskumise maht samades mõõtmetes. Ehkki laed näiteks olid nii hullus seisus, et ainuüksi nende tarvis kulus poole tonni jagu pahtlit, värvi kogu ruumi katmiseks oli vaja sadades kilodes, aga siinkohal pani öla alla AkzoNobel, kes tegi ei rohkem ega vähem, kui kinkis

Jerwencato Bistro töökas kollektiiv, Alen Veziko ja ruuduline Mikk Merekivi.

Foto: REET KRUUSMANN

kogu värvilahenduse.

Tööd vihuti ennastunustavalt varahommikust hilisõhtuni iga issanda päev, appi tuli ligi poolsada sõpra-tuttavat, nii kohalikke kui ka kaugemaid. Mikk ise ei saanud siiski ka oma leivateenistust unarusse jätta, käies nädalavahetustel pulmi ja muid prallesid eest vedamas, ka selleks, et ehitusressurssi kosutada. Ent tema äraolekust hoolimata töö ei katkenud objektile hetkekski.

Asjaajamiste virvarris bürokraatiamaailmaga rinda pistnud Mikk mõnab, et see on tase omaette – toitlustuskoha avamine olevat suht ulme-ettevõtmine, peab olema suisa fakiir, arvamaks/aimamaks, mida keegi kuskil nõuab. Tervisekaitse-, pääste- ja muude ametite kadalipu läbimisel eriti nõu ei antavat, tuleb ise seadustest läbi närida. On see ehk ametkondade nägemus põhimõttest: „Anna abivajajale õng, mitte kala.“?

Parem olgu 100 sõpra kui 100+ eurot

Läks aega mis läks, aga valmis ta sai. Saalipinda on vastsel bistrool ca 250 m², mida saab kasutada pulmadest peideni, vajadusel jagada kaheks eraldatud osaks. Istekohti jagub sajale külastajale, kontserdi, seminari vms puhul mahutub kolmkümmend lisaks. Köögi-poolle kokkajaid on kaks (üks neist juhataja isikus), klienditeenindajaid sama arv, lisaks abikokk ning koristaja.

Asjaolu, et töökas kollektiiv pärineb kodualevist, tähendab seda, et Mikk on ka kohalik tööandja. Uksed löödi pidulikult valla keskpäeval, edu

soovimas oli ka Järvakandi vallavalitsus, kes kõnealuse ettevõtmise osas olnud algusest peale toetaval positsioonil. Tänu vallale troonib saalis uhke baarilett, mis kultuurihallist väljapraagituna lõsutas kasutuna kuuri all ja vallast anti luba selle kasutamiseks, kui asja saab. Muidugi sai.

Mikk on sisustuses mitmel muulgi moel rakendanud taaskasutust. Näiteks valgustid on pärit ülakorruse hingusele läinud restost ja kohaliku tarbeklaasi toomise üleskutsele reageerisid järtsukad innukalt – tänu neile on nüüd sadu pitsidena kasutatavaid kalamarjatopse ja muud joogipoolist saab manustada muhedeate lehmapiiltidega klaasidest, mis samuti omal ajal Järvakandi Klaasis tehtud. Suurimad tänud läkitab bistroo peremees EAS-i suunas, kelle stardikapitali tuules kogu ettevõtmine suures osas ülepea sündida saigi, kuivõrd ilma mööbli ja köögitehnikata oleks söögikoha pidamine pehmelt öeldes küsitav.

Avamispäeva õhtul oli palju erinevaid etteastumisi. Muusikalise poole pealt rõõmustas kõrva ja silma Miku hea sõber Alen Veziko, kes hingetungivate lauludega eelkõige õrnema soo esindajate ihule „tibusagi“ tekitas. Kolmel korral kepsutasid sartsakate tantsunumbritega laval kodukootud Vürtsitüdrukud, keda nähtu meelevaldas olles kuidagi ei sõanda eakateks tituleerida. Kuulutati välja ka VIP-külaline, kelle saabumiseks tehti palehigis ettevalmistusi ja kelleks lõpuks osutus üks juhuslikult valitud

meeskodanik saalist, kes valge lina taustal kääbusmehikeseks kahandatuna mõjus pisarateni koomilisena.

Hetkeks lõhustas lustakat melu peoruumi tunginud politseikonstaabel koos praktikandiga (Kandi Kohtlaste trupist), väites, et usaldusväärsete allikate andmeil toimuvat siin miskit ebaseaduslikku. Ent kui isegi ringi nuuskiv (kahejalgne) narkokoer Treks miskit kahtlast ei tuvastanud, kandsid seadusesilmad ette sensuaalse tantsusoorituse, mille katkestas telefonitsi saabuv „väljakutse Cinemasse“. Nii nad uuele „kuriteopaigale“ kihutasidki, jättes rahva lustima.

Avamispäeval külastas Miku sõnul tema vastset toitlustuslapsukest uudistajaid 250 tuuris. Ja loodetavasti leiab edaspidi üha enam ja enam armsaid maarjamaalasi Jerwencatost toidulõhna peale üles suu(re)pärase bistroo, et toetada Alen Veziko öeldut: „Avamise puhul palju õnne, nüüd katsuge ka ellu jääda.“

TOPELT ALLAHINDLUS!

KLAASID

-30%

JA

RAAMID

-30%

PROGRESSEERUVAD KLAASID KUNI -50%

EESTI OPTIK

Nägemise kontroll prillitellijatele TASUTA

05., 11. november

Eelregistreerimine telefonil 4855 540

T-R 9-18, L 9-13

Kauplus avatud Rapla Konsumis, Tallinna mnt 16

Tapsemad kampaania reeglid kauplustest! www.optika.ee

Rapla keskraamatukogu ajaloopäev oli sedapuhku varasemast pidulikum

Inge Põlma

Rapla vallas saab sel aastal tähistada koguni kolme ümmargust tähtpäeva: külade esmamainimisest möödub 775 aastat, Rapla vald asutati 125 aastat tagasi ning siinse uhke kahe torniga kiriku sisseõnnistamisest möödus 115 aastat.

Rapla keskraamatukogu on igal aastal korraldanud raamatukogupäevade kulminatsioonina koduloolapäeva. Sel aastal, mil tähistati nii mitut juubelit, tehti seda märksa suurejoonelisemalt – koduloolapäeva asemel oli väärikate esinejatega kodulookonverents. Huvi sündmuse vastu oli nii suur, et ka koht oli tavapärase raamatukogu asemel Rapla kultuurikeskuse suur saal.

Tõsi, kohalik oli samuti mõneti juubelihõnguline, sest selles samas majas avati 1917. aastal Rapla esimene raamatukogu. Seega, ütles keskraamatukogu direktor Õie Paaslepp oma avakõnes, saame aasta pärast tähistada Rapla raamatukogu 100. sünnipäeva.

Lisaks Õie Paaslepale, kes ühtlasi tänas raamatukogupäevade puhul kõiki raamatukogutöötajaid, tervitasid konverentsile kogunenud rahvast maavanem Tõnis Blank ja Rapla vallavanem Kalle Toomet.

Konverentsi esimese poole ettekanded keskendusid küll varasemale ajaloole, kuid teemad olid mõnes mõttes ka ajatud.

Esimesena kõneles ajaloolane ja Eesti Rahvaluule Arhiivi projekti juht Jüri Metssalu, kes viib praegu muinsuskaitseameti jaoks läbi Rapla ja Hageri kihelkonna looduslike pühapaikade inventuuri.

Pärimuspaikadest

Metssalu, kelle ettekanne käsitles Rapla valla pärimuspaiku, on esinejana hea ja elav ning väga põhjalik. Kahjuks oli ettekandeks antud aeg napivõitu. Väga oleks tahtnud pikemalt kuulda näiteks katoliikliku tagapõhjaga paikadest ja pärimusest, millest ta jõudis vaid põgusalt juttu teha.

Kuna sageli on looduslikud pärimuspaigad kaitse alla võtmata, ei saa nende asukohta alati avalikustada. Tihti asuvad need ka eramaal (näiteks asub kusagil Rapla vallas Pudrukivi, millele on süüa viidud). Mõni koht võib aga olla kas maapäranduse või muude muutuste tõttu maastikul kadunud.

Näiteks oleks tore, kui keegi teab, kus täpselt asub (või asus) Rapla

kalmistu taga Silmaallikas, millest on rohkesti pärimusi.

Palju on ka selliseid paiku, mis on looduses täiesti olemas ja nähtavad, kuid pärimus nende kohta on napp. Jüri Metssalul on seetõttu palve inimestele, kes teavad midagi siinsetest pärimuspaikadest, sellest talle teada anda.

Kirikust

Rapla 115-aastaseks saanud kirikust kõneles koguduse õpetaja Mihkel Kukk, kelle sõnul võiks uue kiriku ehitust nimetada ka Rapla valla sajandi sündmuseks.

„Varem ei olnud Eesti maapiirkonnas nii vägevad kahe torniga kirikut ehitatud,“ nentis Kukk. Uue kiriku ehitamist alustati 15. märtsil 1899 ja pühitseti sisse 30. septembril 1901. aastal. See läks maksma 50 000 rubla. Sellest 29 000 saadi korjandusega, kusjuures umbes veerandi annetasid mõisad, ning ülejäänud oli laenuraha, mida maksti tagasi kuni 1919. aastani.

Arvatavalt on esimene kirik Raplasse ehitatud juba 13. sajandi lõpul. Teada on, et Põhjasõja ajal põles kirik maha, kuid ehitati uuesti üles. 19. sajandi lõpuks oli aga kogudus nii palju kasvanud - Rapla kihelkond oli üks Eesti suurimaid kui mitte kõige suurem -, et vana ja väikeseks jäänud kiriku asemele otsustati ehitada uus. Vana kirik, millest õnneks on säilinud fotosid, oli madal ühelööviline ja kellatorn asus eraldi.

Nüüd otsustati eeskujus võtta Otto Hippiuse projekteeritud Tallinna Kaarli kirik. Ka uue kiriku ehitus oli omanäoline, nimelt ehitati see vana kiriku ümber, mida lammutati samal ajal, kui uue müürid kerkisid.

Rapla kiriku projekteeris arhitekt Rudolf von Engelhardt, kuid kõike tema projektist ei realiseeritud. Näiteks jäid tegemata roosaken ja kellatornidelt ei saa aega vaadata (sinna olid kavandatud bigbenilikud ajanäitajad). Vanast kirikust on uude üle toodud 1737. aastast pärit altarisein, Christian Ackermanni töökojas 1700. a valminud kantsel ning vanima esemena 15. sajandi lõpust pärit krutsifiks.

Pikki aastaid Rapla spordipooli korraldamisel osalenud Madis Pärn rääkis Alu spordielust ja spordihoone saamise loo.

Foto: SIIM SOLMAN

Mõisad

Veel üks ettekanne, mida oleks tahtnud palju pikemalt kuulata, oli Rapla valla mõisatest, ettekandjaks arhitektuuriajaloolane Ants Hein. Rapla vallas võib Heina sõnul rääkida üldse 7-8 tähtsamast mõisast. Tema emotsionaalne ja nauditav ettekanne keskendus aga põhiliselt Hagudi ja Kodila, samuti Valtu mõisale. Esimene neist on tuntud kui admiral Krusensterni sünnikodu, kuid mõisana on ta nooruke, asutatud alles 1660. aasta paiku. Viimane oli aga Heina sõnul „kõigi aegade uhkeim mõisahoone Eestis“. Kahjuks põletati Valtu mõisa peahoone 1905. aastal, säilinud fotolt võib aga näha, et tegemist oli tõeliselt kauni ja elegantse ehitisega.

Valtu mõis on säilitanud oma majandusliku tähtsuse – asub seal ju praegu mitu edukat ettevõtet, aga Hagudi mõisale, mis 1960-ndail oli varemeis, on täiendavalt väga suurt kahju tekitanud ebaõnnestunud katusevahetus 1990-ndail. Hein kasutas värvikat võrdlust: see on, nagu oleks stiilse mütsi asemel lätu pähe pandud.

Kodila mõis oli 18. sajandil siinse kandi kõige rikkam mõis. Seal oli näiteks kaks kasvuhoonet ja 56 teenijat. Kuid ajad muutusid. Ehkki admiral Krusenstern ostis mõisa

tolle aja kohta väga suure summa – 94 000 rubla – eest, ei saanud ta mõisa majandamisega hakkama ning 1812. aastal sai Kodilast kroonumõis, hiljem müüdi see rüütelkonnale ning 1876. aastal kaotas ta isegi rüütlimõisa staatuse ja muutus poolmõisaks, kuni selle lõpuks 1908. aastal omandas talupojast eestlane.

Rootsi aeg, kuhu jääb Hagudi mõisa asutamine, oli mõisate jaoks halb aeg sõdade ja nälja tõttu. Mõisate hiilgeajad jäid Liivi sõja eelsesesse aega, mil viljahinnad olid Lõuna-Euroopas kõrged, ning siis juba Põhjasõja järgsesse aega, kui viljast hakati viina põletama. Liivi sõja eelsest ajast on vähe säilinud, sest toonased kivihooned läksid kasutusse 18. sajandil uute hoonete ehitusel (nt Alu mõis). Rapla kihelkonna puhul oli tähelepanuväärne seegi, et see oli viimane koht, kuhu jõudsid korstnad.

Esimese poole lõpetas ajaloolane Liivi Aarma, kes kõneles sellest, kuidas on Rapla valla külasid kajastatud Taani Hindamisraamatus (1241). Rohkem keskendus ta sellele, kas hindamisraamatus kirja pandud külad võisid olla läänistatud eesti päritolu ülikutele. Aarma seisukoht on, et kui neid oli, siis väga vähe. Eestipärased liignimed viitavad pigem keskajal Euroopa alamaadlike seas

levinud tavale, kus liignimi võeti läänistatud valduse järgi. Seetõttu võisid lihased vennadki olla erineva nimega.

Lähiajalugu

Konverentsi teine pool oli pühendatud lähiajaloole. Esimesena kõneles Raplamaa Sõnumite peatoimetaja Tõnis Tõnisson 1941. aasta sõjasuvest Raplas. Kuid tema ettekande põhisõnum oli see, et Raplal on vaja oma mäluasutust. Me teame 1920.-30-ndate aastate Raplast tänu Heino Toomtalule, kes seda perioodi uuris ja mälestusi kogus. Kuid üha vähem teame sellest, mis oli Rapla vallas, või kihelkonnas, nõukogude või taasiseseisvumise ajal. Madis Pärn meenutas Alu spordielu ja spordihoone saamislugu ning Ly Ehin kõneles kümnest Raplamaalt pärit või siin elanud/elavast luuletajast.

Tulevikust

Konverentsi lõpetas endise vallavanema Ilvi Pere tulevikunägemus Rapla vallast. Päeva juhtis elurõõmsalt Janek Kadarik RAEK-ist, kes luges enne iga ettekandjat väikese katke vanast ajalehest, mis oli ettekannele humoorikaks sisesejuhatuseks. Katked ja neid ilmetavavad fotod olid välja valinud keskraamatukogu töötajad seelsetest kogudest.

Neiud kooliõuel. Vasakul õpetaja Vilma Miilen, tema kõrval direktor Hermilde Lökk. 1969.

Õpetajad. Vasakult: Koidula Takk, Hermilde Lökk, Valve Kallaste, Aili Kuldkepp, Ülle Sepp. 1981.

Fotod: erakogu

Kahe direktori pilguga

Vaata ka lk 10-11

Valmar Ideoni ja Vello Kübaraga vestles Juune Holvandus

Viimase kümnendi sisse, mil viimati kooli ajaloole vaadati, mahub Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis kahe direktori tööaeg. Pikaaegse, alates 1986. a direktorina töötanud Valmar Ideoni asemel asus pooleteist aasta eest direktorina tööle Vello Kübar.

Õpilaste arv Eesti Vabariigi üldhariduses on tänu sündinud laste kindlale arvule riigi koolides ja klassides enam-vähem prognoositav. Täiskasvanute õppes mitte niipalju, sest haridustee otsi kokku sõlmima tulevad need, kes väga erineval ajal selle katki jätnud. Täiskasvanute keskastme- ehk gümnaasiumiharidus, mille kujunemisele pandi alus pärast Teist maailmasõda, on nüüdseks kindlal kohal hariduse üldpildis. Selle järgi võib olla nõudlust erineval määral, kuid tal on kindel koht. Kõik Eesti täiskasvanute gümnaasiumid võivad oma vilistlaste hulgast tuua eredaid näiteid nüüdseks tuntud inimestest, kelle eluteel on olnud ootamatuid käike ja kes just tänu sellele õppevormile on saanud kord katkenud lõnga jälle kokku sõlmida. Kreutzwaldi muinasjutus läks küll lõnga endine hiilgus pärast sõlmimist kaduma, kuid inimeste maailmas võib eripärane haridustee anda isiksusele eripärase sära.

Õpilaste arv on kooli seisukohalt väga oluline küsimus

Eriti praeguses ajaloohetkes - õpilaste arv ongi peamisi näitajaid, mille järgi kool elus püsib, mille järgi koolile toimetulekuks raha eraldatakse.

Valmar Ideon: "Muidugi oli täiskasvanute keskhariidus oma kõrgpunktis Eestis 80-ndail. See oli siis otseselt seotud kehtiva kohustusliku keskhariidusega tollases Eestis. (Keskhariidus samastub praeguse gümnaasiumiga.)

Vello Kübar: "See oli nõukogude

aja küllaltki suur saavutus – üldine keskhariidus Eestis, mis ühtlustas paljutki inimeste omavahelises suhtlemises, andis laiema vaate elule, üldise kultuuritaseme."

Kas praegu võib öelda, et täiskasvanute haridus silub muu hulgas pärast nõukogude aja lõppu tekkinud auke, sest just sealt sai alguse potentsiaalsete õppurite hulk, kel pole keskhariidust? – Küllap sedagi.

Valmar Ideon: "90-ndail pilt muutus, saabus mõõnaaeg, sest kaotati kohustuslik keskhariidus, väga paljud jätsid suurte muutuste keerises kooli pooleli, oli muud põnevat teha. 90-ndail tulid kooli vaid need õpilased, kes tahtsid ja said kooli tulla, siis oli sündusmoment kadunud. Aga tookord olid täiskasvanute kooli konsultatsioonipunktid Rapla rajoonis paljudes paikades – Kehtnas, Juurus, Kohilas, Raikkülas, Vigalas jm. Märjamaa konsultatsioonipunkt oli vist viimane, mis suleti, see oli aastal 1999. Seal õpetasid kohalikud õpetajad, aga ka õhtukooli õpetajad sõitsid vajadusel kohale. Nii kujunes õhtukooli õpetaja laad – ta pidi olema natuke paindlikum, natuke rohkem oskama õpilase eripäraga, tema nõrkade punktidega arvestada. Täiskasvanute haridussüsteemis olles ei saa õpilast nagu last käskida-kamandada."

Direktorid meenutavad lõbusamat seika, kuidas nõukogude ajal oldi kamandamisega niivõrd harjunud igal ühiskonnaelul tasandil, et seda keegi ju niivõrd imeks ei pannud. Isiksuse solvamisenä ei võetud töökohal ülemuse korraldust, et pead haridust

Pikka aega direktorina töötanud Valmar Ideon.

jätkama, õhtukooli ja sealt edasi veel kaugõppesse ülikooli minema, vaid seda korraldust täideti.

Keegi vilistlane on kord meenutanud, et tööle minnes võtnud ülemus teda oma auto peale – eraauto ei olnud siis veel nii tavaline –, viinud poodi, ostnud kaustikud ja nii mindigi kooli. Kord lõpetanud, oli vilistlane tagantjärele ülemusele väga tänulik, et nõnda läks. Elu võttis hoopis uue suuna.

Mõõn läks jälle mööda. 2008. majanduskriisi paiku tuldi jälle rohkem kooli, järsku oli neil aega õppida, tööd oli vähem. Praegu ei tule enam nii palju, õppurite arv näitab langustendentsi.

Läbi aegade on püsinud küsimus, kas õhtukoolis ikka saab samaväärse hariduse kui päevases õppes? Kas on nii, et see on lühendatud ja kokku surutud? Sellele küsimusele peab direktor avalikkuse ees ikka ja jälle vastama.

Valmar Ideon: "Mitte sugugi. Haridus saadakse meie koolis täpselt samadel tingimustel. Õppeprogramm ei ole teistsugune, ainult õppima peab rohkem kodus ise, peab olema rohkem motivatsiooni, täiskasvanute õppeasutuse nimetus ütlebki ise enda eest, et täiskasvanu otsus peab olema

Praegune direktor Vello Kübar.

Fotod: SIIM SOLMAN

õppimise soovi taga."

Vello Kübar: "Tunnistus, haridust tõendav dokument, mis saadakse, on samaväärne. Selles osas midagi pole muudetud."

Viimase kümnendi suurim muutus

Haridusvaldkond on tuntud konservatiivsuse kants, nii on alati olnud. Viimase kümnendi üheks suuremaks muutuseks peavad mõlemad direktorid e-õppega alustamist Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis.

**Kui aga päevagümnaasiumis välja lan-
genud tavaliselt tagasi ei pöördu, siis
täiskasvanute gümnaasiumis on see
ülimalt tavaline. Tullakse siis, kui on
võimalik õppida...**

Vello Kübar: "Kool, mille juhtimise ma Valmar Ideonilt üle võtsin, ei ole teinud viimase aastaga läbi suuri muutusi. Tunnistan rõõmuga, et ma tegelikult jätkan eelmise direktori ja minu praeguse kolleegi väga head tööd. Kõik on olnud läbi mõeldud, otsused põhimõttelised, mis kannavad

pikemat aega."

Valmar Ideon lahkus pensioniea künnisel, sest nii olukord koolis kui ka isiklik tervis vajasis mõningaid elumuutusi. Ta on jätkuvalt füüsikaõpetaja. Arvutiasjanduse kooliellu tulek on toimunud nimelt tema direktoriks oleku ajal. E-õppe vorm, mida Rapla Täiskasvanute Gümnaasium praegu saab õppuritele pakkuda, töötati välja ju enne aastat 2013, mil seda rakendama hakati. Mõlemad direktorid on uhked, et e-õpe on kasutuskõlblikuks osutunud, tänavusest, aastast 2016 on e-õpe juba käigus muidugi ka mujal, Viljandis, Haapsalus jt paigus. Aga RTG oli pioneer.

Valmar Ideon: "Meie kool kasutab e-õppes toetavaid kontaktunde, laupäeviti, mil töötavail õppureil kõige rohkem aega. On hea, et ei pea piirduma ainult Skype'ga, sest e-õppe vorm iseenesest juba nõuab veelgi suuremat soovi õppida, kui muidu täiskasvanute gümnaasiumi nägunii."

Vello Kübar: "Pidevalt kogevad õpetajad - ka mõlemad direktorid on ju õpetajad samas koolis - seda, et aina paindlikumaid õpivorme peab leiduma õppida soovijale. Kinnitus, et tegeleme õige asjaga, on kirjas projektis „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“, kus muutunud õpikäsitus ongi kõige esimene peaesmärk."

Valmar Ideon meenutab, et algul muidugi õppisid õpetajad, kuidas e-kursusi luua ja kuidas e-õpet läbi viia. E-õpe koolis oli selle loogiline jätk,

ütleb ta. „Meie õpetajad, kes selle kursuse tookord läbisid, said e-pädevust juurde. Tööle asus eesti keele õpetaja Kaja Leppik, kes praegu ongi e-kursuse juhendaja."

Vello Kübar: "E-õpe on tänaseks end õigustanud. Loomulikult väljalangemus on suurem, kuid

annab ühele kindlale sihikindlale sihtgrupile hea võimaluse.“

Väljalangemus on ajast aega olnud täiskasvanute õppega kaasas käiv nähtus. Kui aga päevagümnaasiumis välja langenud tavaliselt tagasi ei pöördu, siis täiskasvanute gümnaasiumis on see ülimalt tavaline. Tullakse siis, kui on võimalik õppida ja võidakse ühel päeval jälle katkesta, kui jätkamine osutub võimatuks. Valmar Ideonil on olnud pikas praktikas niisuguseid õppureid palju. „On täiesti mõisteta, kui inimene peab valima perele raha teenimise ja õppimise vahel, et ta esmalt hoiab peret üleval. Ta tuleb kooli, kui see talle sobib, kui on tema aeg. Neid näiteid on. Mingil hetkel jäetakse pooleli, sest et on raske. Aga see läheb mööda.“ See on üks arusaam, millega RTG-s ollakse harjunud.

Vello Kübar meenutab, et viimased õpilaste tagasiside-arvamused näitavad, et õpilased on kooliga rahul. Nad toovad esile rahulikku õppimiskeskonda ja meeldivat atmosfääri, õpetajate abivalmidust ning toetavat suhtumist, vahvaid kaasõpilasi, lisaks õppimisele on erinevad üritused, tähelepanu kooli poolt, tunnustusi, kiitusi, paindlikku töökorraldust järelevastamistel – kõike, mis igapäev erinevaid vajadusi arvestab. „Kui õpilased tõstavad esile head õpikeskkonda, siis tähendab, et oleme suutnud selle luua.“

Muidugi rõõmustavad eriliselt ka õpilaste tulemused. Möödunud õppeaasta lõpetas üks õpilane kuld- ja kaks hõbemedaliga. Lisaks medalitele olid väga head riigieksamit tulemused: Maarika Eelmäel eesti keeles 91 punkti, Jaagup Kaljumäel inglise keeles 92 punkti, Rano Lehtsaarel saksa keeles 90 punkti, Erika Menno matemaatikas 87 punkti.

Valmar Ideon rõõmustab: „Et meid teatakse, et tullakse meile õppima. Rõõmu teeb, et saame aidata kedagi, kel haridus pooleli jäänud või et on olnud probleeme, mis psühholoogiliselt on pannud asjale piduri. Rõõmustame, et saame anda seda, mille pärast meile tullakse.“

Millest direktor iga päev mõtleb?

Mõlemad direktorid vastavad sama: kuidas õpilasi jätkub ja kuidas raha on. Siiski rõõmustab, et riigi tasandil on täiskasvanute haridustesse toetatav ja mõistev suhtumine, seesama elukestva õppe strateegiaga seotud programm, millest rahastatakse projekte, on riigi poolt välja mõeldud abistamiseks. Et igasuguses vanuses igasugust õpet toetada, eriti mitte statsionaarsetes koolides. RTG haaras sellest kinni, kirjutati projekt „Madalama haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine kooli ja õppes osaluse toetamine“ ning see tuli hästi välja, sai heakskiidu ja sellega alustatakse käesoleval õppeaastal.

Vello Kübar lisab: „Iga töö läheb hästi, kui meeskonnatöö sujub. Pean mõtlema pidevalt sellele, et leida, hoida ja koolitada inimesi, et meie õpetajaskond oleks kaasaja tasemel. Aga kõige tähtsam on ikkagi meeskonnatöö, et kõik tegutseks ühel meelel.“

Vaadates tulevikku

Sel aastal käis Valmar Ideon taas Soomes, kus on juba loodud niisugused täiskasvanute hariduse keskused, mis pakuvad igasugust õpet – kaasa arvatud erinevaid keeli, joogat, mit-

meid erioskusi.

Valmar Ideon: „Mina arvan ikkagi, et Eestis jäävad vabaharidus ja tasemeharidus veel edaspidigi eraldi. Muidugi oleks tore, kui saaks kooli katuse all pakkuda mitmekesisemat vabaharidust, ja kui õppijail leidub selleks soovi, vahendeid ja vaba aega. Praegu on hea, et õppijail on see haridus, mida meie oma koolis pakume, tasuta. Paljud saavad sellest aru, haaravad kinni, lõpetavad tublilt kooli.“

Tihti on kunst selles, kuidas õppija leiaks aega kooli tulla, mitte liiga tihti puududa ning töö kõrvalt ka õppida, olulised koolitööd valmis teha. Seda peabki õpilane koos õpetajaga välja mõtlema. (SEE ON TÕESTI KUNST - Juune Holvandus)

Vello Kübar mõtiskleb natuke üldisemalt: „Arvan jätkuvalt, et igasuguse ameti esindajad ja igasugused inimesed vajavad lisaharidust, elukestva õppe idee puudutab kõiki. Inimeste üldkultuuriline tase tuleks ikkagi teatud kõrguseni viia. Eestlane armastab targalt mälumängu mängida, tahab välismaal reisides midagi teada linna ajaloo, peakatedraali kohta. Nõukogude ajal meil oli kõigil, sõltumata tööpositsioonist, omavahel mingi ühisosa, millest alati võis kõigiga rääkida. Praegu on see isegi keerulisem, sest individuaalsus on suurem, hariduse erisused suuremad. Täiskasvanute õppel on siin väga suured võimalused vahet tasandada.“

Haritum inimene saab igas eluvaldkonnas paremini hakkama – kodus, perekonnaval, tööl. Positiivne ongi, et inimeste teadlikkus on tõusnud, inimesed tahavadki olla haritumad.

Niisugune ongi meie kool – õpetajad, õpilased ja nende lapsed.

Tänapäeva elu paradoks ongi selles, et õppima peab kogu elu.“

Kooli loovad õppurid ja õpetajad koos

Kolmas osapool on riiklik hariduspoliitika. **Valmar Ideon:** „Täna oleme võib-olla liiga vähe rääkinud õpetaja rollist õpikeskkonna loomisel. Meie, Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi õpetajad on pühendunud, meil on väga püsiv ja kindel õpetajaskond. Mõnda neist ma olen

isiklikult tööle kutsunud, sest olen näinud, et selle töö iseärasused sobivad neile, ja kõigist, kes on, on hea meel, et nad on jäänud.“

Töö täiskasvanud inimestega nõuab omamoodi lähenemist, milles kõige olulisem punkt on võime näha õpilases oma partnerit. Õpetaja on toetaja, õpilase aitaja tööprotsessis. Meie õpetajat iseloomustab oskus kuulata, nii õpilast kui ka kolleegi. Meil ei ole konflikte ega riidusid.“

Vello Kübar: „Kuigi olen olnud RTG direktor lühikest aega, tunnen ometi maakonna tasandil paljusid kolleege ammu. Nad on loomupärased psühholoogid, neid iseloomustab oskus individuaalselt näha iga õpilast, see just ongi meie töös väga tähtis.“

Tekst on ilmunud Ants Tammari koostatud kooli 70. aastapäeva kogumikus „Aeg ja inimesed“

Õpetajad 2015. aasta kevadel. Esireas vasakult: Mari Sepp, Kaja Leppik, Rita Vaks, Vello Kübar, Valmar Ideon, Kristi Luik, Aili Kuldkepp. Teises reas vasakult: Aili Kübar, Kärt Beljäev, Aksella Piiliste, Peeter Linnamäe, Andrus Metsma, Ülle Viitkar, Gerri Saaremets, Aita Iskül.

Fotod: erakogu

Veel kord major Hirvelaane hukkumisest 20. augustil 1941

Vahendab Tõnis Tõnisson

Viimase paarikümne aasta kestel on Koduloolane muude teemade kõrval püüdnud taastada tänase Rapla maakonna piiridesse jäänud 1941. aasta suve sündmusi. Paraku jääb neid, kes tollest kaugest, 75 aasta taha jäävast ajast midagi mäletavad, järjest vähemaks. Viimased, kes täna veel alles, olid tookord lapsed. Sellegipoolest on iga mälestuskild, mis aitab heita valgust ammu toimunule, hindamatu väärtusega.

Loomulikult on tolles ajas sündmusi, mille kõiki detaile ei õnnestugi kunagi välja selgitada. Üks selliseid on major Hans Hirvelaane hukkumine 20. augustil 1941. Sellest on räägitud erinevaid versioone, kuid päris täpne ei ole neist vist ükski, sest kummalisel kombel ei ole pataljoni komandöri surma juures olnud ühtegi tunnistajat.

Täna lisame varem avaldatud mälestustele kaks värsket meenutust, mis ajendatud Koduloolases 12. oktoobril ilmunud kirjutisest „Leitnant Zimmermann ja major Hirvelaan, peaaegu naabrid Rapla kalmistul“.

Meenutavad Aino Villand-Oppi ja Harri Laiapea.

Harri Laiapea

On sündinud 29. oktoobril 1931. Nii et 1941. aasta suvel oli ta peaaegu kümneaastane. Ütleb, et mõned sündmused on väga täpselt meelde jäänud, mõnda asja mäletab täiskasvanute juttude järgi.

Isa Aleksander Laiapea ja ema Aliina Laiapea olid Rapla valla Väljataguse küla Vanakupja talu peremees ja perenaine. Neil oli kolm last: tütar Liina Laiapea-Jaanus ning pojad Juhan ja Harri Laiapea.

Harri mäletab (või teab seda täiskasvanute jutu järgi), kuidas vanaisa Mihkel Laiapea ütles päev pärast Rapla esimest lahingut (seega siis 11. augustil 1941) pereliikmetele, et läheb vaatama, mis Raplas sünnib: „Mina olen vana inimene, keegi mind tähele ei pane.“

Vanaisa läks ja tagasi ei tulnudki.

Harri Laiapea näitab major Hans Hirvelaane esimest matmispaika.

Fotod: SIIM SOLMAN

Augusti lõpus, kui vallamaja juures kaevati lahti Raplas venelaste poolt tapetute ühishaud, leiti sealt teiste hulgas ka Mihkel Laiapea surnukeha. Poeg Aleksander käis teda jõe ääres tuvastamas. On räägitud, et ta olla vallamaja ja kiriku vahel, hilisema autobaasi territooriumil, oma otsa leidnud.

30. augustil, kui Rapla kirikust saadeti hukatuid ja hukkunuid Rapla kalmistule viimast puhkust puhkama, oli ainult Mihkel Laiapeal mustaks värvitud puusärk, poeg hoolitses selle eest. Teised pandi kiiruga hõõveldamata laudadest valmistatud sarkadesse.

Ka Rapla teise lahingu sündmused on Harri Laiapeal katketena meeles. 20. augustil oli Hans Hirvelaan koos oma staabiga Vanakupja talus. Staabimajaks valiti koht selle tõttu, et see oli lähikonnas üks väheseid talusid, kus oli telefon. Harri mäletamist mööda staabis palju inimesi ei toimetanud, olid vaid mõned mehed.

Mingil hetkel on Hirvelaan teistele justkui öelnud (või on hiljem hakatud uskuma, et ta seda ütles), et läheb tutvub olukorraga veidi lähemalt. Pataljoni komandör, kes pidi üsna täpselt teadma, kuhu venelased oma kaitserajatised on paigutanud, läks arvatavasti mööda teed Ansumardi talust mööda suure maantee (praeguse Viljandi maantee) poole. Siis käidi Raplas nii, et Vanakupjalt mindi Möldre talu veskini (sellest on praegu järel ainult kivivare) ja sealt Ansumardi kiviaia äärt pidi suure

maantee. Vanakupja talu juurest läks otse siiski ka jalgrada, mida lapsed kooli minnes kasutasid.

On siiski arvatud, et Hirvelaan liikus mööda hobuseteed, seega siis Vanakupjalt veskini, veski juurest Ansumardi taluni ja sealt edasi. Tema hukkumist ei näinud ilmselt keegi pealt. Surnukeha on leitud tellisete hase kütteturba virnade kohalt, umbes sealt, kus praegu asub Vösa tänava kõrgepinge alajaam.

Tundub siiski, et komandöri hukkumist on üsna kiiresti märgatud. Harri mäletab väga selgelt seda momenti, kui staapi saabus teade Hirvelaane surmast ja keegi leitnant (arvata võib, et see pidi olema Hirvelaane adjutant leitnant Voldemar Aasoja) on läinud taluhoone ja lauda vahelt otseteed hukkumispaija poole.

Harri Laiapea kinnitab, et Hirvelaan toodi Vanakupjale. Seal pandi ta naabertalu peremehe tehtud puusärki ja maeti siis Ansumardi talu piirile tee äärde suurte kuuskede alla.

On räägitud, et Hirvelaan langes lahingus. Harri ei mäleta, et sel päeval olnuks lähikonnas kuulda väga ägedat lahingukära. Oli kergelt vastastikust laskmist ja ühel hetkel hakkasid sakslaste kahurid kuskil Valtu kandis Rapla suunas haukuma.

Üks ere mälestus on Harril veel, mis küll Hirvelaane saatusega ei haaku, kuid tolle aja läbielamistele lisab värvi kindlasti. Vanakupja talu põles millalgi 1943. aastal maa-

ni maha. Pereema Aliina tõusis hommikupoole ööd üles ja pani toas tule põlema ega pannud tähele, et aken oli pimenduskatttega katmata. Taevast olid aga lennukid ja valguse laigu lumele jätnud talumaja süüdati leekkuulidega. Kunagisest talumajast on praegugi õuel veel jälj järel.

Harri Laiapea näitab meile major Hans Hirvelaane esimest matmispaika ja ütleb mõttlikult, et mõned asjad tollest sõjast on sügavamini mällu sööbinud. Näiteks nagu see 1941. aasta augustikuu lõpp.

Foto: www.mahtramuuseum.ee

Aino Villand

Samal ajal oli Väljataguse külas Ansumardi talus kaheksa-aastane Aino Oppi. Temale on toonased sündmused meelde jäänud nii:

„Perenaine oli meid vanaemaga kutsunud seltsiks Tuka talu saunast Kai Allikovi juurest. Ansumardi peremees oli saadetud kaitsekraave kaevama ja perenaine muidugi kartis üksinda olla. Olin siis alles 8-aastane

plika, vanaema Leenu Oppi 67. Hirm oli kõigil.

Praeguseni on pilt silme ees, kui ühel hommikul - see võis siis olla 20. või 21. augusti hommik - Ansumardi kambri akna tagant õue poole läks, kiiver peas, täägiga puss ette sirutatud, üks vene sõdur.

See pidi olema seesama päev, kui Hirvelaan langes. Mäletan, kuidas ta toodi kandraamil mingi tumeda teki või sineliga kaetult Ansumardi õue. Toojaid oli 5-6 meest, kas mundrites, ei mäleta. Tema säärikutest jalad paistsid katte alt.

Pidi olema veel nii valge, et kõik oli näha. Kõige olulisem, mida selgesti mäletan, on, et räägiti lahingust VALGE MAJA juures. Kuidas see oli, kes seda enam täpselt teab, aga igal juhul on ta langenud taludest valge maja, mitte jaama pool. Selsamal õhtul maeti Hirvelaan talu karjamaa aiaga piiratud igivanade kuuskedega nurka.

Arvatavasti järgmise aasta jaanipäeval mälestati langenuid Rapla surnuaiapäeval. Kõikide kalmude jalutsis olid tüdrukud rahvariite vöödega valgetes kleitides, lillepärjad peas, käes põllulillekimbud. „Isamaa ilu hoieldes, vaenlaste vastu võideldes“ ja „puhake, paremad pojad“ sõnade kõlades panid neid põlvitades oma lilled hauale.“

Ka Aino Villand-Oppi tõdeb oma meenutust lõpetades: „Mõned pildid on igavesti silme ees, millestki rääkisid vanemad inimesed.“

Ka suur tahab targaks saada

Helerin Väronen

Nüüd, kui lastel on koolis alanud teine veerand ja seljataha on jäänud täiskasvanud õppija nädal, on ehk neid täiskasvanuid, kel tekkinud soov laste ja pere kõrvalt ennast täiendada ja midagi uut õppida. Uurisime, milliseid kursusi, koolitusi ja töötubasid Rapla maakonnas täiskasvanutele korraldatakse.

Kindlasti ei kajastu siin kõik enesetäiendamise võimalused, mida maakonnas pakutakse, see annab vaid väikese suuna, millistel tegevustel tasuks end täiendada soovijatel pilku peal hoida. Pakutavad koolitused, kursused, töötoad on enamasti pigem naistele suunatud, kuid loodetavasti leiavad ka mehed omale midagi, mida proovida ja õppida tahaks.

Neil, kel soov midagi oma kätega valmistada, on võimalik seda teha näiteks Raplas asuvas TaevaniMaani Meistrikojas, mis sel neljapäeval avab uksed uues asukohas. Raplas on ka teine koht, kus saab käed saviseks teha, ja see on Ruum ja Disain studio. Juuru vallas asuvas Atla mõisas saab samuti savist voolida või toorikut oma soovi järgi kaunistada. Üle nädala laupäeviti on täiskasvanute keraamikaring Kärul koolis.

Kui kellelgi on soov täiendada oma joonistamise ja maalimise oskusi, saab seda teha näiteks Marje Berlokko juures teisipäeviti ja kolma-

päeviti. Raplamaa Kaasaegse Kunsti Keskuses toimuvad joonistamise ja maalimise kursused algajatele (neljapäeviti) ja ka edasijõudnutele (teisipäeviti). Maalimisega saab tegeleda ka Raikküla valla vabaajakeskuses Inga Sule juhendamisel. Üle nädala kolmapäeviti on joonistamistunnid Rapla Loomeruumis Liina Raadi juhendamisel. Järgmine kohtumine on seal 9. novembril.

Muusikahuvilised võiksid samuti sammud seada Rapla Loomeruumi, kus sel reedel ja laupäeval, 4. ja 5. novembril, on praktiline parmupillikursus algajatele ja edasijõudnutele. 12.-13. novembril toimub Loomeruumis Eesti Pärimusmuusika Keskuse Pesade programmi raames laulumängude kursus. Janne Suits õpetab laulumänge ning näitab, kuidas neid kasutada igapäevatoos laste, noorte ja ka täiskasvanutega.

Kel soov mehisema tegevuse järele, võib sammud seada Rapla külje all Valtu külas

asuvasse Puraviku Tuuleveski sepikotta. Seal saab ise rauda taguda. Sepistama mahub korraga kuni neljaliikmeline seltskond. Kõik osalejad saavad valminud sepise koju kaasa ning tunnistuse oskuste omandamise kohta.

Valtus saab tegeleda ka palju naiselikumate asjadega. Valtu Mõisa OÜ pakub küün-lavalmistamise ja kehavõiete töötubasid. Lisaks plaanitakse korraldada nahahooldust ja jumestust puudutavaid interaktiivseid loenguid koos profijumestajaga.

Kohalikud rahvamajad ja kultuurimajad on üldjuhul need kohad, kuhu koonduvad erinevate ringide tegevused. Enamasti tegeletakse seal rahvatantsu, koorilaulu ja näitlemisega. Kuid leidub ka teistmoodi tegemisi, Juuru rahvamas toimuvatest huvitavamatest kursustest võiks mainida rahvakandle ja väikekandle kursuseid, inglise keele ringi ja vitraažiringi. Rapla kultuurikeskuses asub õmblusstudio, kus õpetatakse üks kord nädalas, 2-3 tundi kokkuleppel õpetajaga.

Kohila Koolituskeskuses Tohisoo mõisas on homme, 3. novembril Autetincio kriidivärvide töötuba algajatele. Salongi Coloratum töötajad õpetavad tehnikaid, kuidas Autentico kriidivärvidega mööblile vana ja antiikset või uut ning huvitavat välimust anda. Novembrikuu esmaspäeval on Tohisool keraamika kursus, mille teemaks on

värviliste massidega teostatud esemed.

Omamoodi teadmisi jagab Sillaotsa talumuuseumis külakroonika koostamise koolitus 11. novembril.

Vana-Vigala tehnika- ja teeninduskoolis tuleb 29. novembril Ingrid Ploomi juhendamisel vorstide valmistamise õpituba. Kel soov toitlustusalast koolitust suuremas mahus saada, neile algab 12. novembril kursus "Toitude valmistamine vastuvõtulaualle".

Toitumise teemaga puututakse kokku ka Rapla Elujõu Keskuses, kus algavad Hildegardi Seltsi temaatilised õpitoad, et valmistada erinevaid maarohtusid. Sel reedel, 4. novembril on esimese õpitoad teema tervisejoogid ja ürdiveinid ning uuritakse näiteks selliseid taimi nagu apteegitill, koirohi, petersell, salvei.

Kehtna klubi pakub võimalust kokata koos lapsega. Kohtutakse kaks korda kuus reedeti. Järgmine kokatund on juba 4. novembril. Üks huvitav ring Kehtna klubis on Kuduklubi üle nädala laupäeviti.

Kahekesi mure kergem,
kahekesi rõõm on helgem,
kahe samm on kindlam,
julgem!

Kallis kuldpulmapaar
Maria ja Raul Kinkar!

Õnnelikku ja pikka ühist teed veel
paljudeks aastateks!

Soorivad lapsed ja lapselapsed

HENRIK NORMANNI

**USKUMATUD
SEIKLUSED**

**NEW
YORGIS**

Värske Broadway komöödia

Põhineb tõestisündinud lool

08.11 PÖLTSAMAA KULTUURIKESKUS
09.11 KUUSALU RAHVAMAJA
10.11 HALJALA RAHVAMAJA
15.11 JÄRVAKANDI KULTUURIHALL
16.11 KUIMETSA RAHVAMAJA
11.12 PÄRNU ENDLA kell 16
15.12 TALLINN SALME KULTUURIKESKUS
Algus kell 19

Piletid Piletilevist või kohapealt. Soodushind: õpilased, tudengid, pensionärid.

Kui soovid kindlat töökohta pidevalt laienevas
ettevõttes, siis tule tööle Maximasse!

Ootame oma Märjamaa Maxima X
kauplusesse tööle

- VAHETUSE VANEMAT
- VAHETUSE VANEMA ASETÄITJAJD
- KASSAPIDAJA-MÜÜJAJD
- LETITEENINDAJAJD
- KORISTAJAT
- TRANSPORDITÖÖLIST

Omalt poolt pakume:

- stabiilset töösuhet ja paindlikku tööaega;
- arengu- ja karjäärivõimalusi;
- ettevõtte kulul organiseeritud toitlustust;
- erinevaid motivatsioonipakette.

Tule ja aita meil teha ostukogemus
kliendi jaoks lihtsaks ja meeldivaks!

Võtame ühendust vaid välja valitud kandidaatidega.

Küsi lisainformatsiooni telefonil 5556 6491 või saada oma
CV e-posti aadressil personal@maxima.ee

MAXIMA

Meil on tulevikku!

Kohila Vallavalitsus
kehtestas 25. oktoobri
2016 korraldusega nr 54
Kohila vallale taotle-
vate munitsipaalmaade
detailplaneeringu.

Planeeritav ala koosneb 24
lahustükist, mille pind on
kokku 77 ha. Planeeringu
eesmärgiks on katastri-
üksuste moodustamine
reformimata maade arvel ja
sihtotstarvete määramine.

Detailsemalt www.kohila.ee
planeeringute kataloo-
gis DP 005 Munitsipaal-
maad.

Rapla Vallavolikogu 27.10.2016 otsusega nr 51
algatati Rapla valla Uuskülas Sügise ja Suve tänavate
elamuala detailplaneering.

Planeering hõlmab Sügise, Suve ja Põhja tänavate
vahele jääval alal järgmisi kinnistuid: Sügise tn 20,
Sügise tn 22, Sügise tn 24, Sügise tn 26, Sügise tn 28,
Sügise tn 30, Sügise tn 32, Risti tn 8, Põhja tn 7, Suve tn
21, Suve tn 23, Suve tn 25, Suve tn 27, Suve tn 29, Suve
tn 31, Murumaa, Põhja tänav L4. Osaliselt kuuluvad pla-
neeringualasse Sügise ja Suve tänavad. Planeeringuala
suurus on ca 6,3 ha.

Detailplaneering koostatakse kehtiva Kogudu-
se detailplaneeringu osa muutmiseks eesmärgiga
kavandada Rapla keskosa vahetusse naabrusesse
suurema hoonestustihedusega üksik- ja
korterelamupiirkond. Detailplaneering
on üldplaneeringut muutev krundi miini-
mumsuuruse ja elamualadele esitatavate
arhitektuursete nõuete osas.

TÄHEMANG

Sõnumid

Hooaja pääsme Rapla Avis mängudele võitis KERSTI MÄEVÄLJA
Palju õnne võitjale!

KAADER kui kulgemise vägi

Kersti Saadlo,
RVG huvijuht

„Kaadri” filmifestival sai sel sügisel kümneaastaseks. Vesiroosi gümnaasiumis vaikselt viie filmi ja diskoga alanud filmikonkursist „Ossud” on aastatega saanud suur filmipidu nimega „Kaader”, kuhu kõik soovijad sel korral enam ära ei mahtunud.

Festivalile kandideerinud 33 filmigrupist sel korral enam kõik osalema ei pääsenud, aga siiski oli 21. oktoobri õhtuks koolis filmitegemisega seotud noori üle 200 ja peaaegu kõik ruumid, mida oli võimalik filmitegijate kasutusse anda, olid täis.

„Kaader” on teekond. Sa alustad koos heade sõpradega filmitegemist lootusrikkalt, suure energiaga, sul on hea idee, filmimine on lahe, saab palju nalja. Eriti naljakad on ebaõnnestumised. Päev veereb märkamatu öösse. Sööminegi pole meelde tulnud, kõik on nii huvitav. Filmida saab ka veel hämaras öues ja koolis, kuhu vaikselt kogunevad päeval mööda linna laiali pudenud kaadrilised. Koridorid muutuvad tasapisi lärmakamaks. Selge, et majas

Kõik ruumid, mida oli võimalik filmitegijate kasutusse anda, olid täis. Tegemisel on film „Keerulind”.

Foto: ALICE VÕSU

on liiga palju inimesi, aga selle-eest on põnev.

Monteerimine võtab tunde. Ka varastel hommikutundidel on majas elu ja melu.

Filme oodatakse päeval kella kaheks. Tekivad probleemid, väsimustunne loob kerge kaose, aga lõpuks tuleb ikka keegi appi ja kõik saab

korda. Filmiprogramm algab kell kuus ja kogu õhtu venib ligi viietunniseks maratoniks. Kõik on väsinud, aga alla ei anna. Kella poole kaheteistkümne paiku oled ikka koolis, surmani väsinud. „Kopp” on ees. Siis puhkad end nädalavahetusel välja ja tunded, et oli ikka võimas kogemus ja tahad

järgmisel aastal jälle tulla. Ja parema filmi teha.

„Kaader” on viimastel aastatel üha kasvanud. Soovijaid tuleb järjest juurde ja korraldajatel tuleb teha valusaid valikuid, kes seekord pääseb ja kes mitte. Seekord kõik soovijad festivalile ei pääsenud, aga samas üldine tase tõusis. Ekraanil oli palju häid filme. Väga palju sai naerda ja seda tehti mõnuga. Oma väikese panuse andsid sellesse ka õhtujuhid Juhan ja Kevin, kes publikut kord vihale, kord naerma ajasid, aga nende kahe emotsiooni vahel siiski leebe tasakaalu säilitasid.

Kõige rohkem aga puudutas hinge see, milline vaikus oli saalis kogu pika filmiprogrammi vältel. Kui täpselt ja tundlikult elas ligi kolmsada vaatajat filmidele kaasa, sest teemad olid noorte tegelikest probleemidest, rõõmudest ja muredest. Parodeeriti seda, mis muutumas rutiinseks, ja esmakordselt julgeti ekraanil nii avatult ja emotsionaalselt rääkida tunnetest, väljendada inimhinge sisemuses peituvat õrnost.

Umbes kolmandik filme oleks Grand Prix'd väärinud, aga žürii tegi tavapärase valiku: peaauphind Sander Saardi filmile, mis seekord oli varasematest tunduvalt eneseiroonilisem ja kandis pealkirja „Kuidas me seda

teeme”. Sellele filmile läks ka parima meesnäitleja auhind, mille sai Ergo Pajuväli.

Parima naisnäitleja preemia pälvis Brigita Schmidt filmist „Õige valik”. Sama film sai ka

publiku preemia. Montaažiauhind läks RÜG-i noormeeste filmile „Sõpruse tagamaad” ja parim operaator võttis üles filmi „Üht anekdooti tahad kuulda”. Lisaks anti veel mitmeid eriauhindu.

Kõikide nende otsusteni jõudmiseks kulus žüriil üksjagu aega ja sel ajal vaadati korra „Kaadri” ajalukku. Nostalgia lisas legendaarne RVG lõõtsamängija Ove Averin. „Kaadri” vihmavarjud anti üle Valter Uusbergile ja mitmele vilistlasele, kelle panus festivali kestmisel on olnud silmapaistev.

Lõppsõnas meenutas žürii esimees Valter Uusberg, et „Kaadri” juubeli künnisel on esilinastunud kahe RVG vilistlase silmapaistvalt head autorifilmid. Matsalu rahvusvahelise loodusfilmide festivali avanud Ants Tammiku „Habras maailm” pälvis seal ka parima operaatori preemia ja Madis Reimund on teinud muusikavideo Mick Pedaja laulule „Valgeks”.

„Kaader” on ajas palju muutunud, sest aeg on muutunud. Ja muutub ka tulevikus. Sest kulgemises on vägi. Kuna „Kaadri” kulgetakse sõpradega, filme teevad nii kuuenda klassi lapsed, üliõpilased kui ka õpetajad, siis seda suurem on „Kaadri” vägi. Ja „Kaader” pole võistlus, „Kaader” on looming.

Filmitegijad annavad kommentaare ja vastavad õhtujuhtide küsimustele.

Foto: erakogu

Ergo Pajuväli ja Sander Saard filmis „Kuidas me seda teeme”.

Foto: youtube

Kaader 2016 tulemused:

Peaauphind: „Kuidas me seda teeme”

Parim meesnäitleja: „Kuidas me seda teeme”

Parim naisnäitleja: „Õige valik”

Parim operaator: „Ühte anekdooti tahad kuulda?”

Parim monteerija: „Sõpruse tagamaad”

Parim idee: „Keerulind”

Parim idee teostus: „Pocket”

Eriauhindad: „Arhailisemad 4”, „Keerulind”, „Keeping up with the Estonians”

Rapla bänd The Notes võitis noortebändide konkursi

Mariliis Vest

Reedel jõudis lõpule üle-eestiline noorte muusikute konkurss „Noortebänd 2016“. Võidu napsasid kolm Rapla noormeest akustilisest bändist The Notes.

Pikk teekond sai piduliku lõpu Sõpruse kinos, kus toimus „Noortebänd 2016“ finaalkontsert. Seal astusid üles viis varem välja valitud bändi, kelle seast valis žürii võitja. Enne finaali läbisid muusikuterühmad aga mitu vooru: demovoor, kolm poolfinaali, eksperdivoor ja lõpuks siis finaalkontsert. The Notes, kes oli võitnud Rapla Vesiroosi gümnaasiumi muusikaürituse „Vesiroosivisioon“, pääses otse poolfinaali.

Finaalis astusid lisaks The Notes'ile üles Viljandi powerduo Fuqtual, pealinnast pärit laulja ja laulukirjutaja Lepatriinu, räppmuusikat ning puhast emakeelset luulet segav EIXD ja brit-popist, indie-discost ja rockist inspireeritud Charlemagne Pärnumaalt.

Võitja valis välja žürii, kuhu kuulusid Tallinn Music Week esindaja Raimond Põldmaa, Jazzkaare produtsent ja turundusjuht Eva Saar, muusik Mikk Tammepõld, Intsikur-

Rapla bänd The Notes.

Foto: ALICE VÖSU

mu festivali peakorraldaja ja Kaabu Music tegevjuht Mihkel Kübar, muusik ja loovagentuuri Vurr loovjuht Rauno Kutti, muusik Marie Vaigla, R2 peatoimetaja Kristo Rajasaare ning Elu24 peatoimetaja Anu Saagim.

Nädal enne finaali kahtlesid The Notes'i liikmed Markus Bachmann, Kõu Kaur ning Helar Tappo oma võiduvõimalustes, sest Markuse sõnul oli konkurents sel aastal väga tugev ning teistest erinemisele lootma jääda ei saanud.

Oma trumpideks peeti siis huumorisoont, kolmehäälsust ning tugevat sidet publikuga. Finaalis esitati kolm enda kirjutatud lugu: „On aeg“, „Lead my mind“ ja „Truth“.

Bachmann ütles, et võidumotsioonid on loomulikult

suurepärased. „Oleme väga tänulikud kõigile, kes tulid kaasa elama või vaatasid meid netist. Loodame, et need inimesed said hea elamuse nii meilt kui ka teistelt ägedatelt ansamblitelt. Hetkel valdabki meid kirjeldamatu rõõm ja

ootusärevus tuleviku ees,“ ütles ta.

Žüriiliige Raimond Põldmaa rääkis, et võitjad paistsid silma oma erilisusega. „Väga ei osanud oodata sellist muusikat nii noortelt poistelt. Proovisin nende muusikat hiljem kirjeldada, aga see polnud kerge. Parim paralleel, mida oskasin tuua, oli see, et nad on justkui noored ja rõõmsad vennad Urbid, kui Urbidel ka kolmas vend oleks,“ ütles Põldmaa.

Eva Saar lisas, et The Notes oli võluv oma lihtsuses ja soojuses ning nende esituses oli näha suurt tahet ja kirge ning ka suurt tööd. „Neis oli see miski, mis võlus kohe esimesest loost. Aga eks tõe on see, et nüüd neil alles suur töö hakkab pihta. Selleks annab aga „Noortebänd“ just õige paketi ning targad muusikud võtavad nendest kogemustest ja pakutavatest võimalustest maksimumi,“ ütles Saar.

„Noortebänd“ on Eesti vanim noortele muusikutele suunatud konkurss, mis sel aastal toimus juba 16. korda. Konkursil on osalenud kokku ligi 1500 noort ja üle 300 ansambli. „Noortebänd“ ei ole stiililiselt ega instrumentaalselt suunitletud konkurss, mis jätab kõikidele võimaluse kandideerida. Esinemisel tuleb kasutada vähemalt ühte *live*-instrumenti või vokaali ning konkursil saab osaleda vaid omaloominguliste lugudega.

Raplamaa 2017

Korvpalli ja pärimuskultuuri kalender

Tegijate kommentaare Raplamaa 2017. a kalendrile

Fotode lavastaja ja kunstilise kompositsiooni meister Maili Metssalu: Oli väga tore mängida kunstilises meeskonnas! Algul tundus mulle väga võõristav kaks maailmavaateliselt nii erinevat teemat kokku panna, kuid lood, mis piltide kõrval, ühendavad korvpallurid vanapärase keskkonnaga ilusti ära. Varavalges toimunud väljasõidud jäävad oma olemuselt väga positiivselt meelde. Oli väga meeldiv tegevus, millesse oma teatraalset pilku rakendada!

Kalendri kujundaja Ulvi Blande: Väga hea on töötada koos loovate ja suure fantaasiaga inimestega. Eriti meeldis mulle selle töö juures, et ei ole tegemist tavalise lähenemisega. Mulle meeldib, kui klient ei vali alati keskmist teed, vaid usaldab ka väheke pöörasemaid lahendusi. Kiitma peab siinkohal Mari Tammari organiseerimisvõimet ja Raplamaa inimesi, kes projektiga seotud olid.

Kalendri teavitusjuht ja korvpallikooli kontaktisik Sander-Mel Mellikov: Vaadates tagasi, tuleb tunnistada, et kalendri valmimine oli igati lõbus, tore ja õpetlik kogemus. Toredad väljasõidud, palju naeru ning toredaid hetki, mis jäävad mulle kindlasti kauaks meelde. Võin kinnitada, et kõik mängijad nautisid kalendri valmimisprotsessi täiel rinnal ning tulid igalt pildistamiselt tagasi nägu naerul ja uute toredade teadmistega pärimuskultuuri kohta. Korvpallikooli poolt soovime tänada kõiki inimesi, kes aitasid kaasa ühe kõige huvitavama ja kenama kalendri valmimisele.

Kalendrit esitletakse kõigile huvilistele 10. novembril kell 18 Rapla keskraamatukogus ja 12. novembril Sadolini spordihoones Kalendri mängul, kui Alexela meistriliigas lähevad vastamisi Avis Rapla ja TLÜ/Kalev. Mõlemal sündmusel on võimalik kalendrit osta.

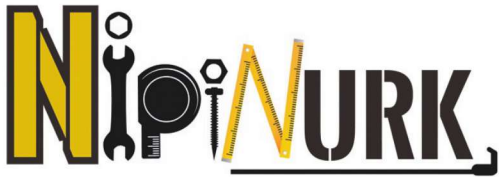
Juristi nõuanne

Töösuhte lõpetamisest

Lugeja küsib: Tööandja ütles mulle, et töösuhe on läbi ja et ma enam tööle ei tuleks, kuna tal ei ole mulle enam tööd anda. Olen juba mõnda aega kodus olnud, aga lõpparvet pole endiselt saanud. Kas nii on õige?

Vastab Tööinspektsiooni töösuhete nõustamistalituse juhataja **Anni Raigna**: Esimesena tekib küsimus, kas töötaja oli töösuhte lõppemisega nõus. Kui tööandja tegi ettepaneku töösuhte lõpetamiseks ning töötaja oli sellega nõus, lõppes töösuhe poolte kokkuleppel. See, kas kokkulepe on sõlmitud kirjalikult või suuliselt, ei mängi rolli – oluline on, et pooled on soovinud töölepingu lõppemist. Kuigi vorminõuet seadusest ei tulene, soovitame ka poolte kokkuleppel töösuhte lõpetamise kirjalikult või näiteks e-kirja teel fikseerida. Tööandjal on kohustus n-ö lõpparve (saamata jäänud töötasu, puhkusehüvitis jms) välja maksta töösuhte lõppemise päeval. Kui tööandja seda teinud ei ole, tasuks uurida, milles asi. Kui sellest pole kasu, võib saamata jäänud töötasu ja/või hüvitiste osas teha avalduse töövaidlusorganile. Siinkohal lisan, et töövaidluskomisjonis saab saamata jäänud töötasu nõuda kolm aastat, erinevaid hüvitisi (sh puhkusehüvitis, viivis) aga neli kuud. Olukorras aga, kus töötaja tegelikkuses ei olnud nõus töösuhte lõppemisega, kuid lahkus eeldusel, et tööandjal tööd anda ei ole, ei saa lugeda töösuhet poolte kokkuleppel lõppenuks, sest tööandja

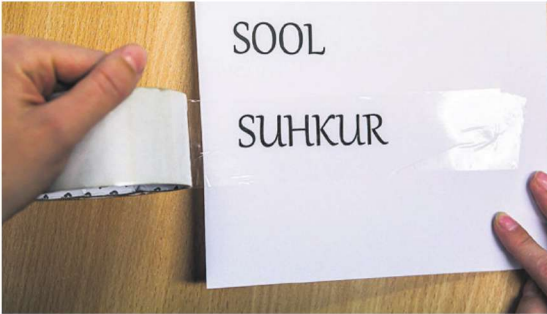
ei saa töösuhet ühepoolset suuliselt üles öelda. Kui tööandja soovib töösuhte üles öelda, siis peab ta töötajale tegema ülesütlemisavalduse, mis on kirjalik või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ja põhjendatud. Juhul, kui töö sai otsa, saab rääkida töösuhte erakorralisest ülesütlemisest majanduslikel põhjustel (koondamine). Koondamise korral on ette nähtud etteteatamistähtaeg (oleneb staažist) ja koondamishüvitis. Tööleping loetakse lõppenuks ülesütlemisavalduses näidatud kuupäeval ja alusel, kui avaldus on teisele lepingupoolele edastatud. Niisiis, kui tööandja ütleb töötajale suuliselt, et ta tööle enam ei tuleks, aga töötaja ei ole sellega nõus, siis peab ta tööandjale sellest teada andma. Senikaua kuni tööandja pole ülesütlemisavaldust (nt e-kirjal, paberil, SMS-ga) esitanud, on töösuhe kehtiv ning töö tegemine (või vähemalt selle nõudmine) töötaja poolt ja töötasu maksmine tööandja poolt kohustuslik. Seega antud juhul oleneb vastus sellest, kas töösuhte lõpetamine oli kokkuleppe-line või ühepoolne. Kui töösuhe lõpetati poolte kokkuleppel, oleks pidanud tööandja saamata jäänud tasud ja hüvitised välja maksma töösuhte lõppemise päeval. Kui aga poolte kokkulepe puudub, on töösuhe kehtiv ja peaksite lõpparve nõudmise asemel tööle minema (tööd küsima). Kui töösuhte jätkamise vastu huvi puudub, peaksite töösuhte üles ütleva või tegema tööandjale ettepaneku töösuhte lõpetami-seks.

Teeme ise kleepse

Mariliis Vest

Nagu pealkiri vihjab, valmistame tänases nipinurgas kleepse. Kui mina selle triki internetist leidsin, olin rõõmsalt üllatunud, et niimoodi teha saab. Videot nähes tekkis alguses küll kahtlus, kuid kui ise kohe järele proovisin, pidin tunnistama, et toimib küll! Kleepsudel on mitu eesmärki – esiteks meeldivad need tohutult lastele. Vähemalt lapsepõlves sai isegi erinevaid kleepse kogutud ja neid omavahel klassikaaslastega vahetatud. Usun, et ka tänapäeval seda veel tehakse. Teiseks saab kleepsusid kasutada kodus erinevate asjade märgistamisel. Näiteks saab neid kleepida suhkru, soola, sooda või mistahes toiduaine topsile. Samuti mappidele, plaatidele – ükskõik millele, mis vähegi pähe tuleb. Kleepsude valmistamine on väga lihtne. On vaja ainult ühte suuremat masinat, milleks on printer. Aga ega minulgi kodus printerit ole ja töö juures sain ühe lehe välja trükkida. Vaja läheb: töökorras printer, läbipaistev teip, vesi, käärid. Meisterdamine: prindi välja pilt või kiri endale meeldiva suuruse ja fondiga. Suuruse puhul tuleks tähele panna seda, et see ei oleks teibist laiem, fontide valik on aga tohutu suur. Võta läbipaistev teip ja kleebi see pildi või sõna peale täies ulatuses (vt pilti). Hõõru natukene, et paber tugevasti teibi külge jääks. Lõika kääridega teibitud paber välja ning pane see leige veega kaussi. Lase paberil 1-2 minutit liguneda ning hakka vaikselt sõrmedega valget paberit ära hõõruda. Hõõru seni, kuni ühtegi valget täppi enam ei ole. Lase tekstiga teibil kuivada ja ongi valmis kleepimiseks!

Fotod: SIIM SOLMAN

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 1.11.2016

TÖÖPAKKUMISE NIMETUS	TÖÖKOHTI	ASUKOHT
raietööline	2	Rapla maakond
müüja	1	Järvakandi alev
klaasivormimismasina operaator	2	Järvakandi alev
lüpsja	1	Kaiu alevik
lapsehoidja	1	Kohila vald
tuulisik	1	Kohila vald
katlaoperaator	5	Kohila vald
klienditeenindaja	1	Kohila vald
transporditööline	2	Kohila vald
transporditööline	1	Märjamaa alev
koristaja	1	Märjamaa alev
müüja - kassapidaja	1	Märjamaa alev
autojuht-kirjakandja	1	Märjamaa alev
letiteenindaja	1	Märjamaa alev
vahetuse vanem	1	Märjamaa alev
hooldusõde	1	Tolli küla
õmbleja	1	Alu alevik
tootmistööline	3	Kalevi küla
tootmistööline	3	Purila küla
puidupingi operaator	2	Purila küla
kontaktkeskuse nõustaja	1	Rapla linn
abitööline	2	Rapla linn
santehnik	2	Rapla linn
juuksur	1	Rapla linn
turvatöötaja	2	Seli küla

Hinnavõrdlus

Kergelt vürtsine kõrvitsasupp

Stina Andok

Ameeriklaste hirmupühade kombeid ei pea täies mahus üle võtma, aga kõrvitsate kaasamine igapäevamenüüsse on küll üks tänuväärt komme, mida tasub järgida. Kõrvits on nimelt põletikuvastane ja põietalitust parandav köögivili, mis sobib igasuguste ainevahetushäirete korral sooletegevuse parandamiseks. Talvehakul võib ehk väikesest seedimise kergendamisest enne suuri jõulusööminguid

pisut kasu olla. Rääkimata siis sellest, et kõrvits on ääretult maitsev nii pearoana kui ka magustoiduna ning annab igale toidule kauni kollaka värvuse. Ühe mõnusalt kõrvitsase supi jaoks läheb vaja: 1 kg kõrvitsakuubikuid, 1 peeneks hakitud sibul, 1 tl riivitud ingverit, 200 g sulatatud juustu, 1 l puljongit, soola ja pipart. Tee nii: Kuumuta poti põhjas õli ning prae selles kergelt sibul, ingver ja kõrvit-

sakuubikud. Maitsesta soola ja pipraga, vala peale üks liiter puljongit ning keeda umbes pool tundi. Lase supil natuke jahtuda, enne kui asud seda püreestama. Püreestamise käigus lisa supile ka sulatatud juust ning pane supp veel korraks tulele. Soovi korral võib lisada maitseks krõbedaid peekonitükke. Rapla Talupoes leidub erinevate talude kõrvitsaid hinnavahemikus 0,70-0,90 eurot kg ning sibulat hinnaga 1,80 eurot kg.

	Kõrvits, 1 kg	Ingver, 1 kg	Sibul, 1 kg	Sulatatud juust, Merevaik, 200 g
Selver	0,59	2,99	0,22	1,39
Maxima	0,69	2,39	0,24	1,19
Konsum	0,59	2,69	0,24	1,40
Meie Toidu-kaubad	-	2,59	0,45	1,19*/ 1,59
Säästumarket	-	-	0,24	1,18
*Soodushind/ tavahind Hinnad on seisuga 1.11.16				

Eesti Töötukassa

www.tootukassa.ee Töötukassa Raplamaa osakond
Tallinna mnt 14, 79513 Rapla

Sooduspakkumised 01.november-30.november 2016

või kuni kaupa jätkub Tule! Tutvu! Üllatu!

Kevade Valga mnt 3 Tõrua
Leola Jakobsoni 11 Viljandi
Kaare Suur-Kaare 68 Viljandi
Suure-Jaani Lembitu 48 S-Jaani
Võhma pood Tallinna 2a Võhma UUS
Nooruse Rätina mnt 1 Võru
Pille Kooli tee 2 Väätsa
Oula pood Sõmerpalu vald Oula
Ostumarket Vabriku 11 Põlva
Eeden Weizenbergi 21 Kanepi
A-Market Valga mnt 7 Elva
Harald Oja 12 Nõo
Haava pood Võru mnt 3 Kambja
Karlosa pood Võru 47a Tartu
Tabivere Tausliku 8 Tabivere
Luna pood Palamuse vald Luna
Rüütli Lõssi 11 Põltsamaa
Keskuse Ala 1 Jõgeva
Pilvi Piri 7 Jõgeva
Torma Tartu mnt 7 Torma
Pere pood Aivurme vald Ulvi
Maali pood Pärniku 11 Aivurme
Aivurme pood Rakvere tänav 1 Aivurme

Jonas pood Kure 3a Paide
Koeru Jaani tee 2 Koeru
Mesilane Fahlmanni 15 Rakke
Tamsalu KM Raudtee 5 Tamsalu
Vajangu Tamsalu vald Vajangu
Nooruse Rätina mnt 1 Võru
Trilgi pood V-Maari vald Trilgi
Aravete Piibe mnt 16 Aravete
Ambia Pihk 16 Ambia
Lehtse Pihk 14 Lehtse
Karil Piibe mnt 8 Aegvildu
Tapa KM 1.Mal pst 3 Tapa
Kasche Ülesõidu 8 Tapa
Vohnja pood Kadriina vald Vohnja
Kadriina pood Nooruse 1 Kadriina
Nord Tallinna 68 Rakvere
Mõisa pood Roodevälja küla Näpi
Roobika pood Saku vald
Loe pood Kaare tee 2 Loe
Kostivere pood Mõisa tee 3 Kostivere
Nurga pood Kuusalu tee 39 Kuusalu
Lohsa pood Posti 2a Lohsa
Keskuse Mere 67 Võsu

Ulvi Rägavere vald Ulvi
Õ pood Kunda tee 4 Viru-Nigula
Toila Pihk 18a Toila
Mäetaguse Kooli 7 Mäetaguse
Isaku pood Tartu mnt 46 Isaku
Musta pood Tartu 7 Mustvee
Olevi pood Olevi 27 Võru UUS
Rae Rila mnt 271 a Pärnu
Jõepere pood Alsa tee 1-6 Pärnumaa
Järakandi pood Pargi 1 Järakandi
Tammne pood Tammne küla
Lele pood Lele alevik
Kaarepere pood Kaarepere alevik
Karmeni pood Kooli tn.6a Rapla
Ristiku Tallinna mnt 45 Rapla
Alu Rapla 3 Alu
Hagudi Villandi mnt 24 Hagudi
Märjamaa pood Pärnu mnt 31A Märjamaa
Rita Märjamaa vald Varbola
Riisipere pood Metsa 2 Riisipere
Lihula pood Jaama 4 Lihula UUS

partner: Georgi Pihk 16 V-Maari

meie

toidukaubad

12 maakonnas, üle 60 kaupluse

RRLektus AS, Kauba 3, Tapa 45106

tel. 32 50 960 meie@meietoidukaubad.ee

Täna tähistatud tooteid ei ole hõhides üksustes saadaval!

0.35 0.85 0.65 0.75 0.35 0.59 0.45 0.49 -36% -31% -31% -35% Perenaise sai 320g (1,09 kg) Tosta Rukkirüü 390g (1,51 kg) Kaera pehmik 220g (2,05 kg) Rehe pehmik 600g (0,82 kg) (Eesti Pagar)	2.79 2.69 2.20 2.29 2.39 1.99 1.69 1.10 1.20 1.79 -29% -37% -48% -41% -25% Doktorivort 600g (3,32 kg) Valla lastevort kg Perevort 500g (2,20 kg) Rakvere suitsusink kg Eesti Rahva vortvort 1kg RLK	1.49 3.39 8.99 7.29 1.10 2.29 4.99 5.29 -26% -32% -44% -30% Suitsutatud sealiha 130g (0,46 kg) Rakvere suitsusink 350g (1,44 kg) Rakvere suitsusink kg Rakvere suitsusink kg RLK	1.29 1.20 3.39 0.79 0.79 1.99 -34% -28% -41% Kanapihv 320g (2,47 kg) Kilevõti kotlet 110g (7,18 kg) Järgne kotlet kg Tallinn	3.59 3.89 3.29 2.49 2.19 1.99 -31% -44% -40% Kestimisele bruleeritud 400g (4,33 kg) Tallinn Maltatud kotlet kg Tallinn Valge hakkliha 500g (3,98 kg) Atria	1.99 6.29 2.29 1.39 4.59 1.49 -30% -27% -32% Vannema kodune sült 330g (4,21 kg) Suitsusink kg Suitsusink kg Nõo LT	7.39 2.99 1.99 5.39 2.19 1.39 -27% -27% -30% Lepasuitsusink kg 7/8 Massisuitsusink 250g (0,76 kg) P/8 Krakov 270g (5,15 kg) Nõo LT
1.79 1.29 1.29 0.85 1.10 0.79 0.65 -39% -28% -29% Kodujuust 380g (2,89 kg) Keefir Geilius 1kg Koorjuust Mush 380g (2,24 kg) 3 sorti Vallo	0.75 1.29 1.89 0.55 1.20 1.49 -27% -19% -21% Kodujuust 380g (2,89 kg) 3 sorti Vallo Actimel maasika 400g (3,23 kg) Activia vani 400g (3,10 kg)	2.79 2.79 8.49 1.89 1.89 5.49 -32% -32% -35% K/V Suitsutatud Juustuvort 550g (3,44 kg) T/V Kõrge juustu vort 240g (7,08 kg) Tallinn kg Atria	2.39 2.39 0.89 1.69 1.59 0.65 -29% -33% -27% Lihapihv juustuga 400g (4,33 kg) Maltatud kotlet kg Tallinn Vannema kodune sült 330g (4,21 kg) Atria	8.79 3.29 3.39 6.59 2.69 2.69 -25% -18% -21% Saunasein kg S/K pekon 300g (0,97 kg) Juustuvort 400g (4,33 kg) Atria	3.69 5.99 2.79 2.59 4.39 1.79 -30% -27% -36% KV Maasika kg PV Juustu kg Kodujuust 380g (2,89 kg) Atria	1.29 0.79 1.25 1.79 0.89 0.59 0.89 0.99 -25% -25% -29% -45% Purustatud toonikala 180g (4,01 kg) 3 sorti Lõhustatud 180g (4,01 kg) 3 sorti Suitsusink 240g (3,71 kg) Lihula Heringid 240g (4,33 kg) Lihula
3.29 1.39 1.39 1.79 2.39 0.99 0.99 1.10 -27% -29% -38% -39% Juust Atelet Original 500g (4,78 kg) Juust Vöru Havarti 200g (4,95 kg) Riljuvort 1kg Välisjuust 500g (5,50 kg)	1.49 1.79 1.69 0.99 1.10 1.19 -34% -39% -30% Margarin Rama Classic 400g (3,49 kg) Suitsusink 240g (3,71 kg) Mervik 400g (3,49 kg) 3 sorti Tera	1.49 2.29 2.39 2.39 1.10 1.69 1.69 1.69 -26% -26% -29% -29% Pihv 320g (2,47 kg) Suitsusink 350g (1,44 kg) Suitsusink 350g (1,44 kg) Suitsusink 350g (1,44 kg)	0.69 0.59 0.99 0.55 0.45 0.79 -20% -24% -20% Sokolaadibatoon Snickers 75g (7,33 kg) Sokolaad KitKat 41,5g (10,71 kg) Kass Artur Koore-100g (4,39 kg)	0.79 2.89 3.69 0.49 1.79 2.79 -38% -38% -24% Sokolaad Alpi pihv 100g (4,90 kg) Pihv 100g (4,90 kg) Pihv 100g (4,90 kg)	1.49 1.20 1.25 1.49 1.10 0.79 0.89 1.49 -26% -28% -29% -25% Komplekt Tõnu 175g (6,39 kg) Kalev Kõrgejuust 380g (2,89 kg) Atria Suitsusink 240g (3,71 kg) Lihula Suitsusink 240g (3,71 kg) Lihula	1.29 1.49 3.79 0.89 0.75 2.69 -31% -37% -29% Wokisegu Hirmavili 400g (4,33 kg) Hirmavili 400g (4,33 kg) Hirmavili 400g (4,33 kg)
4.99 4.99 5.99 2.99 3.79 3.69 8.99 -40% -24% -38% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	2.49 2.20 1.49 1.25 1.49 1.79 1.49 0.99 1.25 1.49 -33% -29% -23% -37% -32% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.79 0.39 0.39 0.39 1.69 0.49 0.29 0.29 0.65 1.19 -38% -26% -26% -27% -30% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.49 1.25 1.05 1.49 0.99 0.69 0.65 1.49 -34% -40% -38% -25% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.49 1.25 1.29 1.49 3.49 1.19 0.79 0.79 0.79 2.29 -37% -31% -39% -47% -30% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	3.99 1.39 0.99 2.49 3.49 2.49 0.99 0.40 1.39 1.39 -38% -29% -32% -44% -48% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.89 3.69 1.79 0.59 2.59 1.29 -34% -33% -28% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)
0.65 0.85 0.69 4.79 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	2.49 2.20 1.49 1.25 1.49 1.79 1.49 0.99 1.25 1.49 -33% -29% -23% -37% -32% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.65 0.99 3.79 0.69 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.59 0.45 0.89 2.79 0.59 0.45 0.89 2.79 -22% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 1.59 2.39 0.89 1.10 1.49 -25% -31% -38% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.69 2.49 4.59 1.10 1.99 2.59 -35% -33% -44% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 2.59 1.79 0.89 4.59 0.99 2.19 0.85 -31% -38% -41% -39% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)
0.59 0.79 0.99 3.99 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	2.49 2.20 1.49 1.25 1.49 1.79 1.49 0.99 1.25 1.49 -33% -29% -23% -37% -32% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.65 0.99 3.79 0.69 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.59 0.45 0.89 2.79 0.59 0.45 0.89 2.79 -22% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 1.59 2.39 0.89 1.10 1.49 -25% -31% -38% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.69 2.49 4.59 1.10 1.99 2.59 -35% -33% -44% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 2.59 1.79 0.89 4.59 0.99 2.19 0.85 -31% -38% -41% -39% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)
0.59 0.79 0.99 3.99 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	2.49 2.20 1.49 1.25 1.49 1.79 1.49 0.99 1.25 1.49 -33% -29% -23% -37% -32% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.65 0.99 3.79 0.69 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.59 0.45 0.89 2.79 0.59 0.45 0.89 2.79 -22% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 1.59 2.39 0.89 1.10 1.49 -25% -31% -38% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.69 2.49 4.59 1.10 1.99 2.59 -35% -33% -44% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 2.59 1.79 0.89 4.59 0.99 2.19 0.85 -31% -38% -41% -39% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)
0.59 0.79 0.99 3.99 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	2.49 2.20 1.49 1.25 1.49 1.79 1.49 0.99 1.25 1.49 -33% -29% -23% -37% -32% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.65 0.99 3.79 0.69 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.59 0.45 0.89 2.79 0.59 0.45 0.89 2.79 -22% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 1.59 2.39 0.89 1.10 1.49 -25% -31% -38% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.69 2.49 4.59 1.10 1.99 2.59 -35% -33% -44% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 2.59 1.79 0.89 4.59 0.99 2.19 0.85 -31% -38% -41% -39% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)
0.59 0.79 0.99 3.99 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	2.49 2.20 1.49 1.25 1.49 1.79 1.49 0.99 1.25 1.49 -33% -29% -23% -37% -32% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.65 0.99 3.79 0.69 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.59 0.45 0.89 2.79 0.59 0.45 0.89 2.79 -22% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 1.59 2.39 0.89 1.10 1.49 -25% -31% -38% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.69 2.49 4.59 1.10 1.99 2.59 -35% -33% -44% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 2.59 1.79 0.89 4.59 0.99 2.19 0.85 -31% -38% -41% -39% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)
0.59 0.79 0.99 3.99 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	2.49 2.20 1.49 1.25 1.49 1.79 1.49 0.99 1.25 1.49 -33% -29% -23% -37% -32% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.65 0.99 3.79 0.69 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	0.59 0.45 0.89 2.79 0.59 0.45 0.89 2.79 -22% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 1.59 2.39 0.89 1.10 1.49 -25% -31% -38% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.69 2.49 4.59 1.10 1.99 2.59 -35% -33% -44% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	1.29 2.59 1.79 0.89 4.59 0.99 2.19 0.85 -31% -38% -41% -39% -29% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)
0.59 0.79 0.99 3.99 0.79 3.29 4.79 0.69 -27% -29% -38% -39% Kohv Kulla Katina (5,98 kg) Kohv President 500g (7,58 kg) Kohv Golden Edition Krõmung 500g (7,58 kg) Kohv Lõhustatud 500g (5,50 kg)	2.49 2.20 1.49 1.25 1.49					

Avis Rapla pidi Haapsalus tunnistama BC Kalev/Cramo paremust

Rapla korvpallikool

Reedel, 28. oktoobril sai Wiedemanni spordihoones teoks tuline vastasseis Avis Rapla ja BC Kalev/Cramo vahel.

Olybet Karikamängude veerandfinaalmäng, mis oli kahe klubi teine omavaheline kohtumine käesoleval hooajal, leidis aset neutraalsel väljakul ligi poole tuhande kaasaelaja ees. Mäletatavasti suutis Avis Rapla Alexela Meistriliiga avamängus valitseva Eesti meistri kindlalt alistada, lõppskoor 82:66. Selleks, et mängida karikavõistluste *Final Four*'il, tuli Tallinna meeskonda võita, sest erinevalt eelnevatest karikamängudest sõltus edasipääs kõigest ühest mängust.

Avis Rapla alustas mängu sarnaselt pealinnaklubiga resultatiivselt. Domen Bratozi

eesvedamisel (esimesel veerandajal seitse punkti) asusid raplakad kiirelt juhtima. BC Kalev/Cramo, kelle rünnakud käisid peamiselt läbi D. Harperi (veerandajaga 14 punkti), suutis küll veerandaja seitsme punktiga võita. Õhus oli tunda *play-off*idega sarnast pinget, mis tähendas vaid ühte: tulemas oli huvitav mäng.

Teist veerandaega alustas paremini Rapla meeskond. Sven Kaldre kaks kolmest ja meeskonna hea töö kaitses aitasid raplakatel vähendada kiirelt vahe minimaalseks. Oli tunda, et Avis Rapla on leidnud oma mängurütmi ning seda ei suutnud peatada ka Cramo peatreeneri võetud minutiline mõtteaeg. Kaks edukat rünnakut Thomas van der Marsilt viisid 5 minutit enne poolaja lõppu Rapla meeskonna 3 punktiga juhtima. Mänguuhjad olid kindlalt raplakate käes.

Cramo poolt tõi veerandaja lõpus mängu murrangu D. Harperi sissetulek, tänu kellele suutis Cramo taas

rünnakuid resultatiivselt lõpetada. Poolajaks suutiski Cramo taas kuuepunktalise eduseisu sisse mängida ning poolajale mindi vastu Cramo 42:36 juhtimisel.

Kolmandat veerandaega alustas paremini pealinna meeskond, visates kiirelt neli vastuseta punkti. Meie meeskond ei suutnud seevastu esimese nelja minutiga skoori avada. Veerandaja teine pool ei toonud mängu suurt muutust ning vahe püsis kümne punkti piirima. Veerandaja lõpuks juhtis pealinna klubi 56:44.

Neljas veerandaeg algas taas paremini BC Kalev/Cramo jaoks. Rain Veidemani kaks kolmest veerandaja alguses suurendasid kiirelt vastaste eduseisu ligi kahekümnele punktile. Sellist vahet enam Rapla meeskond tagasi mängida ei suutnud ning kaotus oli tõsiasi (82:55).

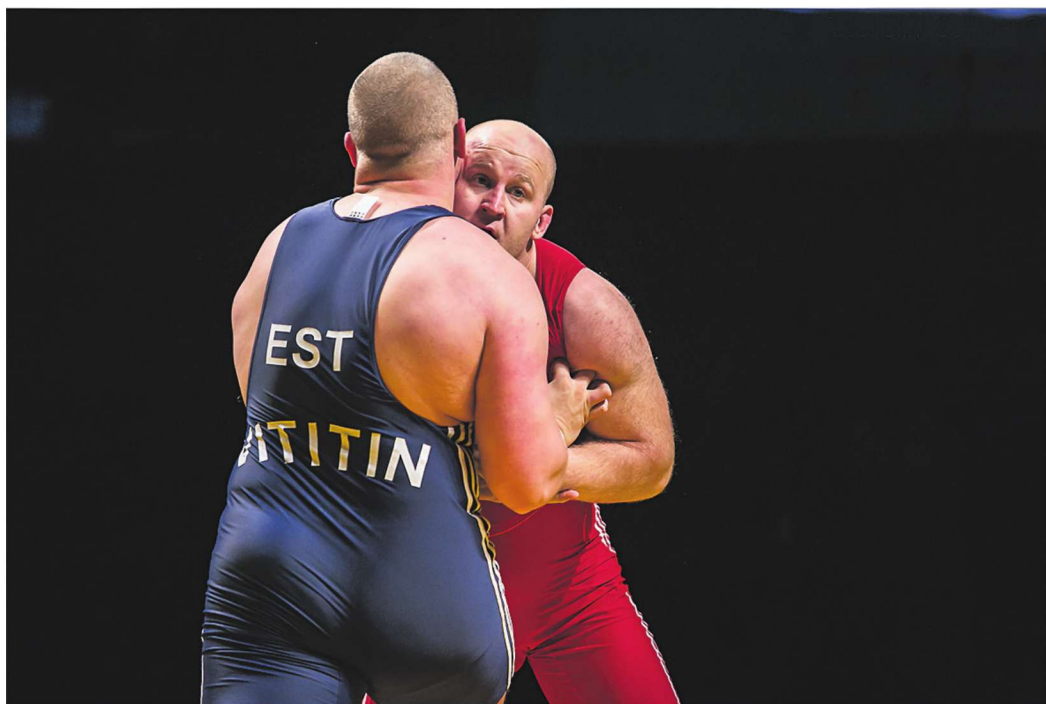
Selle kaotusega lõppes ka Avis Rapla teekond karikasarjas.

Korvi all võitlevad Domen Bratoz ja Rain Veideman.

Foto: SIIM SOLMAN

Ardo Arusaar võitis Kristjan Palusalu mälestusvõistlustel esikoha

Artur Vititin maadlema Ardo Arusaarega.

Foto: SIIM SOLMAN

Mariliis Vest

Laupäeval, 29. oktoobril peeti Tondiraba Jäähallis Kristjan Palusalu mälestusvõistlused kreeka-rooma maadluses. Ainsana jättis Eestisse esikoha Ardo Arusaar.

Kristjan Palusalu mälestusvõistlused kreeka-rooma maadluses toimusid tänavu 29. korda. Märjamaa maadlusklubi Juhan maadleja Ardo Arusaar võitis mälestusvõistlustel esikoha, võisteldes raskekaalus -130 kilogrammi ning võites kõik kolm koh-

tumist. Ardo võitis esimeses ringis punktidega 8:0 Artur Vititinit. Teises ringis alistas Arusaar Uldis Glazinski (LAT) 8:0 ning kolmandas ringis maadles Arusaar Kaarel Maateniga, selle kohtumise võitis ta samuti tulemusega 8:0.

Mälestusvõistlustest võtsid osa seitsme riigi esindajad. Maadlusklubist Juhan esindas Eestit neli maadlejat. Kehakaalus 75 kg saavutas Andreas Välis 5. koha. Andreas maadles esimeses ringis Jevgenijs Kolcovsiga (LAT) ja kaotas punktidega 2:5. Teises ringis tuli samuti võtta Välisel vastu kaotus Norra maadleja Brage Ringheimi vastu punktidega 0:1.

Kehakaalus 85 kg võistlesid kaks MK Juhan maadlejat. 1/4 finaalis läksid kohe kokku Raido Liitmäe ja Ardo Pajur ning kohtumise võitis Raido

Liitmäe. Järgmises ringis tuli Liitmäele vastu venelane Bogdan Churkin ja Raido kaotas kohtumise 9:1. Kolmandas ringis pidi Raido tunnustama soomlase Toni Metsomäki paremust ja matš lõppes seisuga 0:3. Raido Liitmäe saavutas 5. koha ja Ardo Pajur 7. koha.

Kehtna maadlusklubi Hammerlock maadleja Artur Vititin pidi tunnustama kaotust Ardo Arusaarele (0:8) ning Uldis Glazinsile (0:4). Artur alistas -130 kg kaaluklassis aga Kaarel Maateni tulemusega 6:2, jäädes siiski lõppkokkuvõttes neljandale kohale. Auhinnalistele kohtadele tulid Eestist veel Kaarel Maaten (2. koht, -130 kg) ja Lauri Leier (3. koht, -71 kg). Võistkondlikus arvestuses võitis Eesti Venemaa (Peterburi) ja Soome ees.

FCR Medial Balti liigas seis 2:1

Rapla korvpallikool

Oktoobri viimane nädalalõpp viis FCR Media/Rapla KK naiskonna pikale bussireisile. Esmalt võeti suund Valgevene linna Grodna poole, kus 29. oktoobril kohtuti kohaliku naiskonnaga Olimpia.

FCR Media/Rapla KK naised olid mänguks hästi valmis ning esimene veerandaeg kulgeski külaliste dikteerimisel, esimene veerand Raplale 20:9. Teisel veerandil sai ka kodunaiskond oma mängumasina paremini käima ning poolajaks kahanes Rapla KK eduseis neljale punktile 32:28.

Kahjuks jätkus ka teisel poolajal võõrustajate domineerimine ning pööret mängukäiku ei õnnestunud enam tuua. Kokkuvõtteks tuli tunnistada Grodna Olimpia paremust 61:75.

FCR Media/Rapla KK resultatiivseim oli oma kodumaal mängida saanud Darya Lipinskaja 19 punktiga, Mesila-Kaarmann lisas 16 punkti ja 14 lauapalli, Donders 10 silma.

Kohe järgmisel päeval, 30. oktoobril, oli naiskonnal taas võimalus Balti liiga konto positiivseks muuta ehk saada 1:1 seisule võidulisa. Mängiti Kaunases ning vastaseks Aistes-LSU, keda 9. oktoobril kodusaalis võideti. Vastupidiselt mängule Olimpiaga ei kulgenud kohtumise algus kohe üldse mitte hästi.

Avaveerandil jäi FCR Media alla 12:23. Korraks venis kaotusseis juba 20 punktini, kuid avapoolaja lõpul suudeti paremaid esitusi näidata ning 15-minutiliseks puhkepausiks oldi kaotusseisus 31:41.

Kohtumises enamjaolt kuute mängijat kasutanud FCR Media/Rapla KK näitas teisel poolajal oma tõelist sisu. Kolmandat neljandikku domineeriti täielikult ning 28:12 veerandajavõiduga võeti liidriroll enda kätte ning otsustavat kümnet minutit alustati 59:53. Viimase veerandi suutsid FCR Media/Rapla KK naised hästi vastu pidada ning Valgevene-Leedu reisilt võideldi vajalikud võidupunktid välja 74:67.

Võidumängus oli naiskonna liidriks Pirgit Püü, kes tõi omade kontosse 21 punkti ja 6 korvisöötu. Darya Lipinskaja lisas 17, Francis Donders 15 ja Laina Mesila-Kaarmann 14 punkti.

Järgmised FCR Media/Rapla KK mängud peetakse jällegi kodusaalis, Eesti-Läti Ühisliigas. 5. novembril kohtutakse RSU/Merksiga ja 6. novembril Riia TTT juunioridega.

Kaitseliidu Rapla maleva naiskond alustas kahe kaotusega

Siim Jõgis

Pühapäeval, 23. oktoobril toimus Sadolini spordihoones Kaitseliidu Rapla maleva saalihoki naiskonna meistriliiga esimene kodumäng.

Nädal varem oli kaotatud Tartus Eesti Maaülikooli naiskonnale seisuga 1:11, kuna võrreldes eelmiste hooaegade oli veidi muudetud kaitseformatsiooni ja esimene mäng läks seega õppimise tähe all. Raplas sama naiskonna vastu kaitse enam nii lahtine ei olnud ja teise veerandi lõpuks oli seis viigis 4:4, kuid viimasel veerandil suutis EMÜ rohkem võimalusi realiseerida ja mängu tulemuseks jäi 5:7 vastaste kasuks.

Kaitseliidu Rapla maleva võistkonna parim mängija oli Mai Laurimaa (1+1), resultatiivsed olid veel Taagi Tellus (1+1), Evelyn Gold (1+0), Tiit Varik (1+0), Kristi Toomla (1+0). Kaitseliidu Rapla maleva treener Tauno Sau ütles, et sel hooajal on vastas tugevamad naiskonnad. Eelmisel hooajal esiliigas mängides oli võrdseid vastaseid rohkem, aga meistriliigas ei ole oodata ühtegi lihtsat mängu. Teises matsis kujunes lõpptulemus Sau sõnul paremaks seetõttu, et kodunaiskonna mängus oli rohkem agressiivsust.

“Esimesele mängule läksime kaitsest lähtuvalt, aga see ei toonud tulemust,” sõnas ta. Teise põhjusena tõi treener välja selle, et Raplas aitas paremini mängida koduväljakueelis. Tartus on saal pisut suurem ning seega ei saanud tartlannad Raplas nii vabalt mängida kui oma kodus. Kaks kaotust tähendavad seda, et viie naiskonna konkurents on olnud praegu liigatabelis viimased.

Kohila VK/E-Service juhib nelja vooru järel Balti Liigat

Mariliis Vest

Pühapäeval, 30. oktoobril toimus naiste võrkpalli Balti Liiga neljas voor, kus punktiarvet kasvas ka Kohila VK/E-Service naiskond.

Esimene mäng leidis aset Kohila spordikompleksis laupäeval, 29. oktoobril. Vastamisi olid Kohila VK/E-Service ning TK Kaunas-ASU naiskond. Mängu alustas edukalt Kohila, võttes esimese ja teise geimi võidu vastavalt tulemustega 25:25 ning 25:18. Kolmandas geimis näitasid paremust külalised, võttes geimivõidu tulemusega 17:25.

Neljanda geimi võitis aga taas Kohila naiskond tulemusega 25:20.

Pühapäeval oli Kohila naiskond vastamisi Leedu naiskonna Alytus PRKY-BAPARAMA. Kohila asus koduväljakul peetud vastaseisus Leedu naiskonna vastu geimidega 2:0 juhtima, kuid kahes järgnevas geimis olid omakorda paremad leedulannad, viigistades mänguseisu 2:2-le. Otsustavas, viiendas geimis suutis Kohila naiskond ennast uuesti kokku võtta ja 15:11 paremusega 3:2 võidu saavutada. Kohila ridades kogus Kertu Laak üleplatsi-

mängijana 24 (+10), Anastasia Gorina 22 (+2) ja Silvia Pertens 10 punkti. Blokis jäid võõrustajad koguni üheksa punktiga (5-14) vastasele alla, rünnakul ja pallingu vastuvõtul oldi vastvalt protsentidega 42-36 ja 47-39 paremad.

Balti Liiga nelja vooru järel jätkab kaotuseta esikohal Kohila naiskond 11 punktiga. Tartu Ülikool/Eedenil on teise-na koos 10, TTÜ/Tradehouse'il kuus, Tallinna Ülikoolil kolm ja Famila/Võru Võrkpalliklubil üks punkt. Taas jagatakse naiste Balti Liigas punkte kahe nädala pärast.

TÖÖPAKKUMISED

Juuru Lasteaed Sinilill kuulutab välja konkursi LASTEAIATÖÖTAJA

vabale ametikohale koormusega 1,0.

Tööleasumine esimesel võimalusel.

Kandideerimiseks esitada avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopia hiljemalt 14. novembriks aadressil Muuseumi 3, Juuru alevik, Juuru vald, 79401 Raplamaa või e-aadressil sinilill@juuru.ee. Lisainfo telefonil 484 4144

ASV-AUTO OÜ võtab tööle CE kategooria **AUTOJUHI**

Saksamaa suunal toiduainete tsisternvedudele

ja **AUTOREMONDI LUKKSEPA**. Tel 501 0618

PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:

- metsakinnistuid,
- kasvavat metsa,
- kasepakku, okaspuu palki,
- paberipuitu, küttepuid,
- võsa hakkeks.

Pakub:

- saematerjali,
- metsaveo teenust.
- kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

RAPLAMAASõnumid

Kesk-Eesti suurima lugejaskonnaga maakonnaleht

KA ÕHK VÕIB TAPPA

TOETA UUTE ISOLATSIOONIPALATITE LOOMIST

Eestis saab vähidiagnoosi 35 last aastas. Raviperioodil on organism nii habras, et iga bakter on eluohtlik. Et võitlusest eluga väljuda, on vaja erilist kaitset.

900 7705 – 5 €

900 7710 – 10 €

900 7715 – 25 €

www.toetusfond.ee

Eesti Kultuurkapital kuulutab välja kultuuripreemia „Kultuuripärl“ kandidaatide esitamise RAPLA maakonnas

Preemia eesmärk on tunnustada ja innustada kõrgvormis kunstide, rahvakultuuri ning kehakultuuri ja spordi valdkonnas tegutsevate inimeste erialast pühendumist maakondades.

Preemia kandidaadiks võib esitada vastavas maakonnas tegutsevaid füüsilisi isikuid, kellel on silmapaistvaid teeneid oma maakonna kultuuri- ja spordielu edendamisel. Kandidaate võivad esitada kõik isikud ja organisatsioonid. Korraga võib esitada ainult ühe kandidaadi.

Rapla ekspertgrupile tuleb esitada vabas vormis ettepanek või taotlus, milles peavad olema:

- lühike kirjeldus kandidaadi loomingulistest või sportlikest saavutustest;
- kandidaadi tutvustus ja andmed (nimi, isikukood, aadress, telefon, e-post).

Kandidaatide esitamise tähtaeg on 21. november 2016.

Kirjalikud ettepanekud palume saata e-posti aadressil raplamaa@kulka.ee või esitada taotlus E-KULKA kaudu aadressil <http://taotlus.kulka.ee>.

Rapla ekspertgrupp kuulutab välja kandidaatide esitamise kultuuri- ja aastapreemiatele maakonnas.

Kultuuripreemia määratakse isikule või organisatsioonile, kes on aastate jooksul silma paistnud, panustanud Rapla maakonna oluliste sündmuste arengusse ja saavutanud oma tegevuses kõrge taseme.

Rapla ekspertgrupile tuleb esitada vabas vormis ettepanek või taotlus, milles peavad olema:

- lühike kirjeldus kandidaadi loomingulistest või sportlikest saavutustest;
- kandidaadi tutvustus ja andmed (nimi, isikukood, aadress, telefon, e-post).

Aastapreemia määratakse isikule või organisatsioonile, kes on aasta jooksul silma paistnud ning kes on panustanud oluliste sündmuste arengusse või saavutanud oma tegevuses kõrge taseme.

Rapla ekspertgrupile tuleb esitada vabas vormis ettepanek või taotlus, milles peavad olema:

- lühike kirjeldus kandidaadi loomingulistest või sportlikest saavutustest jooksval aastal;
- kandidaadi tutvustus ja andmed (nimi, isikukood, aadress, telefon, e-post).

Kandidaatide esitamise tähtaeg on 21. november 2016.

Kirjalikud ettepanekud palume saata e-posti aadressil raplamaa@kulka.ee

Lisainfo: Helle Kruus tel 52 53 095

Rapla Vallavalitsus võtab teenistusse KESKKONNASPETSIALISTI

Keskkonnaspetsialist on keskastme spetsialistide teenistusgrupp kuuluv ametnik, kelle tööülesanneteks on Rapla valla keskkonnavalase tegevuse korraldamine ja koordineerimine ning rikkumiste korral ettekirjutuste tegemine ja väärtegade menetlemine

Kandidaadilt eeldame:

- keskkonnavalast või sellele sisult vastavat kõrgharidust
- töökogemust keskkonnavaldkonnas
- vastavust „Avaliku teenistuse seaduses“ sätestatud tingimustele
- oskust kirjutada ja juhtida projekte
- head eesti keele oskust
- head suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust
- korrektsust ja täpsust asjaajamises
- oskust kasutada tööks vajalikke arvutiprogramme
- head suhtlemisoskust ja organiseerimisvõimet
- oskust töötada nii iseseisvalt kui ka meeskonnaliikmena
- autojuhiloa olemasolu

Omalt poolt pakume:

- huvitavat ja vastutusrikast tööd
- „Avaliku teenistuse seadusega“ ettenähtud soodustusi
- konkurentsivõimelist töötasu
- enesearengu võimalusi

Kasuks tuleb töökogemus kohalikus omavalitsuses või riigiasutuses.

Avaldus/motivatsioonikiri, CV ja haridust tõendava dokumendi koopia palume saata hiljemalt **18. novembriks 2016** Rapla Vallavalitsuse aadressil Viljandi mnt 17, 79511 RAPLA või e-postiga rapla@rapla.ee.

Lisainfo: vallavanem Kalle Toomet, tel 489 0510 või rapla@rapla.ee

TÖÖPAKKUMISED

Navator OÜ otsib **VAHESEINTE PAIGALDAJAT** (soovitavalt autojuhtimisõigusega). Töö kogu Eestis.
Tel 514 2161
janno.navator@gmail.com

Vana-Vigala Põhikool kuulutab välja konkursi **EESTI KEELE ja KIRJANDUSE ÕPETAJA ametikoha täitmiseks.**

Tööaeg II ja III kooliastmes kuni 25 tundi nädalas.
Tööleasumise aeg on esimesel võimalusel.
Avaldus, CV ning kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiaid esitada hiljemalt 7. novembriks
vigala.pohikool@gmail.com

Täiendav info: Vana-Vigala Põhikooli direktori kt
Margit Liira tel 5330 5966
Koduleht www.vana-vigala.edu.ee

Leigoter Puit OÜ otsib oma kollektiivi TOOTMISTÖÖLIST (MONTEERIJAT).

Ettevõtte tegeleb siseuste ja moodulvaheseinte tootmisega.
Asume Rapla vallas Kalevi külas (Alu külje all).
Tasu on kokkuleppel.
Täpsem info tel 5692 1094

Talu vajab **LÜPSJAT** osalise töökoormusega.
Talu asub Raka külas Rapla vallas.
Info tel 516 0821 või 526 5921

PAL-TÄNAVA POISID

LUGU SÕJAST JA SÕPRUSEST

Autor: **Ferenc Molnár** / Tõlkija: **Julius Mark** / Dramatiseerija ja lavastaja: **Aare Toikka** / Kunstnik ja muusikaline kujundaja: **Kaspar Jancis** / Valguskujundaja: **Sander Põllu** / Osades: **Meelis Põdersoo, Mihkel Kabel, Martin Kõiv ja Maarius Pärn**

23.11 kell 14.00 Rapla Kultuurikeskuses

Piletid müügil Piletimaailma ja Piletilevi müügipunktidest ning Rahvusraamatukogu infoletis

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÕHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm, ka võrkkotis). Müüme ka PUIDUBRIKETTI.

Hinnad soodsad!
Tel 516 6305

AS TREV-2 Grupp on Eesti juhtiv ehitusettevõtte, mille tegevusvaldkonda kuuluvad teedehitus ja hoole, raudteede ehitus ja hoole, vee- ja kanalisatsiooni ning kütetorustike ning rajatiste ehitus, ehitusmaterjalide ja liikluskorraldusvahendite tootmine.
AS-I TREV-2 Grupp on juurutatud kvaliteedi-, keskkonna- ja tööohutusjuhtimissüsteemid, mille vastavust rahvusvaheliste standardite ISO 9001, ISO 14001 ja OHSAS 18001 nõuetele kinnitavad OÜ Bureau Veritas Eesti poolt väljastatud sertifikaadid.
Ettevõtte on tunnustatud VEF pronkstaseme märgisega.

Otsime enda meeskonda LAOHOIDJAT

kelle peamiseks ülesandeks on:

- Liikluskorraldusvahendite lao töö korraldamine;
- Materjalide vastuvõtmine, ladustamine ja väljastamine;
- Lao dokumentatsiooni vormistamine.

Oled sobiv kandidaat, kui Sul on:

- B-kat. juhiluba;
- Kahveltõstukijuhu tunnistus;
- Valmisolek töölehetuseks Eestis;
- Arvutikasutamise oskus (MS Excel, SAF).

Sobiva kandidaadina suudad töötada nii iseseisvalt kui ka meeskonnas ning oskad oma aega hästi planeerida.

Omalt poolt pakume huvitavat ja vastutusrikast tööd ühes Eesti suurimas tee-ehitusettevõttes, väärilist töötasu ja hüvede paketti, kaasaegset töökeskkonda ning professionaalset meeskonda.
Töökoht asub Raplas.

Kui tunned, et käesolev töökuulutus Sind kõnetas, siis oled oodatud kandideerima kuni **10. novembrini 2016.a.**
Kandideerimiseks palume saata CV aadressile: personal@trev2.ee

Lisainfo: Veiko Veskiväli 506 2161

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb korralikke tooreid ja kuivi 30, 33, 38, 50 ja 60 cm lepa ja kase küttepuid. Vedu alates 2,7 rm. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris puidu- ja tur-
babriketti, pelleteid, kaminapuid
kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

Kuivad küttepuud lahtiselt ja
võrgus. Tel 503 6941

toores lehtpuu, hind al 26 €
(tellides 15 ruumi, 50+ cm, 25 km
kaugusel Varbolast); metsakuiv
okaspuu, hind al 35 €; kuiv
lehtpuu, hind al 40 €; tarne 10 ja
15 rm autoga 3 m lehtpuu, tarne
30 tm, hind kokkuleppel. Tel 502
4895

kuivi pakitud kütteklotse ja kami-
napuid, pelleteid ning puidu- ja
turbabriketti alusel. Vedu tasuta.
Tel 433 3130, 523 8503

tooreid halupuid 30-60 cm (lepp,
must lepp, kask, saar) koos veo-
ga. Tel 517 5783

kuivi 50 cm lehtpuuhalgusid ja
30 cm kase- ja lelapuid võrgus.
Osta saab ka 1 rm. Tel 515 2779

saunaahjusid, kaminaid, pliite.
Soodsalt. Tel 505 4355

soodsa hinnaga talusealiha.
Vajadusel tükeldame. Info tel
505 9151, 5354 3002

suitsuvorsti ja maasinki väike-
hulgi, kohaletoomisega. Info tel
5196 2628 või 5351 7414

Tapamaja müüb emise lihake-
hasid kohaletoomisega. Info tel
5351 7414

tsingitud 6 m kasvuhoone karkas-
sid, manteltoru Ø 130 mm (sobib
väravapostideks), H-tala 5 m,
põlluäkked, vanad viljakirstud. Tel
5332 5344

4-toaline korter (IV k) ja garaaž
Lepiku tänaval. Hind 53 000 €. Tel
5343 6420

2-toaline korter Raplas Välja
tänaval. Tel 5822 5720

3-toal korter 66,7 m² Raplas.
Otse omanikult. Tel 508 3031

puuküttega renoveeritud 3-toaline
korter Kehtnas. Pildid www.kv.ee.
Tel 5854 5101

lambaliha ja lambaid.
Tel 506 6234

4 tumedapealist lammast, 1 va-
nem ja 3 noort. Tel 510 0643

korralikku kasutatud, filtreeri-
tud hüdroöli Mobil. H 40-50 s/l,
oleneb kogusest. Transpordi
võimalus. Tel 529 7816

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas
Järna 2. E-R 9-17, L-P 10-14.
Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru
territooriumil E-R 9-17, L 9-14.
Tel 505 8637, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat
metsa. Tel 502 4895;
info@pajakapuit.ee

OÜ ESTEST PR ostab põllu-
ja metsamaad. Tel 504 5215,
514 5215, info@est-land.ee

kasvava lepa raieõigust. Kanarbi-
ku talu. Tel 5373 7294

talulaud ja muud vanavara.
Tel 505 4450

vanu jalg- ja mootorrattaid, võre
ning nende varuosi. Võivad olla
ka mittekomplektsed.
Samuti pakuvad huvi erine-
vad vanaaegsed esemed.
Tel 508 6947

heina, võib olla ka 2015. aasta
oma. Tel 509 8143

Soovin osta Karl Burmani akva-
relli. Hinnaga 100-300 €. Tel
5197 3097

TEENUS

Soojuspumpade remont, müük
ja paigaldus, kodumasinat
ja sõiduki kliimaseadmete
remont. Tel 5330 1720 www.
kulmaline.ee

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H.
Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta.
Helista tel 5330 7447,
sivaauto2007@gmail.com

Raamatupidamine, aruanded.
Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Pakun tapetseerimise ja lami-
naatparketi panemise teenust.
Tel 506 3487

Ohtlike ja suurte puude langeta-
mine. Tel 517 5783

Ohtlike puude langetamine. Tel
5663 2968 või 5340 2068

Katuste ehitus- ja remonditööd.
Tel 5391 5528

Rehvivahetus Rapla linnas Järna
tn 2. Hinnad väga soodsad. Reh-
vivahetuse aja saab broneerida
tel 5818 898

ANDA ÜÜRILE

2-toaline korter Iira külas otse
omanikult. Tel 5624 4605

2-toaline kõigi mugavustega
korter Kohilas. Tel 5562 6206

Südamlik kaastunne Airele
ja Jaagule perega armsa
**EMA, ÄMMA,
VANAEMA ja
VANAVANAEMA**
kaotuse puhul.

Maarja koor

Ajal on tuuletiivad,
ruttu tänast eilseks
viivad...

Avaldame kaastunnet
Stellale abikaasa

HEINO SALMI

kaotuse puhul.
Endised kolleegid
Terviseametist

Kas kuuled,
kuis nutab Su kaunis kodu,
kas kuuled
kuis nutab su truu sõber?
Las puhkavad su kuldsed,
töökad käed...

On lahkunud mu abi ja tugi.
Unustamatut kallist poega

ANDRUS EESMAAD

kallistab, igatseb ema.
Suur tänu, pr Normet,
pr Lipsthul, pr Sirje,
kallid naabrid, sugulased
ja paljud, paljud lahkunu
sõbrad, töö-, koolide- ja
spordikaaslased.

Urni matus Hageri kalmistul
10. septembril 2017

Sügistuulega
läksid sa teele,
hea mälestus
jääb Sinust meelde...

Südamlik kaastunne
Vaikele ja Ilmarile poja
ning Margusele ja Priidule
venna

TOOMAS KARJASE

kaotuse puhul.

Lapsepõlvesõbrad
peredega

Avaldame südamlikku
kaastunnet Enele kalli

VANAEMA

kaotuse puhul.
Ülle, Külli, Pilvi

Töökas ja sõbralik
oli Su hing,
puhkama, puhkama
kutsuti Sind...

TOOMAS KARJANE

Mälestame ja avaldame
kaastunnet omastele.

AmEst Invest OÜ kollektiiv

Ei ole sõnu,
mis lähedase
tagasi tooks,
Ei ole sõnu,
et võtta kaotuse valu...

Mälestame
TOOMAST,
avaldame kaastunnet
lähedastele.

Maarika, Raul,
Triin, Keijo

Vaike ja Ilmar Karjane!
Südamlik kaastunne poja

TOOMASE

surma puhul.

Rohelise tänava elanikud

Tähtede taga
koidab Sul taevas,
vaikne lootus Sul
täide seal läeb...

On lahkunud
TOOMAS KARJANE.
Südamlik kaastunne Vaikele
ja Ilmarile kalli poja
kaotuse puhul.

Kuusiku memmed

Kallid Ene ja Eve
lähedastega!
Südamlik kaastunne armsa

VANAEMA

surma puhul.

Tiia, Külli ja Maio

TOOMAS KARJANE

Langetame pea, mälestades
head koolivenda.
Südamlik kaastunne
lähedastele.
Rapla keskkooli 36. lend ja
klassijuhatajad

Südamlik kaastunne
Margus Nuiamäele perega
EMA
kaotuse puhul.

Purila 15 elanikud

Üks küünal kustus,
üks eluraamat sulgus...

Mälestame endist
majakaaslast

MILVI NUIAMÄED

ja avaldame kaastunnet
lahkunu lähedastele.

Purila 13. maja rahvas

Südamlik kaastunne
Valentine laste peredega

LINDA ROŽKOVA

kaotuse puhul.

Guno ja Merli laste peredega

Meie südamlik kaastunne
Valentine ja Beritile

EMA ja VANAEMA

kaotuse puhul.

Endised töökaaslased
Saarioinen Eesti OÜ-st

Avaldame kaastunnet
Valentine perega

EMA

kaotuse puhul.
Perekond Vaher

Mälestame
MEETA VISNAPUUD
ja avaldame sügavat
kaastunnet lähedastele.
Lukki, Samuel,
Murumaa, Mirma, Aru

Teatame sügava kurbusega,
et suikus igavesele unele
meie kallis ema,
vanaema ja vanavanaema

MEETA VISNAPUU
3. XI 1922 – 28. X 2016

Leinab poeg Donald perega

Ärasaatmine pühapäeval,
6. novembril kell 14
Hageri kirikus

Aeg annab, aeg võtab,
aeg mälestused jätab...

Avaldame südamlikku
kaastunnet Margusele,
Ritale ja Merlinile
ema, ämma ja vanaema

MILVI NUIAMÄE

kaotuse puhul.

Kivitoa pere

Südamlik kaastunne
lähedastele

ÜLO RAIDI

kaotuse puhul.

Sulev ja Eldur Toomla
peredega

Tuul puude ladvus
tasa kiigub,
me vaikes leinas
langetame pea...

Kolleegid Kehtna
Põhikoolist avaldavad
kaastunnet
Ülle Aasale

ISA

surma puhul.

Avaldame sügavat
kaastunnet Tatjanale
EMA
kaotuse puhul.

Töökaaslased
RUDOTEX OÜ-st

Südamlik kaastunne
Astrid Otsale
ISA
surma puhul.

Töökaaslased Raplamaa
Haiglast

Kallis Astrid!
Jagame Sinu leina
ISA
surma puhul.

Tiivi, Kaja, Krista,
Lilia, Svetlana

Avaldame kaastunnet
Maiele ja tema perele kalli
venna
ARTUR TAMMELEHE
kaotuse puhul.

Hansa Bussiliinid AS

Mälestame leinas armsat
klassijuhatajat

**OLGA
VUNUKAINENIT.**

Avaldame südamlikku
kaastunnet lahkunu
omastele.
Vana-Vigala Põhikooli
2005. aasta XII lend

KINO

MÄRJAMAA KINO "HELK"
„Doktor Strange“ (USA, 3D)
2. november kl 17, 21
„Luuraja ja luuletaja“ (Eesti)
2. november kl 19.15
„Teesklejad“ (Eesti)
3. november kl 17
„Önn tuleb magades“ (Eesti)
3. november kl 19
„Klassikokkutulek“ (Eesti, alla 12aastastele keelatud)
3. november kl 21
„Valgus ookeanide vahel“ (USA)
4. november kl 17, 21.30
6. november kl 19, 21.20
8. november kl 19.10, 21.30
9. november kl 17
„Audiitor“ (USA, alla 14aastastele keelatud)
4. november kl 19.20
„Kubo ja kaks pillikeelt“ (USA, joonisfilm, eesti keeles)
6. november kl 15, 17
„Jäämurdja“ (Venemaa)
8. november kl 17
9. november kl 19.20, 21.30

RAPLA KULTUURIKESKUS
„Önn tuleb magades“ (Eesti)
3. november kl 19

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Püsiväljapanek „136 aastat Järvakandi klaasitööstust“
„Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuseumi kogudest“
Muuseum avatud K, N, R kl 11-18 L 11-15, tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
Näitus „Lina lugu“
Püsinäitus „Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda“
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUM
„Velise vallavalitsuse tegemised aastatel 1918-1944 Rahvusrhiivi materjalide põhjal“
Püsinäitus „Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu“
Avatud E-P kl 10-17

HAGERI MUUSEUM
Püsinäitused „Maa-apteek“, „Kihelkonnakeskus Hageri“ (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, tel 5648 3828 või e-post virve.õunapuu@kohila.ee

TEATER

Lasteetendus „Rapuntsel“. Viljandi laste- ja

noorteteater Reky
Märjamaa rahvamaja, 3. november kl 11

„Salamander“
Rapla kultuurikeskus, 9. november kl 19

KONTSERT

Hingedepäeva mõtlus ja muusika “Küsi hing”.
Ly Ehin Kristiina luuleraamatuga, Margit Kuhi kandlel, Margus Mikomägi kitarril, Riinimanda Rapla riigimaja aatrium, 2. november kl 16

Hingedeaja klaverikontsert. Esinevad õpetaja Hele Saarse endised ja praegused õpilased
Kehtna kunstide kool, 2. november kl 18

Luule- ja muusikaõhtu „Eleegia üksindusele“. Sooloviilul mängib Linda-Anette Suss, tema luulet loeb näitleja Harriet Toompere
Kohila, Tohisoo mõis, 4. november kl 19

Sophie Cavéz & Baltazar Montanaro (Belgia/ Prantsusmaa)
Kultuuriklubi BAAS (Rapla, Tallinna mnt 5), 4. november kl 19

Tantsuetendus: Rapla idamaised tantsijannad, Kohila/Saku flamenkotarid, Lehti Kostabi mustlastrupp Maljarka
Kohila gümnaasiumi saal, 5. november kl 19

Kohtumine Gerli Padariga. „Elu muusikas, teatris ja teles“
Märjamaa rahvamaja, 8. november kl 11

Hingedeaja kontsert segakoorilt "Head Ööd, Vend"
Rapla Maarja-Magdaleena kirik, 6. november kl 18

MITMESUGUST

Hingedepäeva hingerännak šamaan Kotkasulega
Angala Väekoda (Rapla, Tallinna mnt 42), 2. november kl 13

Hingedepäeva küünalde süütamine
Hageri ja Kohila kalmistu, 2. november kl 16.30

Aeg ja Hing – jutuvestja Piret Päär
Juuru rahvamaja, 2. november kl 18.30

Haldusreformi teemalised rahvakoosolekud Rapla ühinemisgrupi piirkonnas
Rapla kultuurikeskus, 3. november kl 17
Kuusiku päevakeskus, 8. november kl 18
Kaiu rahvamaja, 8. november kl 19
Kodila koolimaja, 9. november kl 18

Vahtra tantsud tähtedega
Rapla kultuurikeskus, 4. november kl 18

Tinna Neljandik räägib reisijutte Ecuadori ja Galapagose saarte loodusest ja inimestest
Sulu külakeskus, Märjamaa vald, 4. november kl 19

Kirjanike tuur „Sõnaränd“: Olev Remsu, Janika Kronberg, Kai-Mai Olbri
Kohila raamatukogu, 8. november kl 14
Rapla keskraamatukogu, 8. november kl 17

Numeroloogiat tutvustav vestlusõhtu
Esoteerika keskus (Rapla, Telliskivi 1), 9. november kl 18
Kohila valla mälumäng
Hageri rahvamaja, 9. november kl 19

NÄITUS

Näitus „Lina lugu“
Juuru, Mahtra talurahvamuuseum

Karini käsitöö. Karin Markuse valmistatud kinkekaardid, kinkekarbid, ehted, mänguasjad
Ants Nisumaa loodusmaalid
Kehtna raamatukogu

Jüri Taltsi fotonäitus „Pildilood“ (kuni 12. november)
Lembe Maria Sihvre „Mõned muud loomad“ (kuni 14. november)
Kohila raamatukogu

Näitus „Vanad armsad asjad“
Kohila Tornigalerii (Viljandi mnt 1), avatud kiriku lahtioleku aegadel või leppida kokku tel 5623 0741

Kaido Haageni fotonäitus „Raudtee(ta) jaamad“
Kohila vallamaja

Suurte ja väikeste kunstilaste merekultuuriaasta näitus
Märjamaa koolid läbi aegade Eesti aabitsa lugu (lastekogus)
„Saviga merelugude poole“. Märjamaa gümnaasiumi saviringi laste tööd (lastekogus)
Märjamaa valla raamatukogu

Narva kunstikooli õpilaste tööde näitus „Graafilised jooned-piirjooned“
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Teemanäitus „Luiged“ - Ene Kanguri kollektsioon
Raikküla kultuurikeskus, näituse külastamiseks helistada tel 516 0783

Hiie Ivanova karikatuuride näitus
Huumorimuuseum (Purku koolimaja)

Rapla 20 aasta pärast: Hagudi ja Rapla koolide algklassiõpilaste joonistused tulevikust (saalis)
Juta Hiie lo portselanmaal, Tiit Hiie lo sõrmkübarate kogu (vitriinis)
Rapla keskraamatukogu

Siiri Sisaski maalide näitus-müük
Rapla, Pargi resto

Inna-Maia Paikeni maalid
Rapla kultuurikeskuse Rütmani galerii

KOOLITUS/LOENG

Mai-Agate Väljataga loeng
Esoteerika keskus (Rapla, Telliskivi 1), 3. november kl 18

Autentico kriidivärvide koolitus algajatele
Kohila koolituskeskus, 3. november kl 18

Õpituba „Kudumise ABC“: sokkide-kinnaste kudumine
Kohila, Kovanäpseli maja, 9. november kl 16

SPORT

Apollo naiste korvpalliliiga: Payless Rapla vs BC Star
Rapla, Sadolini spordihoone, 2. november kl 18.30

Saku I liiga korvpallis: Kohila/Telia SK/Webware vs EMÜ SK
Kohila spordihoone, 4. november kl 20

Maakonna ja Rapla SVK MV jõutõstmises
Märjamaa, 5. november kl 11

PU16-klassi Eesti MV korvpallis: BC Raplammaa I vs BC Tarvas/Rakvere SK I
Rapla korvpallikool, 5. november kl 12

Eesti-Läti Ühisliiga korvpallis: FCR Media/Rapla KK vs RSU/MERKS
Rapla, Sadolini spordihoone, 5. november kl 14

Võistkondlikud MV lauatenises
Valtu spordimaja, 6. november kl 10

Eesti-Läti Ühisliiga korvpallis: FCR Media/Rapla KK vs TTT Riga Juniorid
Rapla, Sadolini spordihoone, 6. november kl 14

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK
Armulauaga jumalateenistus ja täiskogu koosolek koguduse nõukogu valimiseks
6. november kl 12. Kõik koguduse liikmed on oodatud.

Hingedeaja kontsert segakoorilt Head Ööd, Vend
6. november kl 18

EELK JÄRVAKANDI PAULUSE KIRIK
Jumalateenistus
6. november kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 9. novembri lehes.

VAT Teatri „Pal-tänava poisid” etendub Raplas

23. novembril kell 14 saab Rapla kultuurikeskuses vaadata VAT Teatri kõige teenekamat lavastust „Pal-tänava poisid”.

Lavastus “Pal-tänava poisid” esietendus VAT Teatris esimest korda 2004. aastal. Lavastuses mängisid Margo Teder, Janek Sarapson, Tanel Saar ja Kaspar Jancis. See koosseis mängis lavastust 10 aasta vältel täpselt 200 korda. Viimane etendus toimus neil 7. novembril 2014 ja kuna lavastust saatis endiselt väga suur menu, panid lavastaja Aare Toikka ja kunstnik Kaspar Jancis kokku uue koosseisu ning „Pal-

tänava poisid” esietendus taas 10. novembril 2015. Nüüd mängivad Pal-tänava kangelasi Mihkel Kabel, Meelis Põdersoo, Martin Kõiv ja Maarius Pärn. Suure ungari kirjaniku Ferenc Molnari noorteromaan “Pal-tänava poisid” kuulub oma aegumatu temaatika, põneva süžee ja värvikate karakteritega kindlalt laste- ja noortekirjanduse klassikavaramusse. Kaasahaarav lugu räägib ungari noorukitest, kes mänguplatsi lahingutes kannavad ideed kodumaa iseseisvuspüüdlustest. Pal-tänava poiste ja Botaanikaaia punasärkide võitlus saeveski krundi pärast on pannud kaasa elama ning aust ja sõprusest

mõtleva põlvkondade kaupa noori inimesi. Kuigi tänapäeva noortel on oma aja veetmiseks tuhandeid muid võimalusi, ei jäta see liigutav lugu sügavalt puudutamata mitte kedagi. Ferenc Molnar on ungari kirjanik, üks XX sajandi ungari näitekirjanduse silmapaistvamaid, rahvusvaheliselt kõige tunnustatum esindaja. Tema autobiograafiline noorsooromaan “Pal-tänava poisid” ilmus 1907. aastal. Teosest on tehtud mitmeid teatri- ja filmiversioone. Eestis jõudis romaan esmakordselt teatrilavale Draamastudio teatris Andres Särevi dramatiseringus 1932. aastal. VAT Teatri versioon „Pal-tänava poistest” on leidnud tunnustust nii Eestis kui ka välismaal.

Lavastus on pärvinud Eesti Teatri Festivalil “Draama” auhinna hingestatud fantaasia eest. Teatrifestivalil “Banaanikala” sai “Pal-tänava poisid” lastežüriilt *Grand Prix*, täiskasvanute žürii andis parima lavastuse ja dramatiseeringu preemia Aare Toikkale; näitlejapreemiad said Margo Teder ja Tanel Saar. 2006. aastal sai lavastus Peterburi Rahvusvahelisel Teatrifestivalil “Raduga” parima näitlejate ansambli peaauhinna, samal aastal andis Eesti Teatrikriitikute Ühendus “Hea teatri auhinna” lavastaja Aare Toikkale. Etendus on kahes vaatuses ja kestab ca 2 tundi ja 25 minutit, lavastuse sihtgrupp on noored alates 12. eluaastast.

NELJAPÄEV 3.11	REEDE 4.11	LAUPÄEV 5.11	PÜHAPÄEV 6.11	ESMASPÄEV 7.11	TEISIPÄEV 8.11	KOLMAPÄEV 9.11
ETV						
06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Ballykissangel. Jõetants 09.50 Terevisioon* 11.50 Pealtnägija* 12.40 Vabariigi kodanikud (subtiitritega)* 13.35 Doksari Meie maailm. Turu majandus* 14.30 OP* 15.05 10 minutit Peeter Toomaga (Eesti Telefilm 1982) 15.15 Draamasari Koduigatsus. Lootustandev suuded 16.00 Draamasari Holby City haigla. Eluga ametis 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Õnne 13 (2010) 17.40 Draamasari Ballykissangel. Jõetants 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.05 Kahekõne 20.30 ENSV. Kodurott (Rattus rattus) 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Kapital 22.10 MI. Otsingud nüüdismuusikas 22.35 Muusikadokk Kuulmata kuskil kumiseb kodu 23.35 Üks koorilaul. Santa Maria 23.40 Ringvaade* 00.48 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Ballykissangel. Purgis 09.50 Terevisioon* 11.50 Kahekõne* 12.15 Kapital* 12.45 Foorum (subtiitritega)* 13.40 Teaduspalavik. Eesti kosmos 14.10 Üks koorilaul. Santa Maria* 14.15 MI. Otsingud nüüdismuusikas* 14.45 Muusikadokk Kuulmata kuskil kumiseb kodu 15.45 Animafilm Armastuse võimalikkusest 16.00 Draamasari Holby City haigla. Suhtlemisraskused 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Õnne 13 (Eesti 2010) 17.40 Draamasari Ballykissangel. Purgis 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 19.35 Komöödiasari Kuningapere. Aastalõpp kuningaperega 20.00 Eesti parim koolikokk 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Mängufilm Kon-Tiki 23.30 Pealtnägija* 00.15 Ringvaade* 00.53 ERR.ee uudised	07.30 Mukk ja Tšavapa 07.40 Hiir Hops 07.50 Väike prints 08.15 Eesel, heeringas ja nõialuud 08.30 Meistrimehed Pat ja Mat 08.35 Lola Pikk-kõrv 08.40 Siilipoiss Alf-redi seiklused 08.55 Pörsas Peppa 09.00 Üks koorilaul 09.05 Meie inimesed. Priit* 09.30 Teaduspalavik 10.00 Maahommik 10.40 Õnne 13 11.10 Pealtnägija 11.55 Eesti parim koolikokk 12.55 Jalgpalli Premium liiga. Finaalvoor Nõmme Kalju FC - Tallinna FC Infonet 15.20 3 hitti. Hipsterpop 15.35 Dallas. Lahingutanner 16.15 Elu parim aeg. Tõde 17.15 Hommik Anuga* 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Põhja-Ameerika. Ohtlik rannik 19.30 8 mm ELU 20.00 4x4 20.30 Õnne 13 21.00 AK. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Lilyhammer 22.20 Foyle'i sõda 00.00 Hingetu 00.49 ERR.ee uudised	07.30 Une-Matid 07.40 Hiir Hops 07.50 Väike prints 08.15 Peeter Pikk-kõrv 08.25 Priit ja Prääks 08.35 Väike kummitus Laban 08.45 Georg Udukübara aaria 09.00 Tähendamisi. Surmast ellu 09.05 Prillitoos 10.00 Hommik Anuga 11.10 Iseolemine 11.40 4x4. Tadžikistan. Türkmenistan. Usbekistan 12.10 Loodusdokk Põhja-Ameerika. Ohtlik rannik 12.55 Mängufilm Kon-Tiki 14.45 Viivi Luik 15.40 Kuningapere 16.05 Foyle'i sõda 17.40 Lilyhammer 18.30 Aktuaalne kaamera 18.40 Ajavaod. Riigi mehed. Kaarel Robert Pusta 19.10 Uue aja asjad. Rattad ja rööpad (Eesti 2006) 19.30 Kriminaalsari Midsomeri mõrvad. Habeas corpus 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Nädal 21.40 Sport. Sport 22.00 Sild 23.00 Elu parim aeg 23.55 Dallas 00.38 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Ballykissangel. Elu tõsiasjad (Inglise 1997) 09.50 Terevisioon* 11.50 Maahommik* 12.35 Iseolemine (subtiitritega) 13.05 Hommik Anuga* 14.20 Kahekõne (subtiitritega)* 14.50 Üks tegu. Marjakorjamine (ETV 2007) 15.00 Eesti parim koolikokk 16.00 Draamasari Holby City haigla. Analüüsitulemused (Holby City, Inglise 2009) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Draamasari Õnne 13 (Eesti 2010) 17.40 Draamasari Ballykissangel. See, kes valvab mu üle (Inglise 1997)* 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.05 Vabariigi kodanikud 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 OP 22.10 Draamasari Koduigatsus. Mida süda käsib 22.55 Plekktrumm* 23.40 Ringvaade* 00.46 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Ballykissangel. See, kes valvab mu üle 09.50 Terevisioon* 11.50 Tähendamisi. Surmast ellu* 11.55 Prillitoos (subtiitritega)* 12.50 Osoon (subtiitritega)* 13.20 Välisilm* 13.55 Dokfilm Läbimurdja Bill Gates 14.45 4x4. Tadžikistan. Türkmenistan. Usbekistan (Eesti 2015)* 15.10 Draamasari Hingetu 16.00 Draamasari Holby City haigla. Pikk õotee päeva 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Draamasari Õnne 13 (Eesti 2010) 17.40 Draamasari Ballykissangel. See, kes valvab mu üle (Inglise 1997)* 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.05 Vabariigi kodanikud 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Foorum 22.40 Doksari Meie maailm. Meie maailm on nende oma 23.35 Ringvaade* 00.42 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 08.55 Draamasari Ballykissangel. Ilu on vaataja silmades (Inglise 1997) 09.50 Terevisioon* 11.50 Plekktrumm* 12.35 Meie inimesed. Karel* 13.00 Riigikogu infotund 14.00 Ajavaod. Riigi mehed. Kaarel Robert Pusta* 14.30 Kriminaalsari Midsomeri mõrvad. Habeas corpus (Midsomer Murders, Inglise 2015)* 16.00 Draamasari Holby City haigla. Paljastuspäev (Holby City, Inglise 2009) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.10 Draamasari Õnne 13 (Eesti 2010) 17.40 Draamasari Ballykissangel. Ilu on vaataja silmades (Inglise 1997)* 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.05 Pealtnägija 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Foorum 22.40 Doksari Meie maailm. Meie maailm on nende oma 23.35 Ringvaade* 00.42 ERR.ee uudised

ETV 2						
07.00 Animasarjad 08.45 Rüütel Rooste 09.00 Ringvaade* 10.05 Holby City haigla 11.05 Eesti lipp ümber Kuuba 11.35 Eesti muusikavideod 12.04 ERR.ee uudised 15.30 Uus Tase 15.50 Hiir Hops 16.00 Lastetuba 16.10 Kiisud, edasi! 16.15 Kosmoselendurid 16.30 Väike prints 16.55 Pörsas Peppa 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Väike printsess 17.35 Priit ja Prääks 17.45 Vikerkaar Rubiin 18.00 Beni ja Holly väike kuningriik 18.10 Robin Hood 18.25 Toredate Asjade saar 18.30 Lastetuba 18.45 Tugitoolisport 18.55 Uus Tase 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Tareq Taylori Põhjaaade kokakunst 20.00 AegRuum 20.55 RUUM 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Peaky Blinders 22.35 Miranda 23.05 Eesti TOP 7 23.55 dokkaader Don Juan 01.34 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 08.40 Toredate Asjade saar 08.45 Kosmoselendurid 09.00 Ringvaade* 10.05 Holby City haigla 11.05 Mõistlik või mõttetu 11.35 Eesti muusikavideod 12.03 ERR.ee uudised 15.30 Uus Tase 15.50 Maša ja karu 16.00 Lastetuba 16.15 Kriksatrullid 16.20 Kosmoselendurid 16.30 Väike prints 16.55 Pörsas Peppa 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Mina ja Miia 17.45 Mukk ja Tšavapa 18.00 Georg Udukübara aaria 18.15 Meistrimehed Pat ja Mat 18.30 Lastetuba 18.45 Lotte 18.50 Lola Pikk-kõrv 18.55 Uus Tase 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Uhutud mõistus 20.00 Simon Reeve'iga Austraalias 21.00 Tareq Taylori kokakunst 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Ma armastasin sakslast 23.25 Plekktrumm* 00.10 Peaky Blinders 01.13 ERR.ee uudised	09.00 Kolmik teemandijahil 09.25 Piip ja Tuut kõrgis. Kartuliroog 09.50 Pörsas Peppa. Jänesetaadi paaditöökoda 09.55 Kosmoselendurid 10.10 Mina ja Miia 10.35 Karusmarjad metsikus looduses 11.00 Heureka 11.30 Kontakt. Mart Toome ja Veiko Tubin 12.45 Homsed linnad 13.40 Uhutud mõistus. Kaabakad ja kangelased 14.10 Teener 15.25 Teater laulab. Tallinna Linna-teater 15.30 Tähtede sõda: läbi ruumi ja aja 17.00 Hanni ja Nanni 18.30 Džungliraamat 18.40 Pörsas Peppa 18.45 Lammas Shaun 18.55 Pikniku-tort 19.20 AK (viipek) 19.30 maalLM Simon Reeve'iga Austraalias 20.30 Vigala Sass - viimased lindid 21.30 Eesti lipp ümber Kuuba 21.55 Aeg-Ruum Altruismirevolutsioon 22.50 Maailma kino Minu ema 00.35 Eesti TOP 7* 01.31 ERR.ee uudised	09.00 Hanni ja Nanni 10.30 Pörsas Peppa 10.35 Karusmarjad metsikus looduses 11.00 Vigala Sass - viimased lindid 11.55 Plekktrumm* 12.35 Näitleja Aleksander Eelmaa 13.30 Tasandikkude helind 16.05 Metsa poole 17.00 Kolmik teemandijahil 17.25 Lotte 17.30 Buratino tegutseb jälle 18.00 Piip ja Tuut kõrgis 18.20 Lammas Shaun 18.30 Naksitrallid II 19.00 Kurr-näuh! 19.05 Väike printsess 19.20 AK (viipek) 19.30 Teemaõhtu. Üheshingamine. Meil aiaääne tänavas 19.35 Üheshingamine 20.30 Üks koorilaul. Santa Maria 20.35 Kuulmata kuskil kumiseb kodu 21.35 Tartu Akadeemiline Meeskoor 100 22.00 Dirigendid 22.30 Otsekui hirv 22.35 Unistuste puh 22.55 Ants Üleoja 23.30 Rahuvesimeeskoor 60. Teekond Grammyni 00.23 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.35 Priit ja Prääks 08.45 Indiaanipoiss Yakari 09.00 Ringvaade* 09.35 Eesti lood 10.05 Holby City haigla 11.05 Mustad teemandid 12.40 ERR.ee uudised 15.30 Uus Tase 15.50 Maša ja karu 16.00 Lastetuba 16.15 Mis? Miks? Kuidas? 16.20 Tinga Tinga lood 16.30 Oktonaudid 16.45 Indiaanipoiss Yakari 16.55 Pörsas Peppa 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Tuutu ja Potsu 17.35 Siilipoiss Alfredi seiklused 17.45 Sammalhammas, kus sa oled? 18.00 Rüütel Miku 18.10 Susapusa Okidos 18.25 Mesitaru 18.30 Lastetuba 18.45 Mily murrab pead 18.55 Uus Tase 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Mõistlik või mõttetu 20.00 Maahommik* 20.45 Poolvend 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Plekktrumm 22.20 Kas armastate Brahmsi? 00.26 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 09.00 Ringvaade* 10.05 Holby City haigla 11.05 Plekktrumm* 11.50 Poolvend 12.35 Eesti muusikavideod 13.04 ERR.ee uudised 15.30 Uus Tase 15.50 Väike kummitus Laban 16.00 Lastetuba 16.15 Mis? Miks? Kuidas 16.20 Tinga Tinga lood 16.30 Oktonaudid 16.45 Indiaanipoiss Yakari 16.55 Pörsas Peppa 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Tuutu ja Potsu 17.35 Siilipoiss Alfredi seiklused 17.50 Vikerkaar Rubiin 18.00 Beni ja Holly väike kuningriik 18.10 Robin Hood 18.25 Toredate Asjade saar 18.30 Lastetuba 18.45 Lammas Shaun 18.55 Uus Tase 19.20 AK (viipek) 19.30 Heureka 20.00 Homsed linnad 21.00 Miranda 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Eesti lipp ümber Kuuba 22.05 dokkaader Isa tool 23.20 Mustad mängud 01.08 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 07.50 Karusmarjad metsikus looduses 08.15 Lastetuba 08.35 Mis? Miks? Kuidas? 08.40 Toredate Asjade saar 08.45 Oktonaudid 09.00 Ringvaade 10.05 Holby City haigla 11.05 Heureka 11.35 Eesti TOP 7 12.24 ERR.ee uudised 15.30 Uus Tase 15.50 Hiir Hops 16.00 Lastetuba 16.15 Kiisud, edasi! 16.20 Rüütel Rooste 16.30 Tammetõru seiklused 16.50 Kriksatrullid 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Väike printsess 17.35 Peeter Pikk-kõrv 17.45 Sammalhammas 18.00 Rüütel Miku 18.10 Susapusa Okidos 18.25 Mesitaru 18.30 Lastetuba 18.50 Lammas Shaun 18.55 Uus Tase 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 RUUM. Väliruum 20.00 Kontakt 21.20 Just must 21.30 Kultuuriuudised 21.35 Järaad 23.05 Valik 2016 01.05 ERR.ee uudised

KANAL 2						
06.15 Meie Charly. Charly ja rahasadu 07.05 Super 4 07.35 Chaplin ja sõbrad 08.00 Reporter* 09.00 Purunenud elud 10.00 Lihtsalt Maria 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Pilvede all. Liina tunneb end Eriku ees süüdi. Gunnar leiab uue ohvri 12.30 Suur lotokolmapäev - Rooside sõda 13.30 Heeringas Veenuse õlal 13.50 Meie Charly 14.50 Küladetektiivid. Üks pulm ja üks surm 15.50 Tüdruk nimega Elif 17.00 Lihtsalt Maria 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 20.00 Meie aasta Austraalias. Ohtlik ja võrratu ookean 20.30 Suur komöödiaõhtu 22.00 Jumal tänatud, et sa siin oled! 22.55 Mf Vuntsidega superkelm 00.55 MfVõõras võitleja 02.55 Rizzoli ja Isles. Armastus koputab 03.40 Reporter 04.30 Vanga 05.30 Müstilised lood. Kalalkäik. Padi	06.15 Meie Charly. Müüakse ahve 07.05 Super 4 07.35 Chaplin ja sõbrad 08.00 Reporter 09.00 Purunenud elud 10.00 Lihtsalt Maria 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Meie aasta Austraalias. Tuuli hoiatab lapsi laine eest, mis viib endaga kaasa, satub aga ise RIP lainesse 12.00 Suur komöödiaõhtu 13.30 Heeringas Veenuse õlal 13.50 Meie Charly. Päästmine 14.50 Küladetektiivid. Mitte keegi ei näinud 15.50 Tüdruk nimega Elif 17.00 Lihtsalt Maria 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 19.55 Kuldvillak 20.30 Roaldi nädal. Lasnamäe. Roald kammib läbi nii mõndagi, mis seal kogemist väärib 21.30 Nädalalõpp Kanal 2ga 23.00 Köök 23.30 Mf Beerfest 01.50 Mf Vuntsidega superkelm 03.25 Reporter 04.15 Tantsi, kui oskad 05.45 Heeringas Veenuse õlal	06.15 Tantsi, kui oskad 07.45 Preili Moon 08.00 Top Shop 08.15 Ameerika talent 10.10 Igal kodul oma lugu 10.40 Hooaeg 11.30 Rooli võim 12.00 Eesti otsib superheeringat 14.00 Radar 15.00 Kodutunne 16.00 Siberi võmm. Naised ja mehed 17.00 Metsiku roosi org. Armastuse mäetipp 19.00 Reporter+ 19.35 Galileo 21.05 Meie aasta Austraalias. 21.35 Sajandi valitsejanna. Safiye Sultan ähvardab Kösemi isa tappa, et paleesse jääda ning Kösem teeb ettearvamatu sammu. Rasha võitleb haaremis Kösemiga Ahmed'i armastuse pärast 23.45 Mf Lootus tärkab 01.45 Mf Beerfest. Vennad satuvad Oktoberfestil ühele kõrvalisele õllepeole 03.35 Nädalalõpp Kanal 2ga 04.50 Roaldi nädal. Lasnamäe 05.40 Eetriapsud 2015 05.50 Reporter+	06.15 Heeringas Veenuse õlal 06.40 Roaldi nädal. Lasnamäe 07.30 Igal kodul oma lugu 08.00 Galileo 09.30 Alvin ja koopaoravad 10.00 Suur komöödiaõhtu 11.30 Nädalalõpp Kanal 2ga 13.00 Naabriplika. Koolisõjas surma ei saa 14.00 Pilvede all. Piret kolib ajutiselt Mari juurde. Sirje pansionaat on pankrotis. Innal on uus töökoht, kuid Albert veedab naise arvates liiga palju aega Sirje seltskonnas. Sirjel on Urmasel jahmatav ettepanek 15.00 Rosamunde Pilcher - Talvine pööripäev 17.00 Hanna Hellmann. Mägede saladused 19.00 Reporter+ 19.30 Eesti otsib superheeringat 21.30 Ameerika talent 23.20 Mf Külmlinn 01.45 Mf Lootus tärkab 03.25 Siberi võmm 04.15 Kodutunne 05.05 Saladused 05.35 Eetriapsud 2015 05.45 Reporter+*	06.15 Meie Charly. Päästmine 07.05 Super 4 07.35 Chaplin ja sõbrad 08.00 Reporter* 09.00 Purunenud elud 10.00 Lihtsalt Maria 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Sajandi valitsejanna 13.30 Kuldvillak 14.00 Meie Charly. Valgus horisondil 14.55 Küladetektiivid. Ratsa surma 15.50 Tüdruk nimega Elif 17.00 Lihtsalt Maria 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 20.00 Köök 20.30 Kodutunne 21.30 Naabriplika. Varguste viies laine 22.30 Ühikarotid. Jää iseendaks 23.30 Mõrvaennetajad. Saatana osa. Meeskond tahab Carteri mõrva eest kätte maksta 00.25 Kriminallistika ajalugu. Ballistika 01.20 Galileo 02.35 Reporter 03.25 Külmlinn. Põnevusfilm pangaröövlite jõugu juhust Dougist, kes satub kahe tule vahele 05.25 Müstilised lood. Piknik. Ämma armastus	06.15 Meie Charly. Valgus horisondi. 07.05 Super 4 07.35 Chaplin ja sõbrad 08.00 Reporter* 09.00 Purunenud elud 10.00 Lihtsalt Maria 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Naabriplika. Varguste viies laine 12.30 Kodutunne 13.30 Heeringas Veenuse õlal 13.50 Meie Charly. Võitmatu perekond 14.50 Küladetektiivid. Sissemurdmine ja mõrv 15.50 Tüdruk nimega Elif 17.00 Lihtsalt Maria 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 20.00 Radar 21.00 Krimi 21.30 Siberi võmm. Kõik sündinud ja sündimata lapsed 22.30 Chicago tuletõrje. Häid jõule jne 23.25 Mf Röövitu 01.30 Subboteja 02.20 Mõrvaennetajad. Saatana osa 03.05 Reporter* 03.55 Kriminallistika ajalugu. Ballistika 04.40 Ühikarotid. Jää iseen-daks! 05.30 Müstilised lood. Laulatussõrmus. Deja vu	06.15 Meie Charly. Võitmatu perekond 07.05 Super 4 07.35 Chaplin ja sõbrad 08.00 Reporter* 09.00 Purunenud elud 10.00 Lihtsalt Maria 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Siberi võmm. Kõik sündinud ja sündimata lapsed 12.30 Radar 13.30 Heeringas Veenuse õlal 13.50 Meie Charly. Charly näeb kõike 14.50 Küladetektiivid. Surm külmikus 15.50 Tüdruk nimega Elif 17.00 Lihtsalt Maria 18.00 Purunenud elud 19.00 Reporter 20.00 Suur lotokolmapäev - Rooside sõda 21.00 Saladused 21.30 Pilvede all. 22.30 Saage tuttavaks 23.00 Rizzoli ja Isles. Öde, öde 23.55 Vanga 01.00 Roaldi nädal. Lasnamäe 01.55 Chicago tuletõrje. Häid jõule jne 02.40 Reporter* 03.30 Radar 04.20 Rooli võim 04.50 Hooaeg 05.30 Müstilised lood. Elavad ja surnud

TV3

06.15 Yo-Kai kell **06.40** Teismelised ninjakilpkonnad **07.05** Printsess Sofia Esimene **07.35** Armastuse võim **08.35** Minu köök on parim **09.50** Kirgede torm **10.55** Vaprad ja ilusad **11.30** Top Shop **11.45** Kallis, sa oled kosunud **12.50** Papad Mammad **13.55** Südameasi: Täisring **14.55** Armastuse võim **15.55** Vaprad ja ilusad **16.25** Kirgede torm **17.30** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed uudised **20.00** Kellapid **20.30** Kättemaksukontor: Viikingiaare **21.35** Evelin: Isad lastega kodus **22.35** Kolmeraudne **23.40** Kondid: Ettepaneku saladused. Tiim uurib raamatupidaja Jason Siedeli mõrva **00.40** Quantico: Alex. **01.40** Graceland: Koerakarv **02.30** Kellapid **03.00** Kolmeraudne* **03.55** Stop!* **04.20** Seitsmesed uudised **05.25** Südameasi: Täisring*

06.15 Yo-Kai kell **06.40** Teismelised ninjakilpkonnad **07.05** Printsess Sofia Esimene **07.35** Armastuse võim **08.35** Minu köök on parim **09.50** Kirgede torm **10.55** Vaprad ja ilusad **11.30** Top Shop **11.45** Kättemaksukontor: Viikingiaare **12.50** Evelin: Isad lastega kodus **13.55** Südameasi: 7 aastat sügelust **14.55** Armastuse võim **15.55** Vaprad ja ilusad **16.25** Kirgede torm **17.30** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed uudised **19.55** Me armastame Eestit **21.30** Doktor Silva: Armastus tööpostil **22.30** Võimalik vaid Venemaal **23.00** Mf Gigolo mees **00.50** Reede 13: osa 8 - Jason Mantupidaja Jason Siedeli mõrva **00.40** Quantico: Alex. **01.40** Graceland: Koerakarv **02.30** Kellapid **03.00** Kolmeraudne* **03.55** Stop!* **04.20** Seitsmesed uudised **05.25** Südameasi: 7 aastat sügelust

06.30 Kirgede torm **07.25** Käsna-Kalle Kantpüks **07.50** Kung fu panda **08.15** Littlest Pet Shopi väikesed lemmikud **08.40** Käsna-Kalle Kantpüks **09.00** Simpsonid: Korisevõit **10.00** Hardi köök **10.30** Kalamehejutud liirimal **11.00** Nurgakivi. Nurgakiviis räägitakse nuti- ja termomajade **11.30** Naistesaad **12.00** Kättemaksukontor: Viikingiaare **13.05** Eesti selgeltnägijate tuleproov **14.55** Evelin **15.40** Midsomeri mõrvad: Kes tappis linnukese? **18.00** Doktor Silva: Armastus tööpostil **19.00** Seitsmesed uudised. Nädalalõpp **19.30** Animaf Rango **21.35** Padjaklubi **22.35** Mf Chloe. Naine palkab blondi kaunitari abikaasa truudust testima **00.35** Mf Vabaliikumises **02.50** Midsomeri mõrvad: Kes tappis linnukese? **04.45** Nurgakivi **05.10** Seitsmesed uudised. Nädalalõpp

05.40 Kirgede torm **07.25** Käsna-Kalle Kantpüks **07.50** Kung fu panda **08.15** Littlest Pet Shopi väikesed lemmikud **08.40** Käsna-Kalle Kantpüks* **09.00** Simpsonid: Sõjakas Bart **10.00** Animaf Rango **12.05** Kellapid **12.35** Me armastame Eestit* **14.10** Stop! **14.40** Võimalik vaid Venemaal **15.10** Reis Venemaa lõppu - Tšukotka **15.45** Midsomeri mõrvad: Tume sügis **17.55** Papad Mammad **19.00** Seitsmesed uudised. Nädalalõpp **19.30** Su nagu kõlab tavaliselt **22.15** Mf Tere tulemast džunglisse **00.15** Politseipere: Kadunud ja leitud. Danny ja Baez kahtlustavad, et üks väike tüdruk võib olla röövitud **01.10** Reetmine: Parem paik **02.05** King ja Maxwell: Töökindlus **02.55** Midsomeri mõrvad: Tume sügis* **04.55** Seitsmesed uudised. Nädalalõpp **05.25** Kirgede torm

06.15 Yo-Kai kell **06.40** Teismelised ninjakilpkonnad **07.05** Printsess Sofia Esimene **07.35** Armastuse võim **08.30** Minu köök on parim **09.50** Kirgede torm **10.55** Vaprad ja ilusad **11.25** Su nagu kõlab tavaliselt **14.25** Kellapid **14.55** Armastuse võim **15.55** Vaprad ja ilusad **16.25** Kirgede torm **17.25** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed uudised **20.00** Kuuuurija **20.30** Papad Mammad **21.30** Eesti selgeltnägijate tuleproov **23.00** Mf Herakles **01.00** Sherlock New Yorgis: Markii. Paljastub rohkem infot Watsoni ja Mycrofti suhte kohta **01.55** Ameerika õudukas: mõrvamaja: Surnud **02.45** Viimane tõeline mees: Elektrišokkirelvad **03.10** Kolmas naine: Suur juubel. Pete arvab, et ta sünnipäeval lasub needus **03.35** Papad Mammad **04.20** Seitsmesed uudised **05.25** Südameasi: Doktor Silva

06.15 Yo-Kai kell **06.40** Teismelised ninjakilpkonnad **07.05** Printsess Sofia Esimene **07.35** Armastuse võim **08.30** Minu köök on parim **09.50** Kirgede torm **10.55** Vaprad ja ilusad **11.30** Top Shop **11.45** Kuuuurija* **12.20** Eesti selgeltnägijate tuleproov **13.55** Südameasi: Asitõendite raskus **14.55** Armastuse võim **15.55** Vaprad ja ilusad **16.25** Kirgede torm **17.25** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed uudised **20.00** Kuuu võib! **20.30** Suletud uste taga: Ohjeldamatu Diana **21.30** Padjaklubi: Fookusest väljas **22.30** Kellapid **23.00** Mängufilm Sõda **01.10** Sherlock New Yorgis: Veri on paksem. Noor naine mõrvatakse **02.05** Ameerika õudukas: mõrvamaja: Püha võte **02.55** Viimane tõeline mees: Kõva täkk **03.25** Padjaklubi: Fookusest väljas* **04.20** Seitsmesed uudised **05.25** Südameasi

06.15 Yo-Kai kell **06.40** Teismelised ninjakilpkonnad **07.05** Printsess Sofia Esimene **07.35** Armastuse võim **08.30** Minu köök on parim **09.50** Kirgede torm **10.55** Vaprad ja ilusad **11.30** Top Shop **11.45** Suletud uste taga **12.50** Padjaklubi: Fookusest väljas **13.55** Südameasi: Kunsti nimel **14.55** Armastuse võim **15.55** Vaprad ja ilusad **16.25** Kirgede torm **17.25** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed uudised **20.00** Kallis, sa oled kosunud **21.00** Võimalik vaid Venemaal **21.30** Juurdlust viivad läbi sensitiiv **22.35** Kuuuurija* **23.05** Reis Venemaa lõppu - Tšukotka **23.40** Top Gear **00.55** Moodne perekond **01.20** Hawaii 5-0 **02.10** Castle: Oluline osa **03.00** Kallis, sa oled kosunud **03.50** Võimalik vaid Venemaal* **04.20** Seitsmesed uudised **05.25** Südameasi: Kunsti nimel*

Kodila Põhikool

Kodila kool

ootab oma vilistlasi ja endiseid töötajaid

KOKKUTULEKULE

tähistama kooli 165. sünnipäeva

10. detsembril 2016. a

Avaaktus kell 18.00

Osavõtust anna teada e-posti aadressil
kool@kodila.edu.ee või telefonil 489 4862

Osamaksu on võimalik tasuda:

10 € - kuni 30. novembrini MTÜ Sõsarülad arvele

EE592200221026054741

(selgitusse kirjutada märgusõna KOKKUTULEK,
oma kooliaegne nimi ja lõpetamise aasta)

15 € - koolis enne peo algust (avame uksed kell 16.00)

Teenindab puhvet Sinine Söögituba

Raplamaa tootjate kauplus UUEL AADRESSIL

Tallinna mnt 23

T-R kella 10-17 ja L kella 10-14

Tel 5788 0357,

e-post: raplamaatoode@gmail.com

Koduleht: www.raplamaatoode.ee

Eelistage Raplamaist!

- Ostame METSAKINNISTUID,
ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostame PÖLLUMAAD

Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Lai 10, 80010 Pärnu

Tel 447 7900, 528 5263

Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

KOOLITUSPÄEV RAPLAMA ETTEVÕTJATELE

16. novembril kell 13.00-16.30
Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolis
Hariduse 2, Vana-Vigala, Raplamaa

PÄEVAKAVA:

13.00-13.30	Lõuna kooli sööklas
13.30-13.35	Tervitussõnad. Enn Roosi, V-Vigala TTK direktor
13.35-14.00	Erivajadustega õpilaste toetamine kutseõppes. Liina Kikas, V-Vigala TTK eripedagoog-nõustaja
14.00-14.45	Erivajadustega noorte toetamine töötamisel. Külli Bode, Töötukassa teenuste osakonna peaspetsialist. Tööandjate nõustaja erivajaduste alal
14.45-15.15	Töötukassa meetmed tööandjate teenistuses. Andrei Mitt, Raplamaa Töötukassa tööandjate konsultant
15.15-15.30	Kohvipaus
15.30-16.30	Tutvumine kooli õppehoonete ja õpilaskoduga

Osalemissoovist palume teatada kuni 9.11.2016

E-mail: ulle.kiviste@vigalattk.ee. Tel 5886 9005

Ülle Kiviste, V-Vigala TTK Tööhõive- ja Järelõppekeskuse juhataja

Koolituspäeva toetab „Raplamaa piirkondlike algatuste tugi-programm“

Euroopa Liit
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Vana-Vigala
Tehnika- ja Teeninduskool

ARENDUS- JA ETTEVÕTLUSKESKUS

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055. www.landeker.ee

Metsakinnistute ja raide ost
(sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpoteegiga koormatud metsakinnistud).
Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel.Tel 525 9788, harry@grundar.ee
faks 443 0376, Tehnika 15, PaikuseSinu tehtud huvitav
FOTOTABAMUS
ootab lehes avaldamist!Kuga mööblikauplustes müügil SUUR VALIK
köögi-, elutoa-, lastetoa- ja magamistoamööblit.

VALIK TÄIENE PIDEVALT!

Tule ja tutvu! Hinnad soodsad
Suurema ostu puhul
tingimisvõimalus.
JÄRELMAKS PROTSENDIVABA!

MEIE KAUPLUSED:

RAPLAS Piiri 5A,
E-R 9.30-18, L 9-15
Telefon 489 4453VALGAS Vabaduse 2
telefon 767 0173TÜRIL Tehnika 8
E-R 9.30-18, L 9-15
telefon 384 8576PÕLVAS Jaama 69 D
telefon 799 1489JÕGEVAMAAL Pauastveres
telefon 77 1310VILJANDIS Riia mnt 52
telefon 433 6029

ABJA-PALUOJAS Tiigi 1, telefon 436 0158

KUGA
mööbel
kogemus mugavusestKohila Vallavalitsus
kehastas 21.10.2016
korraldusega nr 302
Raadiku tn 3c kinnistu
detailplaneeringu.Planeeringu eesmärk on
kahe uue elamumaa moodustamine tootmismaa
jagamise teel ja ehitus-
õiguse määramine kahe
üksiklamu ja abihoonete
ehitamiseks üldplaneeringu
guga ette nähtud elamuehituse alal.Detailsemalt
www.kohila.ee planeeringu
kataloogis DP 005 15
Kohila RAADIKU 3c.sügispaakkumine!
**PVC
AKNAD
- 62%**

Rapla Viljandi mnt.19

Amves

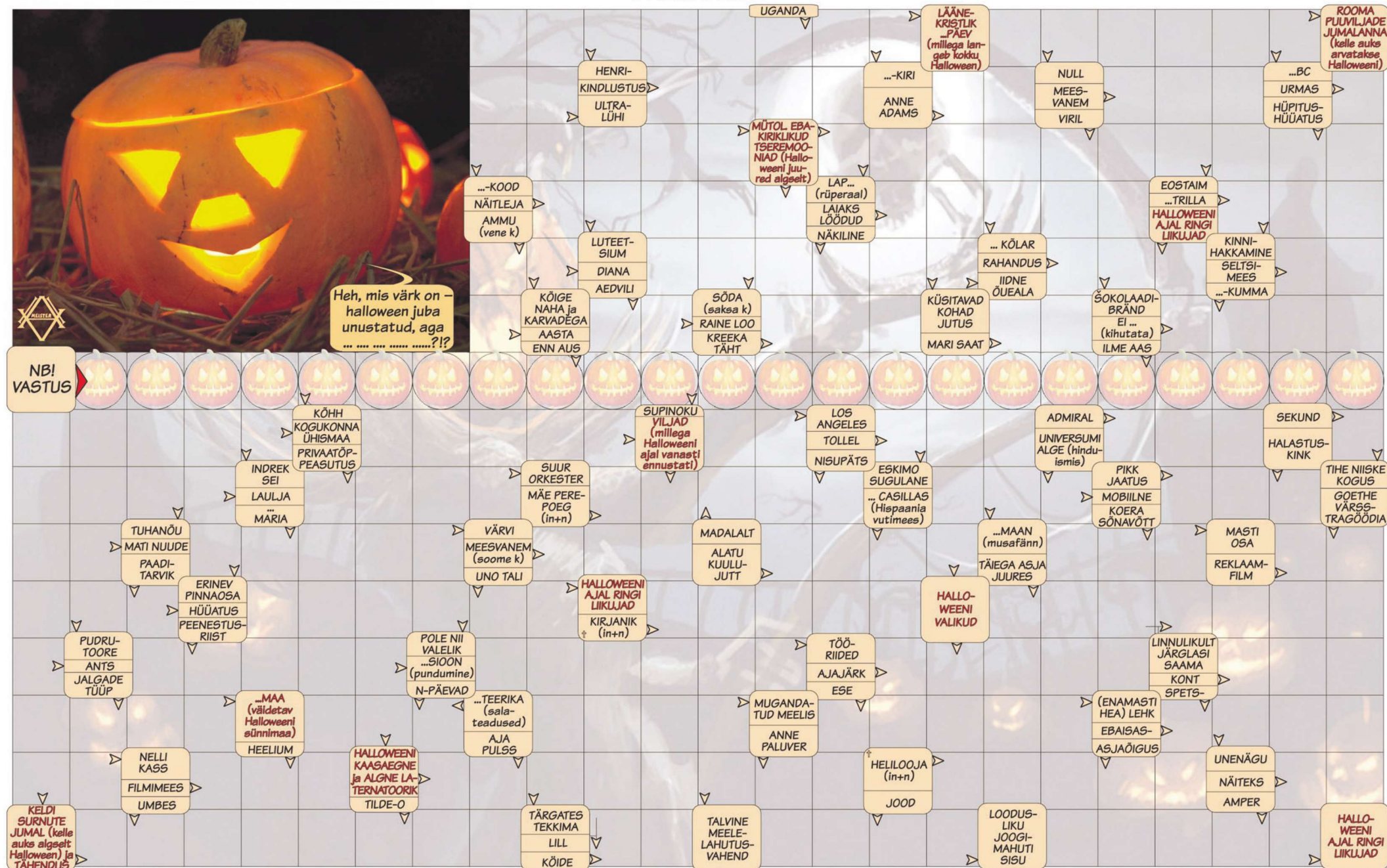
489 7306

Ostame metsamaterjali,
raieõigust ja metsakinnistuid.Tel 514 8238, 523 7944, 503 8777
e-mail: eesti@metsagroup.com

Metsä

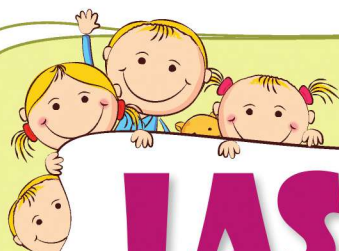
Metsäliitto Eesti AS on nüüd Metsä Forest Eesti AS

KAA VÕIB?!

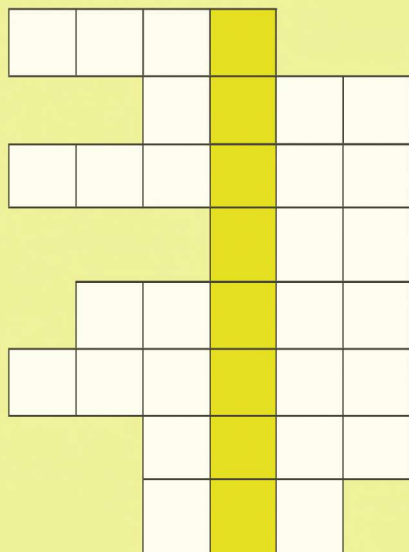

Koostas: Aivi Meister

AUHINNAKS

LASTELE

POISI NIMI

SOOLASE VASTAND

PUNASTE MARJA-DEGA PUU

KUMMITUS

PUNASE KÕHUGA LIND

TÖÖTAB VEE ALL

SAJAB TALVEL TAEVAST

TAEVAKEHA

ÕIGESTI VASTASID:

JOONAS KRUUSIMÄGI

AVELY TOOMINGAS

ALLAN TOOMINGAS

MIA MARIA MARINESCU

ANNAMARI MÖTTUS

TRIINE TOMINGAS

KASPAR KANTS

ROOSI TÜVIST

FRANZ MARKUS JÜRIMAA

ANNI GRETE JÜRIMAA

JANETTE LÖÖKENE

PILLERIIN SAAREPERA

KAROL KEELMANN

RENNO KEELMANN

ANDREAS LIIMANN

BERIT LIIMANN

MAILIS RAIDMA

KERLI HIETAM

HELINA BAKAJEV

MARGO PULVER

KÄROLIIS HIETAM

HANNAGRETE SEPP

LISANNA ALLIKA

SUSANNA LIISA KUUSEÕIS

KRISTOFER ERIC KUUSEÕIS

ROBIN KAIS

STEN ERIK EHALA

GEORG LAURI

ALEX VALNER

STEN-ERIK TREIER

JÄAN-MARTEN LAURIMAA

ROBIN VÄRK

BRITTEN BERG

LISANN TERRAS

ROLAND KLAAS

KORVPALLI VÕITIS JOONAS KRUUSIMÄGI

EELMISE MÕISTATUSE VASTUS OLI „KEERA KELLA“

Kõikide õigesti vastanute vahel loosime välja Talupoe kinkekaardi

Saada ristsõna vastus hiljemalt 7. novembriks e-postile: kuulutused@sonumid.ee (märksõnaga "täiskasvanute ristsõna" või "lasteristsõna") või Raplamaa Sõnumite toimetusse aadressil Viljandi mnt 6, Rapla 79511. NB! Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused. Auhinna saab kätte toimetusest kahe nädala jooksul.

26. oktoobril ilmunud suure ristsõna vastus on „MÕNI KEERAB IKKA TÄITSA ÄRA“

Kästööpoe „Nobiina tuba“ kinkekaardi võitis LIIS LÖÖKENE

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus

Nimi

LASTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

VASTUS

NIMI

Halloweeni perekond.

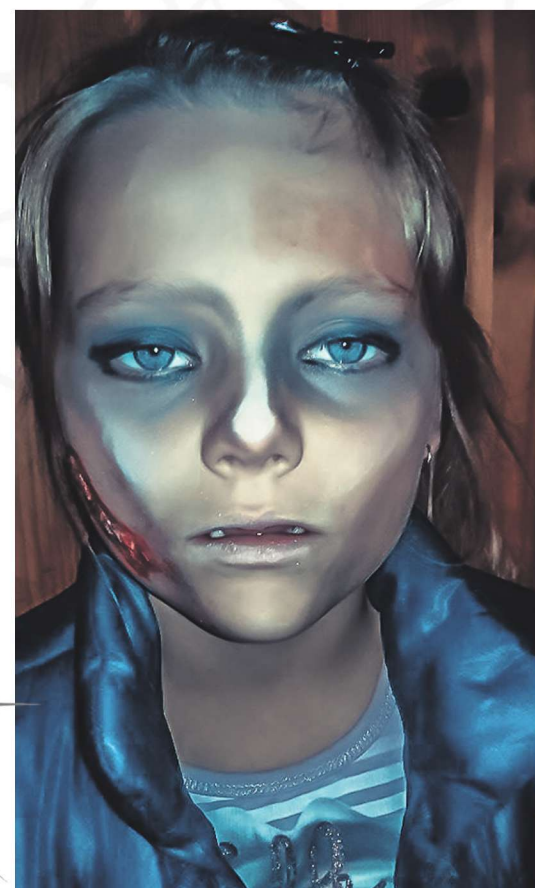
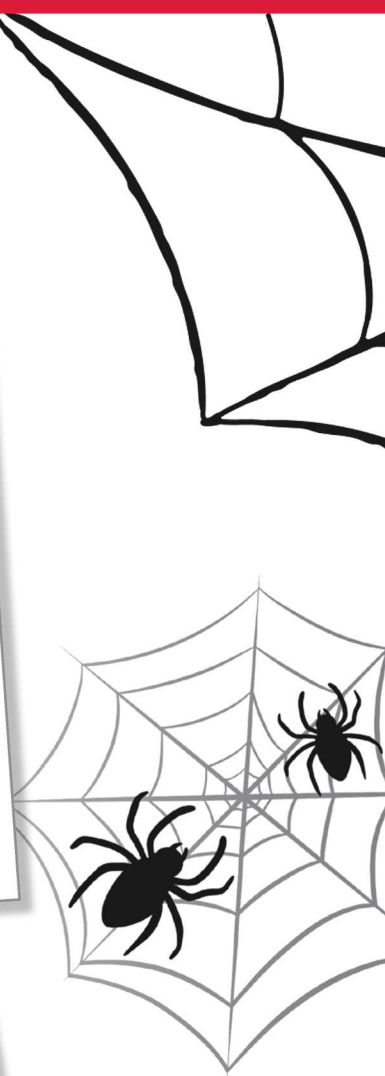
Fotod: VARILIIS, VEST,
ULVI BLANDE ja KADRI PAJU

Kummitus ja traadist ning teibist valmistatud
luukere käsi.

Ussikeste ja verega kaetud tort klassiõhtuks.

Uhke zombie-meik ja WC-paberis-t arm.

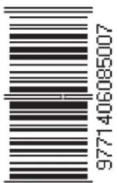
HALLOWEEN

Kehtna põhikooli läks esmaspäeval kummitama
vampiir Marlen.

ISSN 2228-1886

RAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084
faks 489 2135, e-post: info@sonumid.ee,
kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson. **Tegevtoimetaja:** Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2139), Mariliis Vest (489 2137), Stina Andok, Helerin Väronen,
Haldi Ellam, Katri Reinsalu

Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138). **Kujundaja:** Ulvi Blande (489 2138).
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)

Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130). **Reklaamijuht:** Kadri Paju (489 2131)
Raamatupidaja: Juulija Rüsse (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastõid nende selguse huvides toimetada ning lühendada.
Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastõid. Raplamaa
Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse
reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel. Toimetus võtab
vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17
Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. **Trükk AS Printall.** Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite
pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363